

Urząd Gminy Świltcza
36-072 Świltcza 168

**LOKALNY PROGRAM
REWITALIZACJI
GMINY ŚWILTZA
NA LATA 2018-2023**

ŚWILTZA 2018

Opracowanie :

Eurogrant Sp. z o.o.

ul. Krakowska 25/2
33-100 Tarnów
biuro@eurogrant.pl
tel. 14 657 14 65, fax +48 14 657 14 64

Zespół w składzie:

Mgr inż. Lucyna Krupa-Szado

Mgr Wacław Olko

Mgr Monika Gucwa

Mgr Monika Stach

Mgr Marta Rygiel

Spis treści

1. WSTĘP	6
1.1. Wprowadzenie	6
1.2. Nawiązanie do dokumentów strategiczno programowych	7
2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA.....	12
2.1. Układ funkcjonalno-przestrzenny	12
2.1.1. Położenie i uwarunkowania przestrzenne	12
2.1.2. Struktura przestrzenna.....	14
2.2. Sfera społeczna.....	16
2.2.1. Demografia.....	16
2.2.2. Rynek pracy i bezrobocie.....	21
2.2.3. Pomoc społeczna	22
2.2.4. Edukacja	24
2.2.5. Organizacje pozarządowe	26
2.2.6. Bezpieczeństwo	28
2.3. Sfera gospodarcza	29
2.4. Sfera środowiskowa	33
2.5. Sfera przestrzenno - funkcjonalna.....	40
2.5.1. Sieć drogową, komunikacja	40
2.5.2. Dostępność infrastruktury społecznej.....	42
2.6. Sfera techniczna	44
2.6.1. Mieszkalnictwo.....	45
2.6.2. Dziedzictwo kulturowe	47
2.6.3. Obiekty użyteczności publicznej.....	48
2.6.4. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna	51
2.6.5. Sieć gazowa	52
2.6.6. Zaopatrzenie w energię.....	53
3. WYZNACZENIE OBSZARÓW KRYZYSOWYCH.....	54
3.1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji.....	54
3.3. Analiza zjawisk negatywnych	57
3.3.1. Wskaźniki SFERA SPOŁECZNA.....	57
3.3.2. Wskaźniki SFERA GOSPODARCZA	62
3.3.3. Wskaźniki SFERA TECHNICZNA	63
3.3.4. Wskaźniki SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA.....	65
3.3.5. Wskaźniki SFERA ŚRODOWISKO	67
3.4. Wyniki delimitacji i wskazanie obszarów zdegradowanych.....	68

3.4.1. Wybór terenów zdiagnozowanych, jako obszary kryzysowe	68
4. CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH	72
4.1. Wskazanie obszaru do rewitalizacji.....	72
4.1.1. Obszary rewitalizacji -POGŁĘBIONA DIAGNOZA.....	74
4.1.2. Zasięg terytorialny obszaru i uzasadnienie jego wyboru w odniesieniu do wskaźników referencyjnych dla województwa podkarpackiego.....	79
5. ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	81
5.1. Wizja lokalnego programu rewitalizacji	81
5.2. Cele rewitalizacji.....	83
5.2.1. Cel strategiczny 1. BUDOWA WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWILCZA	84
5.2.2. Cel strategiczny 2. WZMOCNIENIE GOSPODARCZE OBSZARÓW REWITALIZACJI	85
5.2.3. Cel strategiczny 3. POPRAWA JAKOŚCI ZAMIESZKANIA NA OBSZARACH REWITALIZACJI..	86
6. PROJEKTY REWITALIZACYJNE	87
6.1. Projekt społeczny	88
6.1.1. Powiązanie projektu społecznego z celami programu rewitalizacji	88
6.2. Projekt inwestycyjny	89
6.2.1. Powiązanie projektu inwestycyjnego z celami programu rewitalizacji	89
6.3. Projekty uzupełniające	91
6.3.1. Powiązanie projektu inwestycyjnego z celami programu rewitalizacji	93
6.4. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych	98
6.5. Planowane efekty rewitalizacji.....	99
6.6. Plan finansowy	99
6.7. Analiza ryzyka wraz ze środkami zaradczymi	105
7. KOMPLEKSOWOŚĆ I KOMPLEMENTARNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI	107
7.1. Komplementarność przestrzenna.	108
7.2. Komplementarność problemowa.....	109
7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	110
7.4. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna	110
7.5. Komplementarność źródeł finansowania.....	115
8. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU.....	119
8.1. Organizacja procesu wdrażania.....	119
8.2. Zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym	120
8.3. Monitoring i oczekiwane wskaźniki osiągnięć.....	121
8.3.1. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ w zakresie realizacji projektów na obszarach rewitalizacyjnych.	122
8.3.2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć w zakresie oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza 2018-2023.....	123

8.3.3.Ewaluacja.....	124
8.3.4.Aktualizacja	125
8.3.4.1. Aktualizacja - wzór wniosku projekt inwestycyjne	126
8.3.4.2.Aktualizacja – wzór wniosku projekt społeczne	127
9. USPOŁECZNIE NIE PROCESU REWITALIZACJI	129
9.1.Interesariusze w procesie rewitalizacji.	129
9.2. Procedura włączenia interesariuszy w prace projektowe.	130
9.2.1. Spotkania z interesariuszami.....	131
9.2.2. Ankiety.....	133
10. ODZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO	137
Załącznik nr 1:	139
Spis map i tabel:	149

1.WSTĘP

1.1. Wprowadzenie

Przemiany społeczno-gospodarcze na przestrzeni ostatniego ćwierćwiecza wywołane procesem globalizacji oraz transformacją ustrojową i wyzwaniem gospodarki wolnorynkowej spowodowały szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach jednostek samorządu terytorialnego, takich jak degradacja tkanki materialnej oraz narastające problemy w sferze społeczno-gospodarczej.

W takiej sytuacji szczególnego znaczenia zaczęło nabierać planowanie oraz realizacja kompleksowych projektów rewitalizacyjnych, obejmujących sferę przestrzenną, społeczną, gospodarczą, środowiskową i kulturową, a tym samym odpowiadających na indywidualny zestaw zidentyfikowanych problemów danego obszaru.

Podstawowym narzędziem tworzącym ramy operacyjne i płaszczyznę koordynacji działań rewitalizacyjnych jest *program rewitalizacji*, który opracowywany i przyjmowany jest przez samorząd gminy w drodze uchwały na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 6 ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U.2017 poz. 446).

Ze względu na to, że celem rewitalizacji jest równoczesna odnowa społeczna, gospodarcza, kulturowa, przestrzenna (w tym także techniczna) oraz środowiskowa, nadanie nowych funkcji, remonty lub modernizacja techniczna infrastruktury muszą być środkiem, a nie celem rewitalizacji. Konieczne jest, by działania rewitalizacyjne w Gminie nie były działaniami przypadkowymi, ale by były ujęte w ramy zintegrowanego podmiotowo i przedmiotowo programu rewitalizacji.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023 (LPR) jest programem wieloletnich działań zmierzających do wyprowadzenia obszarów zdegradowanych ze stanu kryzysu oraz stworzenia warunków do ich dalszego rozwoju poprzez optymalne wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmacnianie lokalnych potencjałów.

Objęcie danego obszaru programem lub planem rewitalizacji stanowi podstawę wspierania go poprzez instrumenty i narzędzia dedykowane rewitalizacji (programy unijne oraz krajowe) lub korzystania z preferencji w innych instrumentach, programach i działaniach sektorowych.

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023 opracowany został zgodnie z zasadami określonymi w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, wydane przez Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r. oraz zgodnie z *Instrukcją przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020* (Załącznik do Uchwały nr 296/5906/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 18 kwietnia 2017 r.). Niniejszy Program wspiera realizację celów i działań sprecyzowanych w innych dokumentach planistycznych i strategicznych Gminy, wpływając na jej ożywienie gospodarcze, ekonomiczne oraz rozwój w sferze społecznej, kulturalnej i turystycznej.

Obszary rozwojowe Gminy są zależne od siebie i wzajemnie się przenikają. Zadania zrealizowane w zakresie infrastruktury technicznej pomogą zrealizować zadania w sferze mieszkaniowej i gospodarczej, pozytywnie wpłyną na ochronę środowiska i rozwój turystyki. Cele osiągnięte w ramach strefy społecznej i kulturowej wpłyną na realizację celów w zakresie atrakcyjności mieszkaniowej i turystycznej. Rewitalizacja jest ważną częścią myślenia o rozwoju Gminy – powinna stać się kluczowym programem społecznym i gospodarczym dla Gminy w odniesieniu do jego obszarów problemowych. Równocześnie jest ona procesem długotrwałym, kosztownym i wymagającym zachowania ciągłości oraz konsekwencji.

Głównym założeniem **Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023** jest prowadzenie działań skoncentrowanych na prowadzeniu działań kompleksowych w celu inicjowania przemian przestrzennych, technicznych, ekonomicznych i przede wszystkim społecznych, których celem jest przywrócenie funkcjonalności poszczególnych terenów i stworzenie warunków dla rozwoju kapitału ludzkiego i społecznego na obszarze problemowym/zdegradowanym – wymagającym interwencji publicznej.

Lokalny Program Rewitalizacji składa się z następujących części:

- ➔ CZĘŚĆ WPROWADZAJĄCA,
- ➔ CZĘŚĆ DIAGNOSTYCZNO-ANALITYCZNA,
- ➔ CZĘŚĆ PROGRAMOWA.

Część wprowadzająca zawiera ogólne informacje dotyczące metodologii opracowania LPR-u oraz opis zaangażowania społeczności lokalnej w ten proces, a także uwarunkowania zewnętrzne dokumentu, tj. strategiczno-programowe i środowiskowe.

Część diagnostyczno-analityczna obejmuje charakterystykę sytuacji w Gminie Świlcza w sferze przestrzennej, społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej w okresie 2014-2016 wraz ze skwantyfikowanymi danymi oraz ich analizą, celem identyfikacji problemów i delimitacji obszarów kryzysowych w gminie.

Część programowa przedstawia najistotniejsze założenia procesu rewitalizacji zdegradowanych obszarów Gminy Świlcza w latach 2018-2023, tj.: wizja rewitalizacji, cel strategiczny rewitalizacji, horyzont czasowy dokumentu, obszary problemowe określone przestrzennie wraz z celami głównymi i celami szczegółowymi. Ponadto zostały tutaj wskazane priorytetowe projekty do realizacji oraz system ich wdrażania. Ważnym elementem jest również opracowany system monitoringu skuteczności działań wraz z systemem wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu oraz sposób ewaluacji i komunikacji społecznej dokumentu.

1.2.Nawiązanie do dokumentów strategiczno programowych

Lokalny Program Rewitalizacji odnosząc się w swych założeniach do zidentyfikowanych problemów mieszkańców na zdegradowanych obszarach gminy, uwzględnia kontekst innych dokumentów strategicznych na szczeblu lokalnym (stanowiąc istotny element całościowej wizji rozwoju jednostki), a także regulujących działania w przedmiotowym obszarze na szczeblu regionalnym, krajowym oraz europejskim. W związku z tym, komplementarność z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność procesu rewitalizacji.

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie LPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
	POZIOM EUROPEJSKI	
1.	Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Priorytet III. <i>Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu</i> – wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Ponadto, wpływa na osiągnięcie 3 z 5 celów głównych: CEL 1 <i>Osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia na poziomie 75% wśród kobiet i mężczyzn w wieku 20-64 lata.</i> CEL 4 <i>Podniesienie poziomu wykształcenia, zwłaszcza poprzez dążenie do zmniejszenia odsetka osób zbyt wcześnie kończących naukę do poniżej 10% oraz poprzez zwiększenie do co najmniej 40% osób w wieku 30-34 lat mających wykształcenie wyższe lub równoważne.</i> CEL 5 <i>Wspieranie włączenia społecznego, zwłaszcza przez ograniczanie ubóstwa, mając na celu wydzwignięcie z ubóstwa lub wykluczenia społecznego co najmniej 20 mln obywateli.</i>
	POZIOM KRAJOWY	
2.	Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju	Obszar <i>Konkurencyjności i innowacyjności gospodarki</i>: Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna: Cel 3 Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki; Kapitał Ludzki: Cel 6 Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”; Obszar <i>Równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski</i>: Rozwój regionalny: Cel 8 Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych; Obszar <i>Efektywności i sprawności państwa</i>: Kapitał społeczny: Cel 11 Wzrost społecznego kapitału rozwoju.
3.	Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) (Warszawa 2017)	Głównym celem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju jest tworzenie warunków dla wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym wzroście spójności w wymiarze społecznym, ekonomicznym, środowiskowym i terytorialnym. Cele rewitalizacji wpisuje się 2 cel szczegółowy Strategii: Cel szczegółowy II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, w zakresie: poprawy dostępności usług świadczonych w odpowiedzi na wyzwania demograficzne oraz wzrost i poprawa wykorzystania potencjału kapitału ludzkiego na rynku pracy. Oczekiwanym efektem realizacji Strategii w perspektywie długookresowej dla obywateli będzie wzrost ich dochodów oraz poprawa jakości życia, rozumiana jako stworzenie przyjaznych warunków bytowych, przede wszystkim dla rodzin; zapewnienie odpowiedniej jakości edukacji i szkoleń, podwyższających kwalifikacje i kompetencje obywateli; wzrost zatrudnienia i lepsze jakościowo miejsca pracy; poprawa dostępu do infrastruktury; Planowane efekty LPR w Gminie Świlcza są zbieżne z oczekiwanymi efektami realizacji Strategii.

Lp.	Nazwa dokumentu	Nawiązanie LPR-u do zapisów dokumentu strategicznego
4.	Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie	Cel główny: Efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych i innych terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Cel 1 - Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów („konkurencyjność”) Cel 2 - Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji obszarów problemowych („spójność”) Cel 3 - Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie („sprawność”)
5.	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030	Tworzenie estetycznej i uporządkowanej przestrzeni zgodnie z zasadami ładu przestrzennego, respektując zróżnicowane kulturowo i historycznie tradycje architektoniczne oraz w możliwie jak największym stopniu zachowującą walory naturalnego krajobrazu przyrodniczego. 1). Cel 2. Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów. 2). Cel 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. 3) Cel 6 - Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego

6.	Umowa Partnerstwa¹	Głównym celem jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki, poprawa spójności społecznej i terytorialnej kraju oraz poprawa efektywności administracji publicznej. 1). Cel Tematyczny 3. Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw, sektora rolnego (w odniesieniu do EFRROW), finansowego, doradczego i szkoleniowego. 2). Cel tematyczny 4. Wspieranie przejścia na gospodarkę niskoemisyjną we wszystkich sektorach. 3). Cel tematyczny 6. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego oraz wspieranie efektywnego gospodarowania zasobami. 4). Cel tematyczny 8. Promowanie trwałego i wysokiej jakości zatrudnienia oraz wsparcie mobilności pracowników. 5). Cel tematyczny 9. Wspieranie włączenia społecznego i walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją.
7.	Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Głównym celem jest umożliwienie pełnego wykorzystania potencjału zasobów ludzkich, poprzez wzrost zatrudnienia i potencjału adaptacyjnego przedsiębiorstw i ich pracowników, podniesienie poziomu wykształcenia społeczeństwa, zmniejszenie obszarów wykluczenia społecznego oraz wsparcie dla budowy struktur administracyjnych państwa.

¹ Umowa Partnerstwa (UP) jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. (grudzień 2015r.)

		1). Cel 3. Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym
8.	Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020	Głównym celem jest wspieranie procesów i inicjatyw, które wzmacniają wolę działania obywateli na rzecz dobra wspólnego i przyczyniają się do wzmocnienia zaufania, jako jednego z podstawowych komponentów życia społecznego, gospodarczego i kulturowego. 1). Cel 4. Rozwój i efektywne wykorzystanie potencjału kulturowego i kreatywnego.
9.	Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Polski Wschodniej do roku 2020	Głównym celem jest wzrost poziomu spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej całej Polski Wschodniej i każdego z jej województw w rozszerzonej Unii Europejskiej z uwzględnieniem zasady trwałego i zrównoważonego rozwoju 1) Priorytet I - Oddziaływanie na poprawę jakości kapitału ludzkiego 2) Priorytet II - Budowanie społeczeństwa informacyjnego opartego na wiedzy 3) Priorytet III - Wspieranie gospodarki, wspieranie funkcjonowania MSP 4) Priorytet VII – Konserwacja i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego oraz ochrona różnorodności biologicznej
POZIOM REGIONALNY I SUBREGIONALNY		
10.	Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackie 2020	Działania Programu Rewitalizacji wpisuje się w główny cel strategii jest „Efektywne wykorzystanie zasobów wewnętrznych i zewnętrznych dla zrównoważonego i inteligentnego rozwoju społeczno-gospodarczego drogą do poprawy jakości życia mieszkańców”. Dziedzina działań strategicznych: SIEĆ OSADNICZA 3 CEL: Obszary wiejskie – wysoka jakość przestrzeni do zamieszkania, pracy i wypoczynku Priorytet 3.4.Funkcje obszarów wiejskich KIERUNKI DZIAŁAŃ: 1. Rozwój infrastruktury technicznej umożliwiający wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich. 2. Integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej służące zaspokajaniu potrzeb społecznych i kulturalnych w kontekście procesu odnowy wsi 3. Modernizacja przestrzeni wiejskiej

11.	Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego (Załącznik nr 1 do Uchwały nr XLVIII/522/2002 Sejmiku Woj. Podkarpackiego z dnia 30 sierpnia 2002 r. (Dz. Urz. Województwa Podkarpackiego z dnia 17 października 2002 r. nr 64 poz.1320))	Dokument uwzględnia cele i priorytety określone w strategii rozwoju województwa, co z kolei przekłada się na kierunki zagospodarowania przestrzennego oraz politykę przestrzenną. Cele prowadzenia rewitalizacji w Gminie Świlcza są zbieżne z celami polityki przestrzennej określonej w <i>Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Podkarpackiego</i> określonymi jako : a) korzystniejsze warunki dla zrównoważonego rozwoju województwa oraz podnoszenia poziomu i jakości życia mieszkańców tak , aby zbliżyć ten poziom do średniego poziomu w kraju, b) w dziedzinie środowiska naturalnego i kulturowego efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania , w tym racjonalne i efektywne wykorzystanie zasobów środowiska poprzez dostosowanie organizacji struktury, funkcji i intensywności zagospodarowania przestrzennego do uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych, c) utrzymanie ciągłości kulturowej, zachowanie i ochrona unikatowych wartości kulturowych poprawa jakości życia i równoważenie rozwoju, w tym tworzenie warunków do podnoszenia jakości życia mieszkańców.
12.	Strategia ZIT Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego	Proces prowadzenia rewitalizacji na terenie Gminy Świlcza jest zbieżny z nadrzędnym celem wyznaczonym w ramach Strategii ZIT ROF tj. <i>Rozwój społeczno-gospodarczy Rzeszowskiego Obszaru Funkcjonalnego jako czynnik integrujący i podnoszący jakość życia mieszkańców.</i> Cele strategiczne ujęte w LPR dla Gminy Świlcza wpisują się w Cel rozwojowy ZIT 2 <i>Podnoszenie jakości życia w ROF poprzez zwiększenie dostępu do nowoczesnych usług publicznych oraz rewitalizację przestrzeni publicznej.</i>
POZIOM GMINNY		
13.	Strategia Rozwoju Gminy Świlcza na lata 2015 - 2020 - Program Rozwoju	W opracowanej Strategii Rozwoju Gminy Świlcza jako kluczowe zadanie rozwoju gminy zakłada się stymulowanie nowoczesnego i zrównoważonego rozwoju społeczno – gospodarczego (wizja str.61): <i>Świlcza w roku 2025 to nowoczesna gmina realizująca usługi publiczne, by w jak najwyższym stopniu spełnić oczekiwania i wymagania mieszkańców, inwestorów oraz gości. Świlcza 2025 to gmina czysta ekologicznie dbająca o środowisko przyrodnicze i ułatwiająca dostęp do niego, gmina produkująca zdrową i czystą ekologicznie żywność, przetwarzana na miejscu przez rolników w ich własnych gospodarstwach. Świlcza 2025 to miejsce na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, w którym stworzono warunki rozwoju przedsiębiorstw zwłaszcza branży TSL.</i> Odniesienie do idei rewitalizacji znajduje w następujących celach : * <i>cel 2.strategiczny</i> : Poprawa jakości życia mieszkańców podstawą rozwoju sieci osadniczej i spójności terytorialnej gminy,
14.	Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Świlcza 2010-2018	Celem głównym strategii jest zaplanowanie działań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców gminy w sferze społecznej. Działania te związane są z rozwiązywaniem problemów społecznych, takich jak walka z bezrobociem, ubóstwem, patologiami czy wykluczeniem społecznym. Cele rewitalizacji wpisują się w cele strategiczne polityki społecznej a w szczególności w cele :

		1. Wsparcie mieszkańców gminy w aktywnej obecności na lokalnym rynku pracy i podejmowaniu przez nich inicjatyw gospodarczych 2. Stworzenie systemu pomocy dziecku i rodzinie pozwalającego na utrzymanie i funkcjonowanie dzieci w rodzinie 3. Zapewnienie możliwości egzystowania w środowisku zamieszkania osobom chorym, starszym i niepełnosprawnym oraz zapewnienie opieki instytucjonalnej osobom, które nie mogą funkcjonować w środowisku.
--	--	---

2. DIAGNOZA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA

Na potrzeby Lokalnego Programu Rewitalizacji (LPR) charakterystyka Gminy Świlcza została przygotowana w trzyletnim horyzoncie czasowym, dla lat 2014-2016. Ponadto, w celu lepszego zobrazowania zjawisk tło analiz stanowią analogiczne wskaźniki dla powiatu łańcuckiego oraz województwa podkarpackiego, w tym samym okresie. Charakterystyka gminy składa się z analizy pięciu obszarów wyróżnionych zgodnie z definicją zawartą w *Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020* przygotowanych przez Ministerstwo Rozwoju. Obejmują one kwestie społeczne, gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne i środowiskowe.

Całościowe spojrzenie na gminę, a także odniesienie się do wartości średnich z poziomu powiatu i województwa pozwoliło w dalszej części prac nad dokumentem lepiej rozumieć i diagnozować procesy zachodzące wewnątrz gminy, a także ich skalę i na tej podstawie wyciągać wnioski, co do istotności zdarzeń zachodzących w poszczególnych jednostkach urbanistycznych zdefiniowanych na poziomie Gminy Świlcza. Pomimo, iż dokument odnosi się do sytuacji wewnętrznej gminy w prowadzonej analizie zjawisk nie można abstrahować od wartości średnich dla porównywalnych jednostek, bowiem tylko wtedy możliwe jest rzetelne wskazywanie czy dane zjawisko rzeczywiście jest, czy nie jest, problemem i przesądza o obiektywnych czynnikach obniżających jakość życia mieszkańców danej jednostki urbanistycznej.

2.1. Układ funkcjonalno-przestrzenny

2.1.1. Położenie i uwarunkowania przestrzenne

Gmina Świlcza położona jest w centralnym punkcie województwa podkarpackiego, w zachodniej części powiatu rzeszowskiego. Gmina graniczy od wschodu z miastem Rzeszów, od północnego wschodu z gminą Głogów Małopolski, od północy z gminą Kolbuszowa, od zachodu z gminą Sędziszów Małopolski, natomiast od południa z gminami Iwierzycę i Boguchwałą.

Należy do największych gmin w powiecie rzeszowskim zajmując powierzchnię około 112 km², co stanowi 0,6% powierzchni województwa podkarpackiego i 9,2% powierzchni powiatu rzeszowskiego.

Gmina ŚWILCZA

Mapa 1. Gmina Świlcza na tle powiatu rzeszowskiego

Administracyjnie podzielona jest na osiem sołectw (obszarów badawczych): Świlcza, Bratkowice, Mrowla, Rudna Wielka, Woliczka, Trzciana, Dąbrowa, Błędowa Zgłobieńska. Największe powierzchniowo jest sołectwo Bratkowice (41,83% ogółu powierzchni).

Tabela 1. Powierzchnia sołectw Gminy Świlcza

Lp.	Jednostka pomocnicza	Powierzchnia [ha]	% udział w ogóle powierzchni Gminy
1	Świlcza	1858,7	16,61%
2	Bratkowice	4680,4	41,83%
3	Mrowla	824,6	7,37%
4	Rudna Wielka	540,5	4,83%
5	Woliczka	797,6	7,13%
6	Trzciana	1173,4	10,49%
7	Dąbrowa	788,4	7,05%
8	Błędowa Zgłobieńska	525,7	4,70%
Suma		11189,3	100%

Źródło: opracowanie własne na podstawie map zasadniczych z Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej oraz danych z ewidencji ludności UG Świlcza (stan na 31.12.2016 r.)²

² Powierzchnia i liczba ludności Gminy Świlcza bez sołectwa Bzianka, które od 01.01.2017 r. zostało włączone w granice administracyjne Gminy Miasto Rzeszów

Sołectwem o największej powierzchni oraz największej liczbie ludności gminy Świlcza jest sołectwo Bratkowice, natomiast sołectwem o największej gęstości zaludnienia jest sołectwo Rudna Wielka.

Pod względem fizyczno-geograficznym Gmina Świlcza usytuowana jest na obszarze prowincji Karpaty Zachodnie z Podkarpaciem Zachodnim i Północnym, podprowincji zewnętrzne Karpaty Zachodnie oraz Podkarpacie Północne, także czterech mezoregionów: Płaskowyż Kolbuszowski, Pradolina Podkarpacka, Podgórze Rzeszowskie i Pogórze Strzyżowskie.

2.1.2.Struktura przestrzenna

Gmina Świlcza jest gminą typowo rolniczą. 70,66% jej powierzchni stanowią różnego rodzaju użytki rolne z czego największą powierzchnię zajmują grunty orne – 42,08% całej powierzchni Gminy, podobnie wygląda sytuacja w powiecie gdzie użytki rolne stanowią 65,9% ogółu powierzchni. W województwie procent powierzchni zajęty przez użytki rolne jest mniejszy, ale również przeważający (52,6%). Stosunkowo duże znaczenie mają również łąki trwałe zajmujące 1721 ha (15,33%) powierzchni Gminy.

Lasy zajmują prawie 21% powierzchni Gminy, to mniejsza powierzchnia niż w powiecie (24%) i województwie (38%). Mające znaczenie dla mieszkańców gminy grunty zadrzewione i zakrzewione zajmują 1,88% jej powierzchni, a tereny rekreacyjne zaledwie 0,15%, w powiecie i gminie sytuacja wygląda podobnie. Fakt ten warto powiązać z wynikami przeprowadzonej ankietyzacji³ wśród mieszkańców Gminy Świlcza. Mieszkańcy w 37% stwierdzili, że o atrakcyjności Gminy stanowią walory przyrodnicze. Jednak pomimo znacznej atrakcyjności pod względem walorów przyrodniczych, 12% ankietowanych stwierdziło, iż obszar Gminy jest zdegradowany na skutek słabo rozwiniętej bazy turystycznej i rekreacyjno-wypoczynkowej. Była to piąta najczęściej wybierana odpowiedź, co świadczy o niewykorzystanym potencjale Gminy. Mieszkańcy wykazali również, że głównym problemem związanym z ich jakością życia jest brak lub słaba aktywność ośrodków kulturowych, sportowych i rekreacyjnych. Mieszkańcy zasygnalizowali, iż w ich miejscu zamieszkania brakuje terenów rekreacyjnych, które przyczyniłyby się do integracji lokalnej ludności. Jako silną stronę swej gminy, w analizie SWOT, respondenci wskazali niezanieczyszczone środowisko. Pomimo tego jednak jako słabą stronę wskazali niewystarczająco rozwiniętą ofertę turystyczną Gminy. Wynika z tego fakt, że pomimo dobrych warunków do turystyki i rekreacji, potencjał Gminy nie jest w pełni wykorzystany. Szansę na rozwój Świlczy mieszkańcy upatrują m.in. w poprawie estetyki obszarów zabudowanych i terenów zielonych oraz w rozwoju infrastruktury rekreacyjnej.

Tereny przemysłowe zajmują znikomą powierzchnię terenu gminy. Ich całkowity udział w stosunku do całej Gminy wynosi zaledwie 0,04%, co daje obszar o wielkości 5 ha. Z drugiej jednak strony, mieszkańcy jako główny problem ekonomiczny w swojej Gminie wskazali brak miejsc pracy, niewielką ilość (małą aktywność) małych i średnich przedsiębiorstw oraz brak wsparcia dla tego typu firm. Mieszkańcy w swych propozycjach wskazali na możliwość utworzenia terenów inwestycyjnych dla firm usługowych oraz przemysłowych na terenie Gminy.

³ Badania ankietowe prowadzone w okresie 15 lipca 2016 r. do dnia 16 sierpnia 2016 r.-źródło raport z konsultacji społecznych (2016r.)- http://www.swilcza.com.pl/images/bip/gpr/raport_z_konsultacji.pdf

Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania gruntów w Gminie Świlcza kształtuje się jak przedstawiono w poniższej tabeli.

Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów w Gminie Świlcza powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim

Kierunek wykorzystania	Województwo podkarpackie	Powiat rzeszowski	Gmina Świlcza
Powierzchnia ogółem	1784576	115738	11223
Powierzchnia lądowa	1764046	115052	11183
Użytki rolne razem	937886	76236	7930
Użytki rolne - grunty orne	606217	50264	4723
Użytki rolne - sady	10240	969	159
Użytki rolne - łąki trwałe	116805	9359	1721
Użytki rolne – pastwiska trwałe	154643	11586	888
Użytki rolne - grunty rolne zabudowane	40297	3614	352
Użytki rolne - grunty pod stawami	3971	54	10
Użytki rolne - grunty pod rowami	5713	390	77
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione razem	729211	31562	2534
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	683462	27964	2323
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	45749	3598	211
Grunty pod wodami razem	20530	686	40
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	19373	670	39
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	1157	16	1
Grunty zabudowane i zurbanizowane razem	82145	6884	674
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	13554	1280	96
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	4967	195	5
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	6869	579	40
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	1347	81	1
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	3132	175	17
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	45624	3795	447
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	4203	180	68
Nie użytki	10936	304	45

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS (stan na rok 2014)

Na terenie gminy Świlcza znajduje się tylko jeden park spacerowo-wypoczynkowy, którego powierzchnia stanowi jedynie 0,05% powierzchni gminy, a udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem wynosi 0% powierzchni gminy. Taki stan utrzymuje się od roku 2014. Ludność gminy ma mocno ograniczone możliwości wypoczynku na świeżym powietrzu, w związku z tym gmina powinna udostępnić swoim mieszkańcom miejsca umożliwiające różne formy aktywności w wolnej przestrzeni, jest to szczególnie ważne w przypadku dzieci.

Tabela 3. Tereny zieleni w Gminie Świlcza na przestrzeni lat 2014-2016

Rodzaj zagospodarowania terenu	Jednostka	2014	2015	2016
parki spacerowo - wypoczynkowe	szt.	1	1	1
parki spacerowo - wypoczynkowe	ha	5,20	5,20	5,20
parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	5,20	5,20	5,20
udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	%	0,0	0,0	0,0

Źródło: opracowanie na podstawie danych BDL GUS

2.2. Sfera społeczna

Najbardziej istotnymi w kontekście *Programu Rewitalizacji* zgodnie z ministerialnymi wytycznymi⁴ są zjawiska społeczne, a w szczególności takie kwestie jak bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego oraz niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Ponadto do obszaru społecznego zostały przypisane również zagadnienia z zakresu demografii. Poniżej zaprezentowano przegląd podstawowych danych.

2.2.1. Demografia

W Gminie Świlcza łączna liczba ludności na 31.12.2016 r. wynosiła 15 553)⁵ mieszkańców, z czego 7 643 stanowili mężczyźni, zaś 7 910 kobiety. Gęstość zaludnienia w Gminie Świlcza wyniosła 140 osób na 1 km². Od 2014 r. liczba ludności wzrosła o 1,17%. W 2014 r., liczba mieszkańców wyniosła 15 373 osoby, a w 2016 r. 15 553 osób. Prognozuje się, że taki przyrost liczby mieszkańców będzie się utrzymywać w ciągu kilku następnych lat.

Tabela 4. Liczba mieszkańców sołectw Gminy Świlcza (2014-2016).

Lp.	Jednostka pomocnicza	2014	2015	2016
1	Błędowa Zgłobieńska	551	555	566
2	Bratkowice	4299	4298	4334
3	Dąbrowa	1051	1077	1108
4	Mrowla	1451	1460	1469
5	Rudna Wielka	1514	1525	1557
6	Świlcza	3400	3409	3419
7	Trzciana	2588	2569	2588

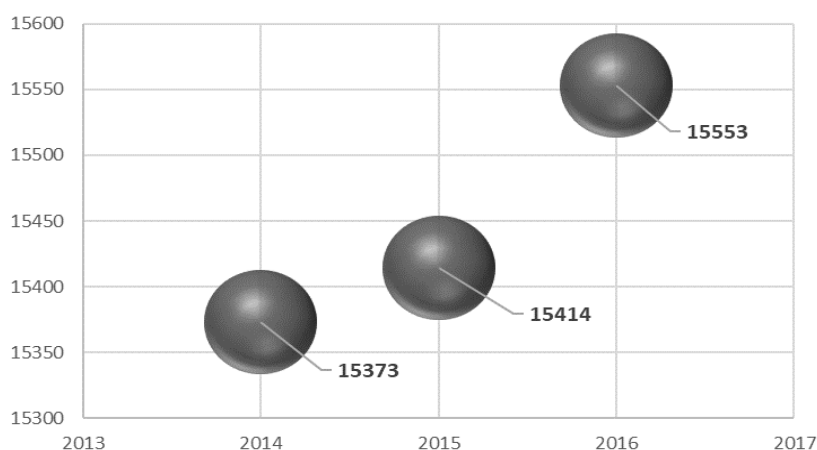
⁴ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, wydane przez Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.

⁵ Powierzchnia i liczba ludności Gminy Świlcza bez sołectwa Bzianka, które od 01.01.2017 r. zostało włączone w granice administracyjne Gminy Miasto Rzeszów

8	Woliczka	519	521	512
Suma		15 373	15414	15 553

Źródło: opracowanie własne danych z ewidencji ludności UG Świlcza ⁶

Wykres 1. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2014-2016

Źródło: Opracowanie na podstawie UG Świlcza

Według danych statystycznych w Gminie Świlcza liczba kobiet przeważa nad liczbą mężczyzn. Kobiety stanowią 50,9% populacji Gminy, natomiast mężczyźni 49,1%. Wśród 8 sołectw najwięcej osób zamieszkuje sołectwo Bratkowice (27,87% ogółu mieszkańców).

Tabela 5. Liczba mieszkańców sołectw Gminy Świlcza (stan na 31.12.2016r.

Lp.	Jednostka pomocnicza	Liczba ludności	% ogółu ludności	Gęstość zaludnienia [os/km ²]
1	Świlcza	3419	21,98%	184
2	Bratkowice	4334	27,87%	93
3	Mrowla	1469	9,45%	178
4	Rudna Wielka	1557	10,01%	288
5	Woliczka	512	3,29%	64
6	Trzciana	2588	16,64%	221
7	Dąbrowa	1108	7,12%	141
8	Błędowa Zgłobieńska	566	3,64%	108
Suma		15 553	100%	139

Źródło: opracowanie własne danych z ewidencji ludności UG Świlcza (stan na 31.12.2016 r.)⁷

⁶ Powierzchnia i liczba ludności Gminy Świlcza bez sołectwa Bzianka, które od 01.01.2017 r. zostało włączone w granice administracyjne Gminy Miasto Rzeszów

⁷ Powierzchnia i liczba ludności Gminy Świlcza bez sołectwa Bzianka, które od 01.01.2017 r. zostało włączone w granice administracyjne Gminy Miasto Rzeszów

Przyrost naturalny w Gminie Świlcza uwzględniający urodzenia i zgony wykazywał się dużą dynamiką zmian. W 2014 r. wyniósł on -0,07%, był on ujemny w 2015 r. i wyniósł -1,41 %, a w 2016 1,76 %. Pomimo poprawy w stosunku do poprzednich lat, wartość 1,76% wciąż nie daje zastępowalności pokoleń.

Tabela 6. Przyrost naturalny w Gminie Świlcza

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
Przyrost naturalny na 100 ludności	-0,07	-1,41	1,76

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

Analizując sytuację przyrostu naturalnego w poszczególnych sołectwach, stwierdzono, że wartość przyrostu naturalnego w przeliczeniu na 100 osób w 4 sołectwach plasuje się poniżej wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego wynoszącej 0,07. Były to sołectwa: Błędowa Zgłobieńska (-0,18), Rudna Wielka (-0,2), Trzciana (-0,46) i Woliczka (-0,39) .

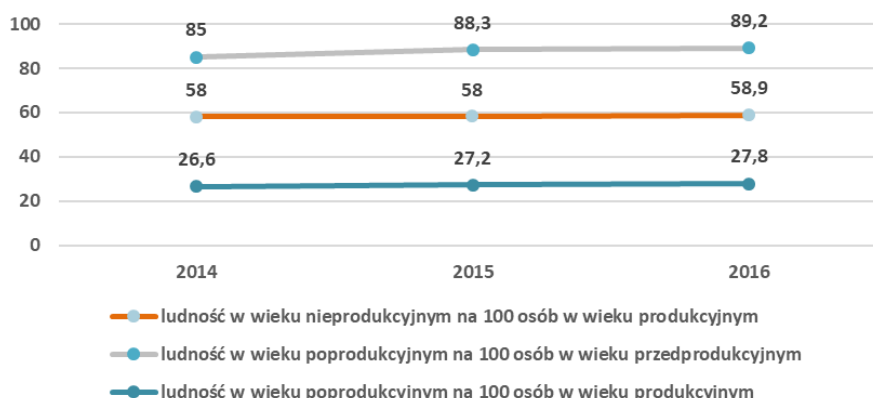
Tabela 7. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób z podziałem na sołectwa Gminy Świlcza (dane na rok 2014)

Sołectwo	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób
Błędowa Zgłobieńska	7	8	-0,18
Bratkowice	52	37	0,32
Dąbrowa	11	10	0,1
Mrowla	16	15	0,07
Rudna Wielka	11	14	-0,2
Świlcza	32	27	0,15
Trzciana	20	32	-0,46
Woliczka	3	5	-0,39

Źródło: opracowanie na podstawie UG Świlcza

W analizowanym okresie (2014-2016) w Gminie Świlcza odnotowano niekorzystne zjawisko rosnącego wskaźnika obciążenia demograficznego, czyli liczby osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym.

Wykres 2. Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Świlcza (2014-2016)

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS, Bank Danych Regionalnych

Wszystkie zastosowane wskaźniki obciążenia demograficznego zaprezentowane w poniższej tabeli wykazują tendencję rosnącą. Największą dynamiką zmian charakteryzuje się wskaźnik ukazujący ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2014-2016. W roku wyniósł on 85 osób, a w 2016 roku już 89,2.

O zasobach ludnościowych świadczy nie tylko liczba ludności, lecz także struktura wiekowa. Gmina Świlcza posiada niekorzystną strukturę demograficzną. W roku 2016 aż 68,31 % mieszkańców gminy stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, przedprodukcyjnym tylko 14,43 % a po produkcyjnym 17,26%.

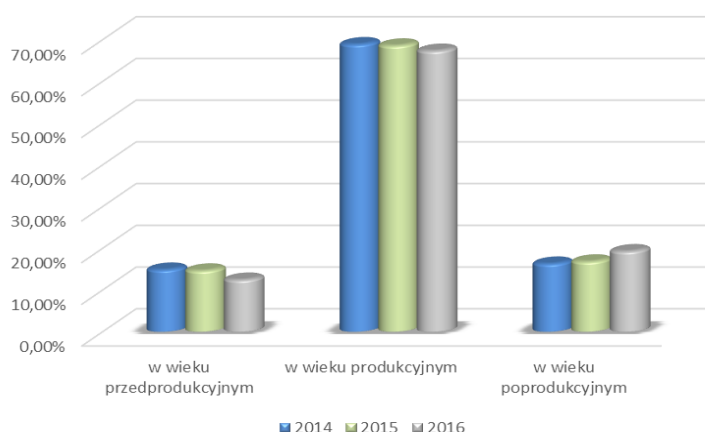
Tabela 8. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku w Gminie Świlcza w latach 2014-2016

	2014	2015	2016
w wieku przedprodukcyjnym	2282	2255	2244
w wieku produkcyjnym	9501	10570	10625
w wieku poprodukcyjnym	2371	2589	2684
% udział w ogólnej liczbie mieszkańców			
w wieku przedprodukcyjnym	14,84%	14,63%	14,43%
w wieku produkcyjnym	68,88%	68,57%	68,31%
w wieku poprodukcyjnym	16,28%	16,80%	17,26%

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS, Bank Danych Regionalnych

Analizując strukturę wiekową mieszkańców Gminy Świlcza można zaobserwować w badanym okresie (2014-2016) niekorzystną tendencję wskazującą na starzenie się społeczeństwa. Widoczny jest spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,41%) oraz produkcyjnym (o 0,57%) i wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym (o 0,98%).

Wykres 3. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku w Gminie Świlcza w latach 2014-2016

Źródło: opracowano na podstawie danych z GUS, Bank Danych Regionalnych

Można przewidywać, że wraz z upływem lat udział osób w wieku poprodukcyjnym do osób w wieku produkcyjnym będzie sukcesywnie się zwiększał. Sytuacja ta jest szczególnie niekorzystna ze względu na obecny system funkcjonowania świadczeń emerytalnych. Proces ten jest również niekorzystny ze względu na zwiększone zapotrzebowanie osób w wieku poprodukcyjnym świadczeniami zdrowotnymi. Osoby starsze często są również narażone na wykluczenie społeczne.

Analizując stosunek ludności w wieku poprodukcyjnym do ludności w wieku produkcyjnym na terenie poszczególnych sołectw, zauważyć można, że stosunek ten najwyższy procent przyjmuje w sołectwie Świlcza (31,24%), natomiast drugie z kolei jest sołectwo Woliczka (29,45%).

Tabela 9. Liczba ludności w wieku produkcyjnym, poprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania w sołectwach gminy Świlcza (dane na rok 2014)

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym
Błędowa Zgłobieńska	353	74	20,96%
Bratkowice	2715	621	22,87%
Dąbrowa	680	152	22,35%
Mrowla	885	237	26,78%
Rudna Wielka	952	239	25,11%
Świlcza	2052	641	31,24%
Trzciana	1555	316	20,32%
Woliczka	309	91	29,45%

Źródło: opracowano na podstawie danych z UG Świlcza

Zmiany w strukturze ludności stanowią wyzwanie dla nowej polityki rozwoju, w szczególności w zakresie wzmocnienia atrakcyjności osadniczej i dostosowywania systemu świadczenia usług publicznych - głównie w obszarze polityki społecznej i edukacji.

2.2.2. Rynek pracy i bezrobocie

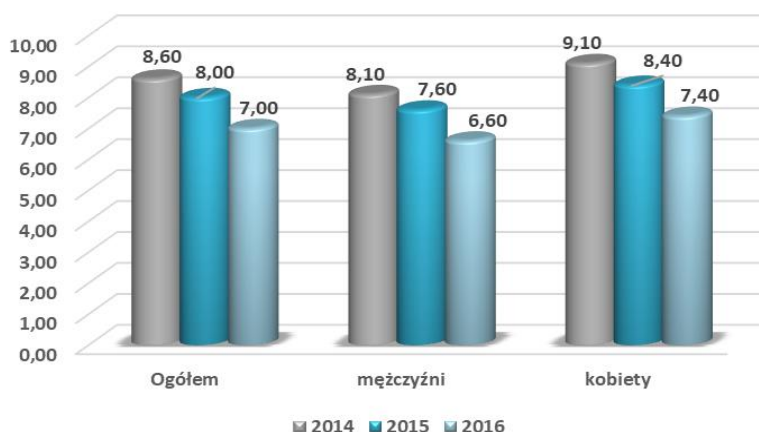
Bezrobocie jest zjawiskiem polegającym na tym, że część ludzi zdolnych do pracy i chcących pracować nie znajduje żadnego zatrudnienia. W Polsce, zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, bezrobotnym jest osoba niezatrudniona i niewykonywująca innej pracy zarobkowej, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub służbie albo innej pracy zarobkowej, bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną, zdolna i gotowa do podjęcia zatrudnienia, co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy, nieucząca się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych lub szkół wyższych w systemie wieczorowym albo zaocznym, zarejestrowana we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy oraz poszukująca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Cechą specyficzną polskiego bezrobocia jest stosunkowo niska aktywność bezrobotnych, zarejestrowanych, jako osoby poszukujące pracy, w podejmowaniu wysiłków na rzecz szybkiego formalnego zatrudnienia. Ponadto osłabienie aktywności w tym obszarze wynika często ze zbyt małej różnicy między możliwym do uzyskania zarobkiem z tytułu legalnego zatrudnienia, a wysokością zasiłku dla bezrobotnych, przy jednoczesnej możliwości zatrudnienia „na czarno”.

Zjawisko bezrobocia stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych, pociąga za sobą negatywne konsekwencje społeczne i ekonomiczne.

Ogółem udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym systematycznie się zmniejsza. W 2014 r. wyniósł on 8,6%, a w 2016 r. 7,0%. Nieco gorzej przedstawia się sytuacja kobiet niż mężczyzn. Udział bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym w 2014 r. wyniósł 9,1%, w 2016 r. odsetek ten zmniejszył się do 7,4%. Sytuacja ta wynika między innymi z tego, że kobiety częściej niż mężczyźni wybierają opiekę nad dziećmi niż rozwój zawodowy. Kobiety częściej również zajmują się gospodarstwem domowym. Znaczenie również może mieć fakt, że pracodawcy chętniej zatrudniają mężczyzn niż kobiety.

Wykres 4. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

W sołectwach gminy Świlcza najniższy udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym występuje w sołectwie Błędowa Zgłobieńska (11,61%), a najwyższy w sołectwie Woliczka (29,45%).

Tabela 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z podziałem na sołectwa (dane na rok 2014)

Sołectwo	Ludność w wieku produkcyjnym	Liczba osób bezrobotnych	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
Błędowa Zgłobieńska	353	74	20,96%
Bratkowice	2715	621	22,87%
Dąbrowa	680	152	22,35%
Mrowla	885	237	26,78%
Rudna Wielka	952	239	25,11%
Świlcza	2052	641	31,24%
Trzciana	1555	316	20,32%
Woliczka	309	91	29,45%

Źródło: opracowano na podstawie danych z UG Świlcza

Brak pracy lub jej utrata jest przyczyną wielu bardzo niepokojących zjawisk społecznych (tj. patologia, przestępczość czy uzależnienia od alkoholu), a także czynnikiem skutecznie ograniczającym popyt wewnętrzny.

Długotrwałe występowanie tych efektów bezrobocia w konsekwencji wpłynie bezpośrednio na wzrost wydatków Gminy na pomoc społeczną w zakresie likwidacji lub minimalizacji tych zjawisk, jak również na pogorszenie wizerunku i atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej Gminy. Chcąc zmniejszać poziom bezrobocia, władze Gminy powinny skutecznie pozyskiwać nowych inwestorów, a także stwarzać odpowiednie warunki do prowadzenia działalności gospodarczej na swoim terenie m.in. poprzez tworzenie odpowiedniego systemu zachęt dla nowych przedsiębiorców lub poprzez wyznaczanie odpowiednich terenów inwestycyjnych.

2.2.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna umożliwia przewyżnianie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Głównymi celami pomocy społecznej jest:

- zaspokojenie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka,

- doprowadzenie (w miarę możliwości) do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin,
- integracja ze środowiskiem osób i rodzin wykluczonych społecznie,
- zapewnienie profesjonalnej pomocy rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie,
- zapobieganie powstaniu trudnych sytuacji życiowych, których powstanie powodowałoby potrzebę korzystania z pomocy.

Działaniami z zakresu pomocy społecznej w Gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy.

Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego w 2014 r. wyniosła 1 314, a w 2016 o 238 osób mniej, na przestrzeni lat 2014-2016 odnotowano tendencję spadkową omawianego zjawiska. W 2014 r. osoby te stanowiły 8,1% mieszkańców Gminy Świlcza, a w 2016 r. odsetek ten zmniejszył się do 6,9%. Liczba rodzin otrzymujących zasiłki rodzinne na dzieci uległa zmniejszeniu porównując rok 2014 do 2015, jednak w roku 2016 nastąpił wzrost i ze wspomnianego zasiłku korzystało 26 rodzin więcej niż w roku 2015.

Tabela 11. Pomoc społeczna w Gminie Świlcza w latach 2014 – 2016

Pomoc społeczna	2014	2015	2016
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego	1 314	1 184	1076
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	463	431	457

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

Największa ilość osób korzystających z pomocy społecznej zamieszkuje sołectwo Bratkowice (238 os.). W sołectwie tym zameldowanych jest również najwięcej osób niepełnosprawnych korzystających z przysługujących im świadczeń. Sytuacja zmienia się w przypadku liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób, wskaźnik ten przyjmuje najwyższą wartość dla sołectwa Błędowa Zgłobieńska (8,9).

Tabela 12. Pomoc społeczna w sołectwach gminy Świlcza (dane na rok 2014)

Sołectwo	Korzystający z pomocy społecznej	Korzystający ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób
Błędowa Zgłobieńska	49	14	8,9
Bratkowice	228	83	5,1
Dąbrowa	32	14	4,0
Mrowla	45	31	4,9
Rudna Wielka	83	23	5,5
Świlcza	178	26	3,9

Sołectwo	Korzystający z pomocy społecznej	Korzystający ze świadczeń z tytułu niepełnosprawności	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób
Trzciana	144	36	5,6
Woliczka	30	7	5,8

Źródło: opracowano na podstawie danych z UG Świlcza

Pomoc społeczna umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych tym, którzy nie są w stanie sami ich pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera ich w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

Zadaniem pomocy społecznej jest także zapobieganie trudnym sytuacjom życiowym przez podejmowanie działań zmierzających do usamodzielnienia osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Głównymi przyczynami przyznania pomocy społecznej w Gminie Świlczy są 1) ubóstwo, 2) bezrobocie, 3) niepełnosprawność, 4) długotrwała lub ciężka choroba, 5) potrzeba ochrony macierzyństwa. Najrzadziej – wbrew opiniom niektórych mieszkańców – przyznawano pomoc z powodu alkoholizmu i przemocy w rodzinie.

2.2.4. Edukacja

System oświaty na terenie Gminy Świlcza jest dobrze rozwinięty. Obejmuje placówki zarówno przedszkolne, szkolne, gimnazjalne i ponadgimnazjalne. Ich lokalizacja umożliwia dostęp do edukacji każdemu dziecku. Część placówek funkcjonuje samodzielnie jako odrębne jednostki, a druga część połączona jest w zespoły szkół.

Na najniższym szczeblu kształcenia funkcjonują 3 samodzielne przedszkola (Bratkowice, Świlcza, Trzciana), jedno w Zespole Szkół w Dąbrowie oraz oddziały przedszkolne, dwuoddziałowe w SP Nr 1 w Mrowli i w Zespole Szkół w Rudnej Wielkiej. Ich zadaniem jest wychowanie i początkowe kształcenie, a przede wszystkim odpowiednie przygotowanie dzieci do kolejnego etapu edukacji. Dwa przedszkola dwuoddziałowe funkcjonują w Szkole Podstawowej Nr 1 w Mrowli i w Zespole Szkół w Rudnej Wielkiej. Przy Przedszkolu w Trzcianie znajduje się żłobek. We wszystkich przedszkolach realizowany jest projekt unijny „Szczęśliwe przedszkolaki”, z którego korzystają dzieci wymagające pomocy logopedycznej, czy rehabilitacyjnej.

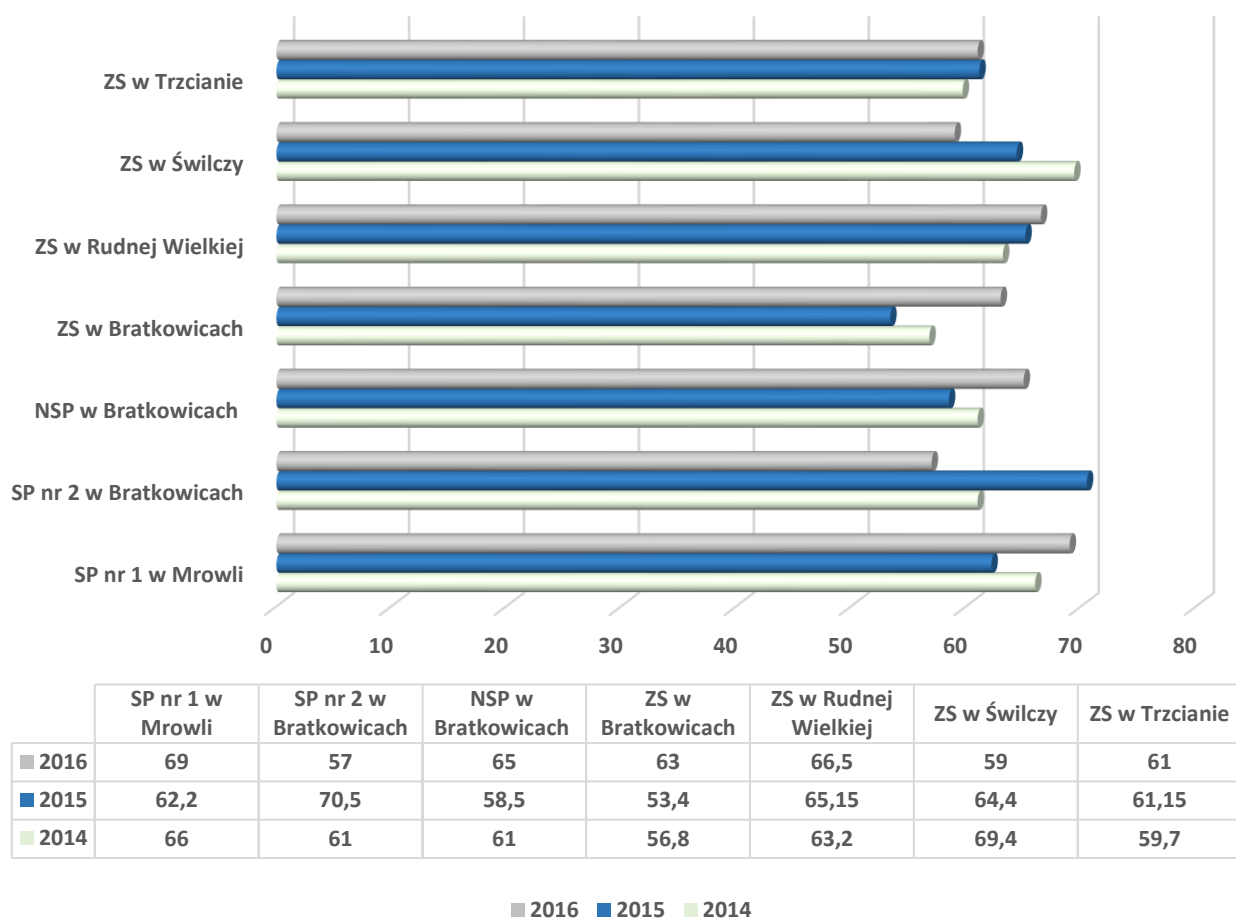
Zgodnie z uchwałą nr XXXIX/251/2017 Rady Gminy Świlcza z dnia 28 marca 2017r. w sprawie dostosowania sieci szkół podstawowych i gimnazjów do nowego ustroju szkolnego wprowadzonego ustawą Prawo oświatowe od 1 września 2017 r. Gminie Świlcza funkcjonować będą:

- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Mrowli + (Oddziały Przedszkolne),
- Szkoła Podstawowa Nr 2 w Bratkowicach + (Oddział Przedszkolny),
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Bratkowicach + (Oddział Przedszkolny), bez klasy „0”
- Szkoła Podstawowa Nr 1 w Bratkowicach,
- Zespół Szkół w Dąbrowie + (Przedszkole),

- Szkoła Podstawowa z siedzibą w Rudnej Wielkiej + (2 Oddziały Przedszkolne i od września br. jeszcze 1 dodatkowy oddział),
- Szkoła Podstawowa z siedzibą w Świlczy,
- Szkoła Podstawowa z siedzibą w Trzcianie + (Oddział Przedszkolny).

Wyniki sprawdzianu 6-klasisty są zróżnicowane w skali Gminy. W skali Gminy, średni wynik egzaminu szóstoklasisty w 2014 r. wyniósł 67%, w 2015 - to 68,9%, a w 2016 r. 68,5%. Pozytywnie na tle wszystkich Szkół Podstawowych w Gminie wyróżnia się Zespół Szkół w Dąbrowie. Uczniowie osiągnęli tam najwyższe wyniki zarówno w roku 2014 r., 2015 r., jak i w 2016 r.

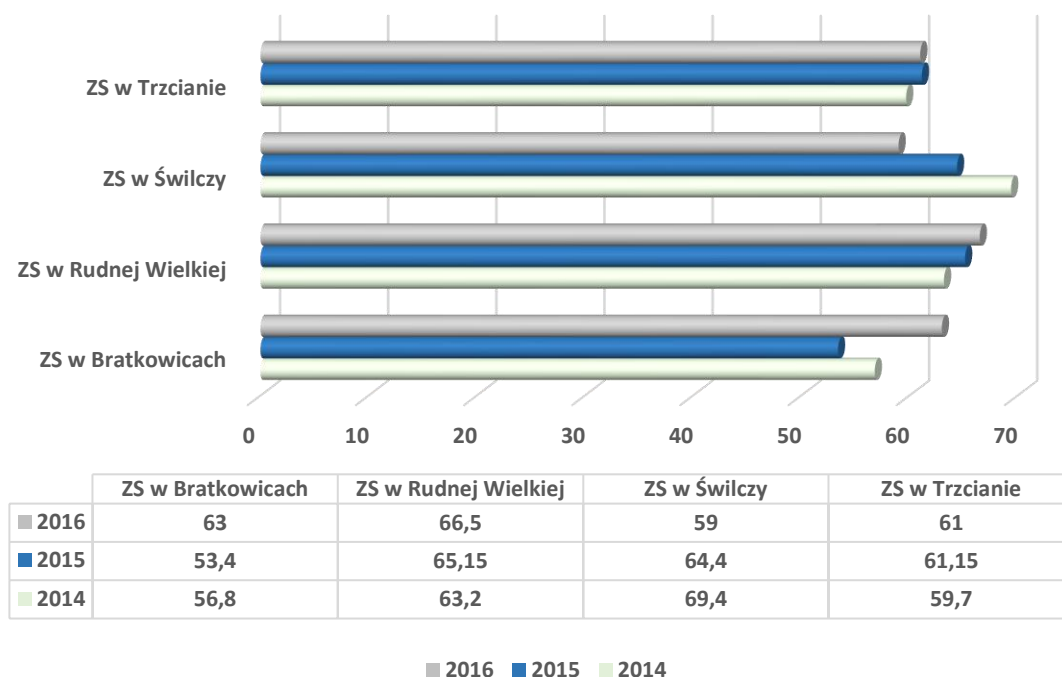
Wykres 5. Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w latach 2014 – 2016

Źródło: OKE Kraków

W całej Gminie, w latach 2014-2016 najlepsze wyniki w egzaminie gimnazjalnym (język polski i matematyka) osiągnął Zespół Szkół w Rudnej Wielkiej. Średni wynik egzaminu w latach 2014-2016 wyniósł 64,95%. Najśłabsze wyniki w tych latach osiągnął Zespół Szkół w Bratkowicach i wyniósł on 57,33%.

Wykres 6. Wyniki egzaminu gimnazjalnego (j. polski i matematyka) w Gminie Świlcza w latach 2014-2016

Źródło: OKE Kraków

Na terenie Gminy Świlcza znajdują się 2 szkoły ponadgimnazjalne:

- Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych obejmującego bogatą ofertę edukacyjną prowadzących zarówno technika o różnorodnych specjalnościach jak i licea ogólnokształcące: pożarnicze, ochroniarskie oraz z zakresu zdrowia i farmacji.
- Niepubliczna Szkoła Muzyczna I stopnia,

oraz **Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy**, obejmujący: Szkołę podstawową, Gimnazjum, Trzyletnią Szkołę Przysposabiającą do Pracy, Internat.

Każda placówka oświatowa wyposażona jest w pracownię komputerowe i multimedialne. Skomputeryzowane są również biblioteki szkolne, zbiory multimedialne oraz czytelnie.

2.2.5. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe aktywnie działają na rzecz społeczności lokalnej. Co roku wspólnie opracowywany jest *Program Współpracy Gminy Świlcza z Organizacjami Pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego*, który stanowi element polityki społecznej gminy. Jego zadaniem jest kształtowanie demokratycznego ładu społecznego poprzez partnerstwo między administracją samorządową i organizacjami pozarządowymi, umacnianie lokalnych działań, stwarzanie warunków dla powstawania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz gminy oraz umożliwienie organizacjom pozarządowym indywidualnego wystąpienia z ofertą realizacji projektu konkretnych zadań publicznych.

Do priorytetowych obszarów współpracy należą zadania w zakresie:

- 1) upowszechnianie kultury fizycznej i rekreacji - powszechne zajęcia sportowe i rekreacyjne dla mieszkańców Gminy, dzieci i młodzieży szkolnej oraz rozwój bazy sportowej na terenie Gminy,
- 2) rozwój form pracy z dziećmi i młodzieżą (klubów młodzieżowych, kół zainteresowań),
- 3) pomoc żywnościowa dla osób najbardziej potrzebujących pomocy z terenu Gminy,
- 4) krzewienie tradycji narodowej i regionalnej, podtrzymywanie dawnych zwyczajów oraz propagowanie kultury ludowej,
- 5) działanie na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 6) kultura i sztuka
- 7) wypoczynek dzieci i młodzieży.
- 8) działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,

Przedmiotem współpracy Gminy z organizacjami pozarządowymi jest także wspólne określanie ważnych dla mieszkańców potrzeb oraz tworzenie systemowych rozwiązań problemów.

W Bratkowicach od lat 90-tych działa koło **Światowego Związku Żołnierzy AK**. Działalność polega głównie na opiece nad miejscami pamięci oraz na pomocy wdowom po kombatantach.

W celu wsparcia osób niepełnosprawnych, których stan fizyczny, psychiczny i/lub umysłowy uniemożliwia lub ogranicza pełne funkcjonowanie w lokalnym środowisku powołano **Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym Gminy Świlcza**. Stowarzyszenie podejmuje działalność edukacyjną związaną z rehabilitacją niepełnosprawnością także podwyższeniem jakości życia takich osób.

Stowarzyszenie Kobiet Wiejskich w Świlczy to kolejna organizacja warta wzmiankowania. Stowarzyszenie stawia sobie za cel wspieranie inicjatyw społecznych, działalność edukacyjną i kulturalną skierowaną do kobiet w środowisku wiejskim w celu zapoznania ich i upowszechnienia najnowszej wiedzy w zakresie zdrowia, opieki społecznej oraz rolnictwa.

Na terenie Gminy Świlcza działają także dwa podmioty związane z produkcją żywności:

- Stowarzyszenie Producentów Żywności Ekologicznej EKO DAR
- Związek Stowarzyszeń –Polska Izba Rolnictwa Ekologicznego.

Stowarzyszenie EKO DAR zrzesza gospodarstwa ekologiczne, posiadające odpowiedni certyfikat. Stowarzyszenie obejmuje terenem działania całe województwo podkarpackie a w szczególności gminę Świlcza.

Izba z założenia reprezentuje stowarzyszenia będące jej członkami t.j.:

- Podkarpackie Stowarzyszenie Rolnictwa Ekologicznego EkoGal z Chmielnika,
- Leżajskie Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych Leżajska,
- Stowarzyszenie Gospodarstw Ekologicznych Truskawka ze Starego Dzikowa,
- Eko Wisłoka z Krępnej
- miejscowe Stowarzyszenie Producentów Żywności Ekologicznej EKO DAR.

Celem Izby jest koordynacja działań edukacja i promocja inicjatyw w zakresie promocji przetwórstwa i zbytu produktów rolnictwa ekologicznego, wspieranie merytoryczne i organizacyjne producentów tego rodzaju żywności.

W gminie działa także Koło Wędkarskie Karaś w Świlczy, zrzeszające ponad 150 członków. Prowadzi działalność statutową związaną z wydawaniem uprawnień do połowu ryb, opieką nad zbiornikami wodnymi w Trzcianie, zarybianiem.

Gminne Koło Pszczelarzy zrzesza osoby zajmujące się tą formą działalności rolniczej. Koło - oprócz wspierania działalności swoich członków - organizuje największą imprezę pszczelarską na Podkarpaciu: Podkarpackie Święto Miodu.

Teren gminy objęty jest też działaniami Lokalnej Grupy Działania Trygon – Rozwój i Innowacja działającej na rzecz zrównoważonego rozwoju terenów wiejskich, aktywizacji ludności wiejskiej, promowania innowacyjności i realizowania Lokalnej Strategii Rozwoju. Członkami Lokalnej Grupy działania są osoby fizyczne i prawne w tym gminy Świlcza, Boguchwała i Lubienia.

Przykładem troski gminy o kulturę duchową społeczeństwa jest działalność 3 stowarzyszeń regionalnych powstałych w minionym dwudziestolecu:

- Towarzystwo Przyjaciół Trzciany (1994),
- Towarzystwo Przyjaciół Świlczy (2001),
- Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej (2003).

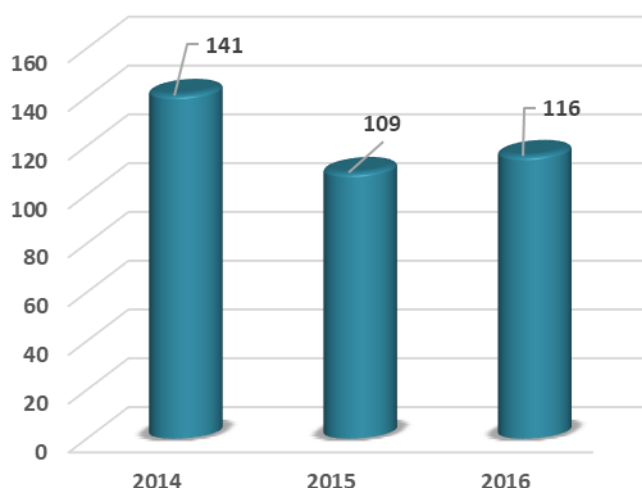
Zajmują się one działalnością wydawniczą, promocyjną i utrwalaniem przeszłości historycznej, podejmują inicjatywy opieki nad zabytkami i przywracania ich dawnej świetności. Systematycznie wychodzą w gminie dwa kwartalniki społeczno-kulturalne. Od 1997 roku wychodzi pismo założone przez Towarzystwo Przyjaciół Trzciany i Samorząd Gminy Świlcza, obecnie wydaje go Samorząd Gminy Świlcza i GCK - „Trzcionka”.

2.2.6. Bezpieczeństwo

Istotnym wskaźnikiem warunkującym, jakość życia lokalnej społeczności jest także liczba przestępstw i wykroczeń. Przekłada się ona, bowiem na poczucie bezpieczeństwa, które z jednej strony może powodować poczucie dyskomfortu psychicznego mieszkańców, a z drugiej strony może prowadzić do dezintegracji społeczności lokalnych, powodując rezygnację z przebywania w przestrzeniach publicznych.

W Gminie Świlcza, podobnie jak w całym kraju zdecydowana większość przestępstw ma podłoże kryminalne. Mniejsza liczba przypada na przestępstwa przeciwko mieniu. Są to głównie włamania, kradzieże, oszustwa, rozboje czy przywłaszczenia. Warte podkreślenia są również liczne przestępstwa drogowe, powodujące śmierć bądź uszczerbek na zdrowiu ofiar. Spotykane są również przestępstwa gospodarcze, głównie związane z fałszowaniem dokumentów, wyłudzeniami. Nielicznie występują również przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu. Zauważalna jest tendencja spadkowa, porównując rok 2014 do roku 2016 różnica wynosiła 15 przypadków wykroczeń mniej.

Wykres 7..Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Świlcza w latach 2014 – 2016

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

Ochroną bezpieczeństwa w gminie zajmuje się komisariat policji w Głogowie Małopolskim podlegający pod komendę miejską policji w Rzeszowie. Dla terenu Gminy Świlcza wyznaczeni zostali dzielnicowi rejonów służbowych nr 7, 8, 9 i 10.

Oprócz policji, zadania z zakresu bezpieczeństwa wykonuje straż gminna, która czuwa także nad zadaniami takimi jak nadzór nad porządkiem i ruchem drogowym określonym w przepisach o ruchu drogowym. Podejmuje działania w zakresie ratowania życia i zdrowia obywateli, pomaga w usuwaniu awarii technicznych i skutków klęsk żywiołowych oraz innych miejscowych zagrożeń.

2.3. Sfera gospodarcza

Kolejnym obszarem, który został wytypowany zgodnie z wytycznymi ministerialnymi do analizy jest obszar gospodarczy. Koncentruje się on na zjawiskach związanych z przedsiębiorczością oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw.

W rozwoju gospodarki gminy Świlcza należałoby wykorzystać jej położenie, a konkretnie bliskości miasta Rzeszowa. W tym celu należy stale modernizować i podnosić efektywność infrastruktury technicznej na czele z komunikacją drogową oraz kolejową. Szansą dla Gminy Świlcza jest również stale poszerzający się trend w migracji mieszkańców z miast na wieś.

Na analizowanym obszarze w latach 2014-2016 obserwuje się tendencję wzrostową w liczbie przedsiębiorstw. Od 2014 r. do 2016 r. liczba przedsiębiorstw wzrosła o 12 podmiotów gospodarczych. Świadczy to o powolnym wzroście gospodarczym gminy.

Wykres 8. Ogólna ilość podmiotów gospodarczych na 10tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Świlcza w latach 2014-2016

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

Na terenie Gminy Świlcza dominuje sektor prywatny nad publicznym. Różnica w ilości przedsiębiorstw w poszczególnych sektorach jest dość znaczna. W sektorze prywatnym dominuje jednoosobowa działalność gospodarcza (84%). Liczne są spółki handlowe, jednakże tylko 3 spośród nich (w 2014 r.) posiadały kapitał zagraniczny.

Ważnymi instytucjami są również stowarzyszenia oraz organizacje społeczne. Natomiast niewielką liczbę w strukturze gospodarki zajmują spółdzielnie.

Tabela 13. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych

GRUPA	2014	2015	2016
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	1079	1083	1091
Sektor publiczny - ogółem	42	40	41
Sektor prywatny ogółem	1037	1038	1045
Sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	871	880	876
Sektor prywatny – spółki handlowe	71	70	77
Sektor prywatny – spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	2
Sektor prywatny – spółdzielnie	4	4	4
Sektor prywatny – fundacje	0	1	1
Sektor prywatny – stowarzyszenia i organizacje społeczne	36	38	41

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

Pod względem wielkości przedsiębiorstw w Gminie Świlcza przeważają mikroprzedsiębiorstwa (do 9 pracowników). W 2016 r. na analizowanym terenie znajdowało się tylko 5 średnich przedsiębiorstw (50-249 pracowników).

Tabela 14. Klasy wielkości podmiotów gospodarczych w Gminie Świlcza w latach 2014-2016

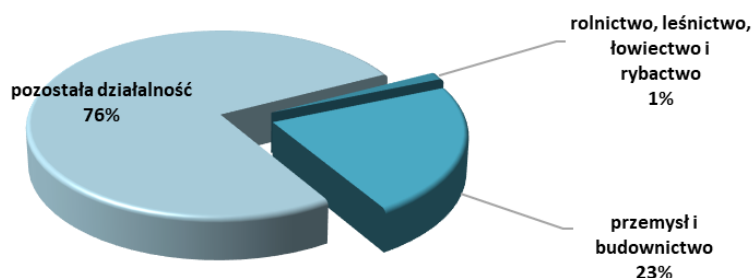
	2014	2015	2016
0 - 9	1 033	1 034	1 045
10 - 49	40	44	41
50 - 249	6	5	5

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

Gmina Świlcza ma charakter wielobranżowy. Dominującym rodzajem działalności gospodarczej jest handel detaliczny, hurtowy oraz naprawa samochodów. Popularną działalnością jest również przetwórstwo przemysłowe oraz budownictwo. Najmniej liczne są działania w administracji publicznej oraz w obronie narodowej.

W sektorze publicznym dominuje edukacja, przede wszystkim ze względu na dużą liczbę dzieci i młodzieży wymagającej dostępu i warunków do rozwoju i wiedzy. Zarówno w sektorze publicznym i prywatnym występują przedsiębiorcy, oferujący usługi w zakresie zaopatrzenia w wodę czy w opiekę zdrowotną i pomoc społeczną, przy czym jest to powszechne zarówno w województwie jak i na terenie całego kraju.

Wykres 9. Struktura podstawowych branż gospodarki Gminy Świlcza [2014r.]

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

ROLNICTWO

Ważną rolę w gospodarce na terytorium gminy spełnia również rolnictwo. Struktura użytkowania ziemi na terenie Gminy Świlcza ma następujący przebieg: dominują grunty orne, mniejszą powierzchnię zajmują pastwiska oraz łąki, natomiast znikomy udział mają sady.

Tabela 15. Podział gospodarstw rolnych prowadzących działalność gospodarczą pod względem wielkości

	Do 1ha	1-5 ha	5-10 ha	10-15 ha	>15 ha
Ilość gospodarstw	1272	962	63	10	22
Suma	2329				

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

W Gminie funkcjonuje Stowarzyszenie EKO-DAR skupiające rolników produkujących wyroby ekologiczne i posiadających certyfikaty. Najwięcej gospodarstw ekologicznych znajduje się dwóch miejscowościach znajdujących się na terenie gminy: Woliczki oraz Trzciany. Przykładem takiego gospodarstwa jest przetwórnia owoców i warzyw znajdująca się w Trzcianie. Jej działalność ma podstawy w 60-hektarowym ekologicznym gospodarstwie rodzinnym. Z kolei w Świlczy ma siedzibę Związek Stowarzyszeń Podkarpacka Izba Rolnictwa Ekologicznego skupiająca działaczy - rolników z całego Podkarpacia.

Wśród sołectw Gminy Świlcza największą liczbę zarejestrowanych podmiotów odnotowano w miejscowości Świlcza (295) , ale jednocześnie największą liczbę wyrejestrowanych (21). Najmniejszą liczbę zarejestrowanych podmiotów odnotowano w Błędowej Zgłobieńskiej (27) oraz najmniejszą wyrejestrowanych podmiotów (1). Najwięcej nowych podmiotów odnotowano w miejscowości Bratkowice (26) a najmniej nowo zarejestrowanych podmiotów w Woliczce (1).

Tabela 16. Liczba podmiotów w przeliczeniu na 100 osób w sołectwach gminy Świlcza (dane na rok 2014)

Sołectwo	Podmioty gospodarcze wg REGON (dane na rok 2014)	Nowo zarejestrowane podmioty gospodarcze wg REGON (dane na rok 2014)	Podmioty wyrejestrowane gospodarcze wg REGON (dane za rok 2015)	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania
Błędowa Zgłobieńska	27	4	1	4,9	0,7	0,18
Bratkowice	218	26	16	4,6	0,6	0,37
Dąbrowa	48	6	6	4,6	0,6	0,56
Mrowla	86	9	4	6	0,6	0,27
Rudna Wielka	131	16	10	8,6	1,1	0,66
Świlcza	295	23	21	8,7	0,7	0,62
Trzciana	194	13	11	7,5	0,5	0,49
Woliczka	34	1	4	6,6	0,2	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie UG Świlcza

Ze względu na brak dostępnych danych przedstawiających wprost kondycję finansową przedsiębiorstw na poziomie gmin, do analizy wykorzystana została informacja o podatku dochodowym od osób prawnych i fizycznych, która jest pochodną wyników finansowych przedsiębiorstw i firm działających w Gminie.

Tabela 17. Dochody własne na 1 mieszkańca będące wynikiem udziału w podatkach.

Wyszczególnienie	2014	2015	2016
GMINA ŚWILCZA			
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	448,16	464,26	512,89

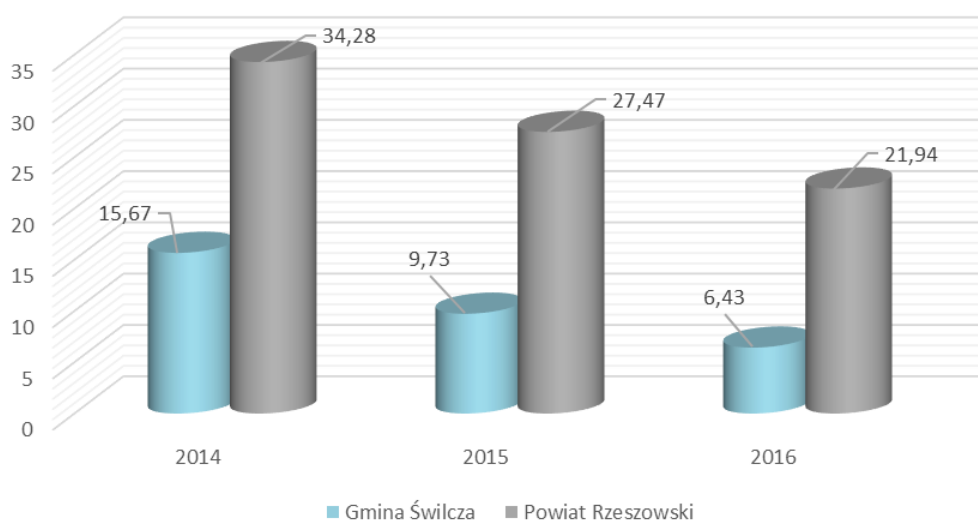
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	15,67	9,73	6,43
POWIAT RZESZOWSKI			
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	428,54	467,09	516,10
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	34,28	27,47	21,94

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

Jak widać w powyższym zestawieniu udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w badanym okresie (2014-2016) wzrosły o 14,44% a udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych zmalały o 36%. Ta tendencja jest także zauważalna w dochodach gmin powiatu Rzeszowskiego.

W porównaniu do firm funkcjonując w gminach powiatu Rzeszowskiego pozycja ta w dochodach własnych gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca w obu pozycjach jest niższa (z wyjątkiem 2014r. gdzie dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych w Gminie są wyższe o 4,58%).

Wykres 10. Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych [porównanie Gminy Świlcza i Powiatu Rzeszowskiego].

Źródło: opracowano na podstawie danych z BDL GUS

2.4. Sfera środowiskowa

Kolejnym obszarem zdefiniowanym w Wytycznych, w którym należy badać zjawiska kryzysowe, są kwestie związane z jakością środowiska. Obszar ten powiązany jest ze standardami środowiska, w tym z gospodarką odpadami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub stanu środowiska. Podstawowe dane dotyczące tego obszaru są następujące:

Położenie

Geograficznie gmina leży na pograniczu pogórza Karpackiego i Kotliny Sandomierskiej. W ramach tych zasadniczych krain można wyróżnić tzw. mezoregiony: Podgórze Rzeszowskie, Pradolinę Podkarpacką (rynną Podkarpacką) i Płaskowyż Kolbuszowski.

Budowa geologiczna, zwłaszcza południowej części gminy, to obszar pokryty lessem. Opiera się częściowo na kredach a częściowo na łach mioceńskich a także osadach rzecznych starszego czwartorzędu oraz osadach glacialnych.

Krajobrazowo dominuje krajobraz wyżynny lessowy, przecinany dość głębokimi dolinami potoków, gdzieś występują wąwozy lessowe. Na terenie gminy następuje przejście Pogórza Rzeszowskiego w Rynnę Podkarpacką, będącą obniżeniem terenu o szerokości 4-6 km u podnóża szeroko rozumianych Karpat. Na terenie gminy rynnę tę wypełnia rzeka Mrowla wraz z przyległościami płynąca równolegle do krawędzi karpackiej na wschód.

OBSZARY CHRONIONE

Część powierzchni Gminy zajmuje **Mielecko- Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu.**

Mielecko-Kolbuszowsko-Głogowski Obszar Chronionego Krajobrazu zajmuje fragment Płaskowyżu Kolbuszowskiego o krajobrazie rolniczo-leśnym. Występuje tu duża różnorodność środowisk - od piaszczystych wydmy do bagien torfowisk i wód. Rosną tu bory sosnowe i mieszane, lasy mieszane, olsy, łągi, kwasne łąki, szuwały oczeretowe, mannowe, zbiorowiska wydmy, ziołoroślowe, trzęślicowe, łąki ostrożeńcowe i rajgrasowe.

Puszcza Sandomierska

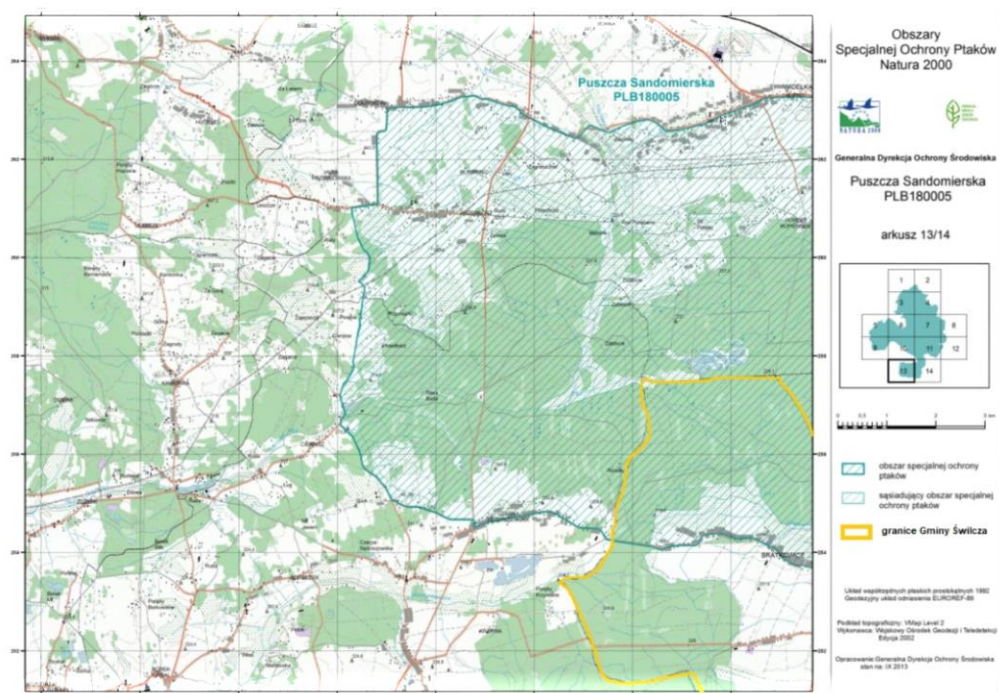
Puszcza Sandomierska jest jedną najważniejszych w Polsce ostoi kraski (15 par) i podgorzałki (do 20 par) - ok. 20 % krajowej populacji. W skali lokalnej to obszar ważny dla lelka (do. 200 par), dzięcioła średniego (do. 100 par) i lerki (do. 150 par). Liczna jest również populacja derkacza (do 300 par), a także populacje gąsiorka, jarzębatki i ortolana. Istotnym gatunkiem jest także cietrzew – w latach 2008–2010, po zaniku naturalnej populacji, na terenie poligonu przeprowadzono jego reintrodukcję (60 samców, 40 samic). Z rzadkich ptaków szponiastych gniazduje tu kilka par bielika i orlika krzykliwego, a z sów – puszczyk uralski. W roku 2010, po powodzi, odnotowano tu największą na Podkarpaciu kolonię rybitwy rzecznej (220 par) oraz łągi 5 par mewy czarnogłowej.

Ogółem w Puszczy Sandomierskiej odnotowano występowanie 245 gatunków ptaków, w tym 161 lęgowych, co czyni ją obszarem o najbogatszej awifaunie w województwie podkarpackim. W załączniku I Dyrektywy ptasiej ujętych jest 65 gatunków, z których 36 to ptaki lęgowe (bąk, bączek, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmiel, bielik, kania czarna, błotniak stawowy, błotniak łąkowy, orlik krzykliwy, jarząbek, cietrzew, kropiatka, zielonka, derkacz, żuraw, mewa czarnogłowa, rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, puszczyk uralski, lelek, zimorodek, kraska, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, lerka, świergotek polny, podróżniczek, jarzębatka, muchołówka mała, muchołówka białoszyja, gąsiorek, ortolan). 13 gatunków (ohar, świstun, rożeniec, hełmiatka, szlachar, ostrzygojad, sieweczka obrożna, kulik

wielki, brodziec pławny, rybitwa białoskrzydła, żółna, wąsatka, czeczotka) wpisano do Polskiej Czerwonej Księgi Zwierząt.

Na terenie Gminy Świlcza obszar Puszczy Sandomierskiej wchodzi na teren miejscowości Bratkowice.

Mapa 2. Obszar Natura 2000 - fragment Puszczy Sandomierskiej w obrębie Gminy Świlcza.

Źródło: <http://natura2000.gdos.gov.pl/wyszukiwarka-n2k>

Rezerwat przyrody "Zabłocie" w Bratkowicach

"Zabłocie" rozciąga się na powierzchni 680,52 ha. W granicach gminy Świlcza znajduje się on na gruntach wsi Bratkowice, a pozostała część znajduje się na terenach sąsiednich gmin: Kolbuszowa, Głogów i Sędziszów. Obejmuje lasy leśnictwa Budy i leśnictwa Poręby o łącznej powierzchni 71,05 ha, a także grunty indywidualnych właścicieli - łąki i rowy - o powierzchni 5,28 ha, co w sumie daje 76,33 ha.

Rezerwat "Zabłocie" zawiera w sobie hodowlane stawy, położone na terenie lasu mieszanego, sosnowo - dębowego, będącego najbardziej naturalnym fragmentem dawnej Puszczy Sandomierskiej. Utworzono je przed II wojną światową, wykorzystując naturalne, zabagnione obniżenia terenu.

Mrowle Łąki [PLH180043]

Obszar leży na północny zachód od Rzeszowa. Składa się z czterech enklaw położonych w dolinie rzeki Mrowla i jednego z jej dopływów, w bezpośrednim sąsiedztwie wsi: Mrowla, Wola Cicha, Rudna Mała i Zaczernie.

Grunty położone w obszarze to w przewadze grunty rolne użytkowane kośnie, pastwiskowo oraz zajęte pod uprawę. Część to nieużytki. W bezpośrednim sąsiedztwie znajdują się zabudowania kilku miejscowości, funkcjonujących na obrzeżach dużej aglomeracji miejskiej. Korytarze ekologiczne Obszar nie ma znaczenia jako korytarz ekologiczny. Nie sąsiaduje również bezpośrednio z innymi obszarami Natura 2000. Najbliżej (ok. 2 km) znajduje się obszar Natura 2000 Puszcza Sandomierska PLB180005. Istniejące formy ochrony przyrody Obszar nie jest objęty formami ochrony przyrody. Podstawowym walorem przyrodniczym ostoji jest bogata lepidopterofauna związana z fitocenozą łąk świeżych i wilgotnych. Występują tu cztery gatunki motyli ujęte w załączniku II Dyrektywy Siedliskowej: czerwńczyk fioletek *Lycaena helle*, czerwńczyk nieparek *Lycaena dispar*, modraszek telejus *Maculinea teleius* oraz modraszek nausitous *Maculinea nausithous*, którym towarzyszy kilka innych gatunków motyli, nieujętych w Dyrektywie, ale rzadkich w naszym kraju. Cennym walorem obszaru są także ekosystemy łąkowe obejmujące dwa siedliska przyrodnicze z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej: niżowe łąki świeże użytkowane ekstensywnie ze związku *Arrhenatherion elatioris* i zmienno wilgotne łąki trzęślicowe ze związku *Molinion*. Bogaty wielogatunkowy skład run i zachował się w płatach, gdzie prowadzi się użytkowanie.

Pomniki Przyrody

Na terenie gminy znajdują się 73 pomniki przyrody. Objęte ochroną są 72 drzewa (dęby szypułkowe, aleja 55 lip drobnolistnych) występujące głównie w parkach podworskich.

Użytek Ekologiczny „Trzciana Olszyny”

Użytek Ekologiczny „Trzciana Olszyny” jest to użytek ekologiczny ustanowiony w 2001 r. o powierzchni ponad 30 ha. Stanowi siedlisko przyrodnicze i stanowisko rzadkich lub chronionych gatunków. Północna część Gminy należy do **Leżajskiego Obszaru Węzłowego 24K** o randze krajowej, która umożliwia migrację fauny. Powyższe obiekty zapewniają najwyższą ochronę walorów krajobrazowych, zachowanie różnorodności biologicznej oraz utrzymanie stabilności ekosystemów i trwałości procesów ekologicznych. Niemniej jednak istnieje wiele stanowisk, które należałoby wyeksponować objąć ochroną. Stan zachowania środowiska przyrodniczego w obszarze objętym opracowaniem można uznać za zadowalający. Przyjąć należy, że istnieje swoista równowaga pomiędzy obszarami przekształconymi zgodnie z potrzebami gospodarki człowieka, takimi jak obszary objęte opracowaniem, a obszarami o charakterze naturalnym.

Gleby

W północnej części gminy przeważają gleby o niskiej klasie bonitacyjnej, głównie piaszczyste. W południowej części gleby należą do III i IV klasy bonitacyjnej. Przeważają gleby brunatne, które są żyzne, ale szybko ulegają erozji.

Klimat

Na terenie gminy Świlcza można wyróżnić dwie strefy klimatyczne. Z jednej strony w Kotlinie Sandomierskiej klimat ma charakter bardziej kontynentalny, charakteryzujący się suchymi i upalnymi latami. Występują tam stosunkowo większe roczne amplitudy temperatur niż

w pozostałej części gminy. Z drugiej strony, na Pogórzu Karpackim roczne amplitudy temperatur są mniejsze. Sumy opadów relatywnie większe, większe są też większe amplitudy dobowe temperatur.

Średnia roczna temperatura w latach 2010-2014 wyniosła około 8 stopni i była wyższa od średniej wieloletniej wyznaczonej w latach 1971-2000 o ponad 1 stopień¹.

Roczna suma opadów w latach 2010 -2014 wyniosła 700 mm i w zasadzie nie różniła się od średniej wieloletniej.

Ustępnienie wahało się wokół 1800 godzin

Powietrze atmosferyczne

Dużym atutem Gminy Świlcza jest łagodny klimat i w miarę czyste powietrze. Gmina jest niestety **gminą w której w 2015r. został przekroczony dopuszczalny poziom⁸ stężeń średniorocznych benzo(a)pirenu B(a)P rok .**

Na terenie Gminy Świlcza zlokalizowano kod sytuacyjny przekroczeń **Pk15sPkBaPa03⁹ oraz Pk15sPkBaPa45¹⁰, Pk15sPkBaPa47¹¹**. Jako główną przyczynę zdiagnozowano oddziaływanie emisji związanych z indywidualnym ogrzewaniem budynków.

Na terenie Gminy Świlcza w 2015r. nie odnotowano przekroczeń stężeń dobowych pyłu PM10 i PM2,5.

Wyroby azbestowe na terenie Gminy Świlcza

Wyroby azbestowe szczególnie powszechnie wykorzystywano w kilku dziedzinach gospodarki. Najliczniejszą grupę zastosowań stanowią wyroby stosowane w budownictwie. Azbest jest zaliczany do dziesięciu najgroźniejszych substancji zanieczyszczających na ziemi. W związku z tym, azbest znajduje się w wykazie opracowanym przez Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej, jako niebezpieczna substancja chemiczna o udowodnionym działaniu rakotwórczym dla człowieka. Badania naukowe udowodniły, że azbest stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia w następstwie długotrwałego narażania dróg oddechowych na wdychanie jego włókien.

Przeprowadzona w 2012r. inwentaryzacja na terenie Gminy Świlcza wykazała 711 gospodarstw domowych, w których został użyty azbest i jego produkty. Zinwentaryzowano 109742, 40m2 pokryć dachowych z płyt azbestowo -cementowych. Ilość odpadów azbestowych z pokryć dachowych w 2012r.wyniosła na terenie gminy 1 207,17 Mg z czego 963,18 Mg stanowią wyroby zawierające azbest, przeznaczone do demontażu natomiast 243, 98 Mg stanowią wyroby azbestowe złożone na posesjach. Stan techniczny wyrobów azbestowych obecnych w gospodarstwach domowych (711) w 51% jest średni , w 32% dobry ale 17% zły.

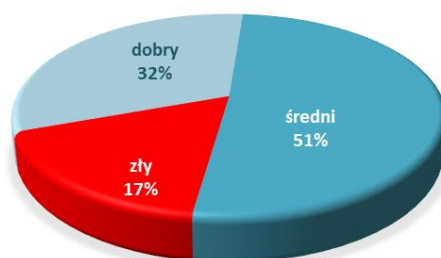
⁸ Zob. „Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej ...”, przyjęty uchwałą XXX/544/16 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 29.12.2016 (tab. 18, s. 55 Programu, poz.3.s.58. poz.45. s.59.poz.47).

⁹ tab.18,s.55 poz.3 /Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej.../

¹⁰ tab.18.s.58 poz.45/ Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej.../

¹¹ tab. 18.s.59 poz.47 /Program ochrony powietrza dla strefy podkarpackiej.../

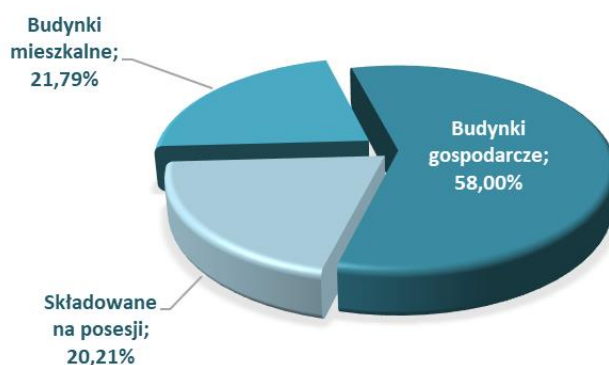
Wykres 11. Ilość gospodarstw na terenie Gminy Świlcza posiadająca wyroby azbestowe z podziałem na jego stan techniczny (2012)

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świlcza na lata 2013-2032”¹².

Na podstawie przedłożonych ocen stanu i możliwości bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest stwierdzono, że stan utrzymania pokryć dachowych zawierających azbest jest średni. Połowa wyrobów zawierających azbest na terenie gminy uzyskała II stopień pilności utylizacji, czyli zostanie poddana ponownej ocenie po roku.

Wykres 12. Udział % ilości płyt cementowo-azbestowych zlokalizowanych na terenie Gminy Świlcza (2012)

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świlcza na lata 2013-2032”¹³.

Na terenie Gminy Świlcza wśród zabudowy, gdzie występują wyroby zawierające azbest w postaci płyt cementowo-azbestowych płaskich i falistych stosowanych jako pokrycia dachowe przeważają budynki gospodarcze ok. 58% masy całkowitej zinwentaryzowanych wyrobów azbestowych. Stosunkowo duża ilość płyt azbestowych wykorzystana jest jako pokrycia dachowe na budynkach mieszkalnych ok. 21,79%. Pozostałą ilość ok. 20,21% masy całkowitej wyrobów azbestowych stanowią płyty zdjęte i składowane na posesji.

Przeprowadzona w 2012r. inwentaryzacja wykazała, iż największa ilość wyrobów azbestowych znajduje się w miejscowościach Bratkowice i Trzciana (odpowiednio 273,16 i 259,16 Mg). Ma to

¹² Załącznik do UCHWAŁY NR XXXII/249/2013 RADY GMINY ŚWILCZA z dn.18.01.2013r.

¹³ Załącznik do UCHWAŁY NR XXXII/249/2013 RADY GMINY ŚWILCZA z dn.18.01.2013r.

związek przede wszystkim z ich wielkością –są to jedne z największych skupisk ludności na terenie gminy.

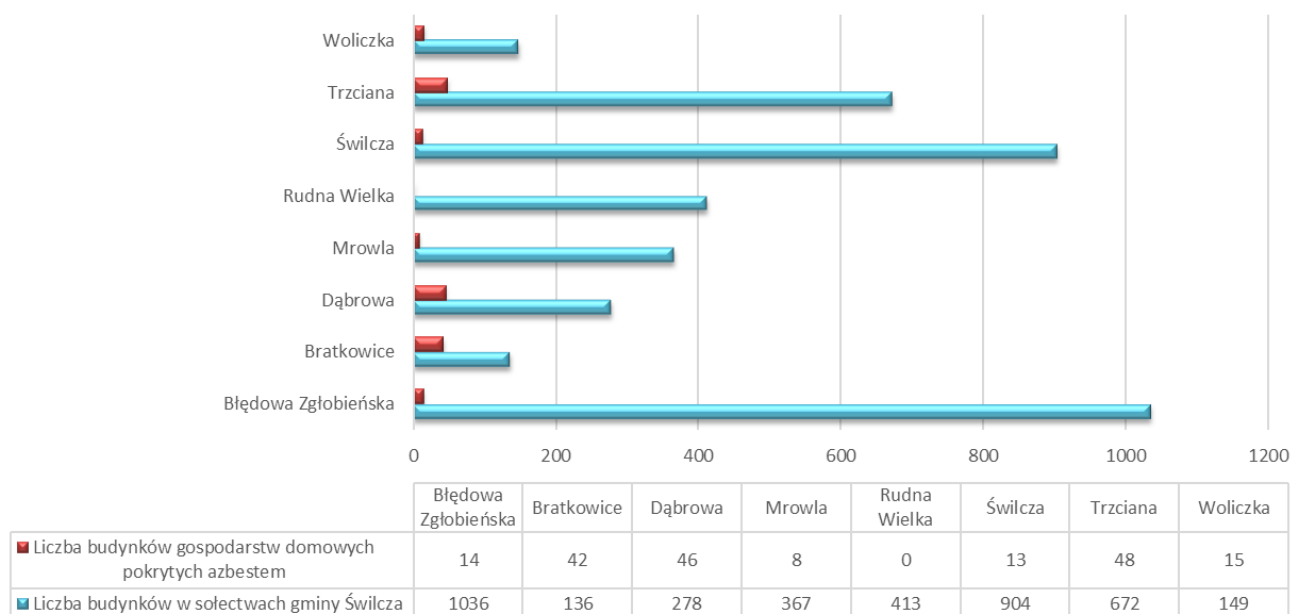
Tabela 18..Zestawienie wyrobów azbestowych w Gminie Świlcza w rozbiu na poszczególne sołectwa

Sołectwo	Ilość wyrobów azbestowych [w Mg w 2012r.]
Błędowa Zgłobieńska	89,05
Bratkowice	273,16
Dąbrowa	176,90
Mrowla	38,89
Rudna Wielka	62,16
Świlcza	153,18
Trzciana	259,16
Woliczka	107,36

Źródło: „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świlcza na lata 2013-2032”¹⁴.

Obecnie (w 2017r.) największa liczba budynków gospodarstw domowych pokrytych azbestem znajduje się w miejscowościach Trzciana (48),Dąbrowa (46) i Bratkowice (42).

Wykres 13.Liczba budynków w miejscowościach Gminy Świlcza pokrytych azbestem [stan na 31.12.2017r.]

Źródło: opracowanie własne na podstawie UG Świlcza

¹⁴ Załącznik do UCHWAŁY NR XXXII/249/2013 RADY GMINY ŚWILCZA z dn.18.01.2013r.

2.5.Sfera przestrzenno - funkcjonalna

Kolejną analizowaną sferą są zjawiska przestrzenno-funkcjonalne, które charakteryzują: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury, dostęp i jakość podstawowych usług, dostępność komunikacyjna.

2.5.1.Sieć drogowa, komunikacja

Drogi

Przez obszar Gminy Świlcza przebiegają: drogi krajowe (11,6% dróg na terenie gminy), drogi powiatowe (21,9% ogółu dróg) oraz drogi gminne (66,5%).

Wśród dróg krajowych są:

- Autostrada A4
- Droga ekspresowa S19
- Droga krajowa DK 94 (dawniej DK4)

DK94 łączy dwie największe wsie w Gminie, a także Gminę z sąsiednim Rzeszowem. Dzięki autostradzie A4 Gmina jest włączona w europejski system drogowy oraz dobrze skomunikowana zewnętrznymi. Kolejna droga przebiegająca przez gminę to droga S19, droga ekspresowa mająca duże znaczenie. Jej odcinek od węzła Świlcza do węzła Rzeszów Zachód o długości 4,4 km będący zachodnim fragmentem obwodnicy Rzeszowa obecnie służy jako wjazd na autostradę A4. Drogi wojewódzkie nie przebiegają przez teren Gminy.

Drogi powiatowe, których łączna długość na terenie gminy Świlcza wynosi 50,9 km obejmują głównie drogi o nawierzchni bitumicznej (86%), a tylko ok. 13% dróg o nawierzchni tłuczniowej.

Drogi pod zarządem gminnym obejmują łącznie 160,98 km - z czego 43,65 km to drogi o nawierzchni bitumicznej (28,25 % ogółu dróg gminnych). Drogi o nawierzchni tłuczniowej stanowią 10,92% dróg gminnych a ich łączna długość wynosi 16,86 km. Pozostałą część (60,83%) stanowią drogi gruntowe o łącznej długości 100,47 km.

Najdłuższa sieć dróg gminnych umiejscowiona jest w miejscowościach Świlcza, Trzciana oraz Błędowa Zgłobieńska. Z wyjątkiem miejscowości Dąbrowa w każdej miejscowości do remontu kwalifikuje się ponad 50% zasobów dróg gminnych.

Tabela 19.Długość dróg gminnych w podziale na miejscowości /stan na 31.12.2017r.]

Sołectwo	Długość chodników	Długość dróg gminnych	Długość dróg gminnych do remontu
Błędowa Zgłobieńska	0,522 km	21,910 km	18,625 km
Bratkowice	10,498 km	18,001 km	9,971 km
Dąbrowa	1,867 km	17,895 km	4,775 km
Mrowla	2,423 km	15,207 km	9,685 km
Rudna Wielka	3,922 km	16,891 km	11,675 km

Sołectwo	Długość chodników	Długość dróg gminnych	Długość dróg gminnych do remontu
Świlcza	5,417 km	31,675 km	21,545 km
Trzciana	7,639 km	27,830 km	21,168 km
Woliczka	0,907 km	11,576 km	8,902 km

Źródło: opracowanie własne na podstawie UG Świlcza

Najdłuższy zakres długości chodników w odniesieniu do dróg gminnych znajduje się w miejscowości Bratkowice (ponad 58%), najkrótszy w miejscowości Błędowa Zgłobieńska (2,38%).

Najszersza dostępność do komunikacji zbiorowego transportu mierzona ilością przystanków autobusowych z przypadającą na liczbę mieszkańców znajduje się w miejscowości Dąbrowa (92 osoby na 1 przystanek), najmniejsza dostępność dotyczy mieszkańców Mrowli (295 osoby na 1 przystanek).

Tabela 20. Dostępność do komunikacji zbiorowego transportu mierzona ilością przystanków autobusowych z przypadającą na liczbę mieszkańców (stan 31.12.2017)

Sołectwo	Ilość mieszkańców ¹⁵	Ilość przystanków	Dostępność komunikacji zbiorowego transportu do (przystanków) na 1 mieszkańca
Błędowa Zgłobieńska	573	6	96
Bratkowice	4353	24	181
Dąbrowa	1123	12	94
Mrowla	1473	5	295
Rudna Wielka	1590	12	133
Świlcza	3442	17	202
Trzciana	2595	13	200
Woliczka	516	6	86

Źródło: opracowanie własne na podstawie UG Świlcza

Linia kolejowa

Przez Gminę przebiega linia kolejowa nr 91 Kraków - Tarnów - Rzeszów – Przemyśl – Medyka, będąca jednocześnie szlakiem pan-europejskim E30. Linia jest obecnie w trakcie prac modernizacyjnych, zwiększających maksymalną prędkość do 160 km/h. Na terenie Gminy są zlokalizowane trzy przystanki osobowe: Trzciana, Świlcza i Rudna Wielka. Bezpośrednie pociągi

¹⁵ Dane demograficzne UG Świlcza(<http://www.swilcza.com.pl/index.php/informacje-podstawow/> demografia #stan-na-31-grudnia-2017-r)

odjeżdżają kilka razy dziennie do Tarnowa, Krakowa, Przemyśla i Rzeszowa. Na terenie gminy Świlcza brak jest infrastruktury kolejowej, związanej ruchem towarowym - co jest znaczącym utrudnieniem dla rozwoju branży TSL w kontekście ogólnoeuropejskiej polityki transportu, intermodalności transportu, a zwłaszcza postulowanej interoperacyjności kolei. Brak jest obecnie terminalu kontenerowego, brak go także w najbliższym otoczeniu gminy, a nawet w całej aglomeracji rzeszowskiej.

2.5.2. Dostępność infrastruktury społecznej

Ochrona zdrowia

Na terenie gminy Świlcza funkcjonuje obecnie szereg placówek ochrony zdrowia: Gminny Ośrodek Zdrowia w Świlczy, Wiejskie Ośrodki zdrowia w Trzcianie, Bratkowicach i Mrowli, Punkt Lekarski w Dąbrowie – wszystkie placówki prowadzone przez Zespół Opieki Zdrowotnej nr 2 w Rzeszowie. W ramach powyższych jednostek można otrzymać pomoc z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, opieki pediatrycznej, ginekologicznej, stomatologicznej oraz porady pielęgniarki i położnej środowiskowej oraz rehabilitacji zabiegowej.

W Bratkowicach funkcjonuje Przychodnia Rodzinna, oferująca świadczenia POZ. Oprócz tego na terenie gminy działają gabinet stomatologiczny p. Lucyny Jezioro w Świlczy, gabinet stomatologiczny p. Violetty Dąbrowskiej-Migut oraz gabinet stomatologiczny Małgorzaty Leszczyńskiej –dwa ostatnie zlokalizowane w Rudnej Wielkiej. Poza tym w Trzcianie funkcjonuje gabinet rehabilitacyjny Teodora Cebuli i Rehabilitacja Medyczna "Dotyk".

Środowiskowy Dom Samopomocy” w Woliczce

W gminie funkcjonuje „Środowiskowy Dom Samopomocy” w Woliczce, stanowiący centrum terapii osób niepełnosprawnych intelektualnie posiadających orzeczony stopień niepełnosprawności pochodzących z terenu gminy Świlcza.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Woliczce rozpoczął swoje funkcjonowanie w grudniu 2006 roku. Dzięki funduszom Gminy Świlcza oraz Urzędu Wojewódzkiego w Rzeszowie budynek starej szkoły został przekształcony w obiekt, który dzisiaj stanowi centrum terapii osób niepełnosprawnych pochodzących z terenu gminy Świlcza.

Ośrodek posiada pracownię plastyczną, rękodzieła, salę komputerową oraz bardzo dobrze wyposażoną pracownię fizjoterapii i rehabilitacji. Do dyspozycji uczestników jest również gabinet pielęgniarski, duża pracownia kulinarna, świetlica oraz sala wyciszeń. Uczestnikami Domu mogą być osoby niepełnosprawne intelektualnie, które posiadają orzeczony stopień niepełnosprawności.

Kultura

W Gminie istnieje wiele instytucji kulturalnych zrzeszających mieszkańców. Na szczególną uwagę zasługuje Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie oraz filiami w Bratkowicach, Świlczy i Dąbrowie. Prowadzi ono działalność w zakresie promowania Gminy, współpracy z różnymi instytucjami, wspieraniu różnorodnych stowarzyszeń, kół działających na terenie gminy ochrony zabytków kultury materialnej opierając się na tradycjach, wartościach chrześcijańskich oraz nowinkach technologicznych. Centrum jest organizatorem imprez o zasięgu

międzynarodowym, krajowym, wojewódzkim oraz okolicznościowych uroczystości o charakterze lokalnym. Wśród głównych wydarzeń organizowanych przez centrum można wymienić Międzynarodowe Spotkania Folklorystyczne, Podkarpackie Forum Prasy Samorządowej, Ogólnopolski Konkurs Tradycyjnego Tańca Ludowego, Podkarpackie Święto Miodu. Centrum organizuje także konkursy recytatorskie i poezji śpiewanej, przeglądy zespołów polonijnych, dożynki gminne a także obchody świąt narodowych. Centrum organizuje też imprezy o charakterze sportowym: turnieje piłki nożnej zawody w sporcie pożarniczym, zawody lekkoatletyczne. Gminne Centrum podejmuje współpracę z innymi instytucjami kultury (m.in. WDK Rzeszów oraz z parafiami) w celu zwiększenia zakresu organizowanych imprez oraz szerszego dostępu lokalnej społeczności do organizowanych wydarzeń).

Działania GCK wspierają system wartości środowisk tworzących gminę stąd często działania mają charakter patriotyczny i chrześcijański. Działalność Centrum obejmuje również troskę o zabytki kultury materialnej i duchowej - w ramach tej działalności dokonano inwentaryzacji restauracji szeregu małych obiektów kultu jak krzyże kapliczki figury itp. GCK wspiera i ściśle współpracuje z stowarzyszeniami regionalistów takimi jak: Towarzystwo Przyjaciół Trzciany, Towarzystwo Przyjaciół Świlczy, Towarzystwo Miłośników Ziemi Bratkowickiej prowadząc działalność wydawniczą, konserwatorską a także popularyzatorską. Przy Centrum działają też liczne grupy dziecięce, młodzieżowe i zrzeszające osoby dorosłe o charakterze taneczno-wokalnym.

Innymi instytucjami kultury wartymi wzmiankowania działającymi niezależnie od Centrum są:

- Chór dziecięcy "Kantuski" działający przy szkole podstawowej w Trzcianie,
- Chór Mieszany "Cantus" założony w 1932 przy parafii Trzcianie jako kontynuator tradycji śpiewających mieszkańców,
- Chór z Bratkowic działający przy tamtejszej parafii,
- Chór Parafialny z Błędowej Zgłobieńskiej.

Bardzo ważną rolę edukacyjną odgrywa Regionalny Dom Tradycji Ludowych mający w swojej ofercie zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży z zakresu regionalistyki.

Biblioteki

Działalność biblioteczną realizuje Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy z siedzibą w Trzcianie. Oprócz siedziby głównej posiada jeszcze pięć filii w Świlczy, Bratkowicach, Mrowli, Rudnej Wielkiej oraz w Dąbrowie, żadna z nich nie jest przystosowana dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich.

Biblioteki usytuowane są w Domach Ludowych, budynkach Ochotniczej Straży Pożarnej oraz w przedszkolu w Świlczy i w Bratkowicach. Biblioteki są ogólnie dostępne, lokalna ludność może wypożyczać książki oraz czasopisma, jak również korzystać z Internetu. Biblioteki organizują liczne konkursy oraz lekcje dla uczniów, a na ich terenie zlokalizowanych jest 15 komputerów.

Łączny księgozbiór bibliotek w gminie w 2014r. wynosi 81450 książek, a w 2016r. wynosił 69956 szt. W analizowanym okresie zmniejszył się o 15% (dane GUS). Również ilość wypożyczenia na zewnątrz w latach 2014-2016 zmniejszyła się o 0,81%.

Tabela 21. Zbiorcze zestawienie wskaźników w zakresie bibliotek publicznych w Gminie Świlcza

	2014	2015	2016
ludność na 1 placówkę biblioteczną (łącznie z punktami bibliotecznymi ujętymi zgodnie z siedzibą jednostki macierzystej)	2712	2714	2745
wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	24,8	25,9	24,8
księgozbiór	81450	82526	69956
czytelnicy w ciągu roku	2176	2134	2162
wypożyczenia księgozbioru na zewnątrz	54062	55280	53625

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

Turystyka

Gmina Świlcza jest atrakcyjnym miejscem dla turystów. Bogactwo stanowią walory krajobrazowe, liczne i rzadko spotykane gatunki fauny i flory. Dodatkowo przez teren Gminy przebiega żółty szlak turystyczny zachęcający do licznych wycieczek. Oprócz szlaku turystycznego znajduje się ścieżka ekologiczna zachęcająca przede wszystkim pasjonatów przyrody oraz ścieżka dydaktyczna przyrodniczo-leśna w leśnictwie Bratkowice przeznaczone głównie dla uczniów. W miejscowości Bratkowice otwarto „Miejsce wykorzystywane do kąpieli” - Zalew w Bratkowicach. W okresie wakacyjnym zapewniona jest obsługa ratowników WOPR Rzeszów w soboty oraz niedziele. Jest to idealne miejsce na wypoczynek zwłaszcza w okresie wakacyjnym, letnim.

Funkcję rekreacyjną stanowią również dwa zbiorniki wodne wykorzystywane jako stawy rybne w miejscowości Trzciana-Dyndy.

Na infrastrukturę turystyczną gminy składają się dwa obiekty hotelarskie 3-gwiazdkowe mieszczące 218 osób:

- Hotel i Restauracja „Nowy Dwór”
- Imperium- Hotel, Rewia, Restauracja

Tabela 22 Liczba turystów odwiedzających hotele w gminie Świlcza (dane na rok 2014)

Liczba turystów	Liczba turystów zagranicznych	Udzielone noclegi	Udzielone noclegi turystom zagranicznym
6058	617	10814	1163

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

Gmina posiada duży potencjał jeżeli chodzi o tematykę turystyczno-rekreacyjną, jednak nie wykorzystuje go w pełni. W celu rozwoju turystyki powinno się rozwijać infrastrukturę turystyczną i rekreacyjną, która wykorzystywana będzie nie tylko przez turystów, ale również przez mieszkańców gminy oraz rozwinąć bazę noclegowo-wypoczynkową.

2.6. Sfera techniczna

Kolejnym obszarem zdefiniowanym w Wytycznych, w którym należy badać zjawiska kryzysowe są rozwiązania techniczne, które opisują stan techniczny obiektów budowlanych, w tym

o przeznaczeniu mieszkaniowym, niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych.

2.6.1. Mieszkalnictwo

Zarówno w gminie Świlcza, powiecie rzeszowskim jak i województwie podkarpackim od 2014 r. następuje ciągły przyrost liczby budynków mieszkalnych. Powierzchnia użytkowa mieszkań w gminie w 2016 r. była o 5% większa niż w roku 2014.

Tabela 23 Liczba budynków mieszkalnych i powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Świlcza, powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim w latach 2014-2016

Jednostka administracyjna	2014	2015	2016
Budynki mieszkalne			
Gmina Świlcza	3955 ¹⁶	4556	4622
Powiat rzeszowski	45032	45524	46165
Województwo podkarpackie	432926	436987	441100
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]			
Gmina Świlcza	411601	420472	431087
Powiat rzeszowski	4415068	4490629	4589277
Województwo podkarpackie	51861327	52615563	53389798

Źródła: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Stan instalacji techniczno-sanitarnych, w które wyposażone są mieszkania na terenie gminy, uległ poprawie, ale wciąż wymaga dalszych prac. W 2016 roku w przypadku instalacji takich jak wodociąg, ustęp spłukiwalny i łazienka nastąpił 3 procentowy wzrost względem roku 2014, ilość mieszkań wyposażonych w ogrzewanie centralne wzrosła w tym czasie o 4%, a w sieć gazową o 2%. Mimo poprawy w 2016 r. 22% wszystkich mieszkań nie posiadało centralnego ogrzewania, a 15,5% nie miało dostępu do gazu sieciowego, 11,7% mieszkań nie posiadało łazienki, a 8,1% ustępu spłukiwalnego, instalacji wodociągowej było pozbawionych 4,6% mieszkań.

Tabela 24 Zasoby mieszkaniowe i ich instalacje techniczno-sanitarne w latach 2014-2016 - Gmina Świlcza

	2014	2015	2016
Zasoby mieszkaniowe ogółem [szt.]			
Mieszkania	4429	4493	4563
Izby	20025	20403	20828

¹⁶ DANE UG Świlcza

Powierzchnia użytkowa mieszkań [m ²]	411601	420472	431087
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne ogółem [szt.]			
Wodociąg	4218	4283	4353
Ustęp spłukiwany	4058	4123	4193
Łazienka	3895	3960	4031
Centralne ogrzewanie	3425	3490	3561
Gaz sieciowy	3771	3809	3855

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Liczba budynków w sołectwach gminy Świlcza, w których zameldowane są osoby na pobyt stały jest zróżnicowana. Największa ilość takich budynków znajduje się sołectwie Bratkowice (1036), najmniejsza natomiast w sołectwie Błędowa Zgłobieńska (136). W gminie istnieje 4662 punktów adresowych i 156 punktów adresowych, które są w trakcie budowy.

Tabela 25. Liczba budynków w sołectwach Gminy Świlcza, w których zameldowane są osoby na pobyt stały (2014)

Sołectwo	Liczba budynków
Bratkowice	1036
Błędowa Zgłobieńska	136
Dąbrowa	278
Mrowla	367
Rudna Wielka	413
Świlcza	904
Trzciana	672
Woliczka	149
Razem	3955

Źródło: opracowanie własne na podstawie UG Świlcza

Duża część budynków mieszkalnych i użytkowych gminy wymaga termomodernizacji z uwagi na ich niską efektywność energetyczną. Modernizacje te miałyby pozytywny wpływ między innymi na środowisko, poprawę wyglądu obiektów oraz umożliwiałyby przystosowanie budynków do lepszego pełnienia obecnej lub rozpoczęcia pełnienia nowej funkcji. Nowe funkcje budynków mogłyby mieć związek ze sferą społeczną, rekreacyjno-turystyczną, edukacyjną, kulturową lub gospodarczą co pozwoliłoby na aktywizację społeczeństwa poprzez stworzenie nowych miejsc pracy, miejsc do wypoczynku czy też miejsc umożliwiających rozwój osobisty i intelektualny. Modernizacje podniosłyby odczucia estetyczne mieszkańców, co mogłoby pomóc w zwiększeniu ich przywiązania do lokalnych terenów i mieć wpływ na występujące tu migracje.

2.6.2.Dziedzictwo kulturowe

Gmina Świlcza ma poważne osiągnięcia w dziedzinie ochrony zabytków kultury materialnej. Zinwentaryzowano i objęto ochroną oraz drobnymi remontami zabytkowe kapliczki i krzyże przy drogach oraz pomniki historyczne. Postawiono nowe, bądź w formie tablic pamiątkowych, bądź obelisków. Zadbane są i pieczołowicie utrzymywane wszystkie budowle sakralne, kościoły parafialne, kaplice cmentarne, cmentarze.

Na terenie gminy znajdują się obiekty o wartości zabytkowej znajdujące się w wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych¹⁷:

Bratkowice

- park dworski, XIX, nr rej.: 982 z 4.10.1976

Dąbrowa:

- kaplica pw. MB Różańcowej, przy drodze do Będziemyśla, 1899, nr rej.: A-251 z 19.05.2008
- zespół dworski, 2 poł. XIX:
 - dwór, nr rej.: 977 z 4.10.1976
 - park, nr rej.: 978 z 4.10.1976

Mrowla:

- kościół par. pw. św. Łukasza Ewangelisty, 1896-1900, nr rej.: A-265 z 26.03.2008
- ogrodzenie, mur., z 4 kapliczkami, pocz. XX, nr rej.: j.w.

Rudna Wielka

- zespół dworski i folwarczny, 2 poł. XIX, nr rej.: 1230 z 10.10.1991:
 - dwór
 - dom zarządcy (przeniesiony → MKL Kolbuszowa)
 - chlewnia - obora - spichlerz - park z aleją dojazdową

Świlcza

- kaplica grobowa rodzin Krupnickich i Kirchnerów, na cmentarzu rzym.-kat., pocz. XX, nr rej.: A-367 z 1.10.2009

Trzciana

- kościół par. pw. św. Wawrzyńca, 1898, nr rej.: A-960 z 20.12.1982
- cmentarz kościelny, nr rej.: j.w.
- zespół dworski, XIX, nr rej.: 980 z 4.10.1976:

¹⁷ Źródło: Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków z siedzibą w Przemyśle
http://wuozprzemysl.pl/index.php/site/page/112#Rejestr_Zabytk%C3%B3w

- dwór - park - 2 spichlerze

Wśród obiektów zabytkowych znajdujących się w wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych w złym stanie technicznym znajdują się

- park dworski, XIX, nr rej.: 982 z 4.10.1976 w Bratkowicach

- zespół dworski i folwarczny, 2 poł. XIX, nr rej.: 1230 z 10.10.1991: w Rudnej Wielkiej

Oraz zespół dworski, XIX, nr rej.: 980 z 4.10.1976: dwór, park, 2 spichlerze w Trzcianie

2.6.3. Obiekty użyteczności publicznej

Obiekty użyteczności publicznej znajdujące się na terenie gminy zostały ocenione w skali od 0-2 gdzie:

0 - brak obiektu

1 - obiekt podlegający modernizacji

2 – obiekt w dobrym stanie

Tabela 26. Zestawienie obiektów użyteczności publicznej z określeniem ich stanu technicznego z podziałem na sołectwa.

BRATKOWICE		
Obiekty oświatowe	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Kardynała Stefana Wyszyńskiego	2
	Szkoła Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II z oddziałem przedszkolnym	2
	Niepubliczna Szkoła Podstawowa	2
	Przedszkole Publiczne im. Jana Pawła II	2
Obiekty sportowe	Pawilon sportowy ze stadionem sportowym	2
	Sale gimnastyczne (SP nr 1, SP nr 2, SPN)	2
Obiekty kulturowe	Filia Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji	2
	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Przedszkolu	2
	Dom Strażaka	2
Obiekty administracyjne	Stacja uzdatniania wody w "Bartkowicach-Dąbry"	2
BŁĘDOWA ZGŁOBIŃSKA		
Obiekty oświatowe	Niepubliczna Szkoła Podstawowa i Przedszkole	1
Obiekty sportowe	brak	0
Obiekty kulturowe	Dom Ludowy	2
	Dom Strażaka	1

Obiekty administracyjne	brak	0
DĄBROWA		
Obiekty oświatowe	Zespół Szkół (Szkoła Podstawowa i Przedszkole)	2
Obiekty sportowe	Pawilon Sportowy ze stadionem sportowym	2
	Sala gimnastyczna (SP)	2
Obiekty kulturowe	Filia Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji z Domem Strażaka	2
	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej	2
Obiekty administracyjne	brak	0
MROWLA		
Obiekty oświatowe	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Marii Konopnickiej z oddziałami przedszkolnymi	2
	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy	2
Obiekty sportowe	Pawilon Sportowy ze stadionem sportowym	2
	Sala gimnastyczna (SP nr 1)	2
Obiekty kulturowe	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Świlczy	1
	Dom Strażaka	2
Obiekty administracyjne	brak	0
RUDNA WIELKA		
Obiekty oświatowe	Szkoła Podstawowa im. Stanisława Dąbskiego z oddziałami przedszkolnymi	2
Obiekty sportowe	Pawilon sportowy ze stadionem sportowym - w budowie	1
	2 sale gimnastyczne (SP)	2
	Orlik (SP)	1
Obiekty kulturowe	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Bratkowicach	2
	Dom Ludowy	2
Obiekty administracyjne	brak	0
ŚWILCZA		
Obiekty oświatowe	Szkoła Podstawowa im. św. Jana Kantego	2

	Przedszkole Publiczne	1
Obiekty sportowe	Pawilon Sportowy ze stadionem sportowym i Środowiskową Świetlicą Socjoterapeutyczną	1
	2 sale gimnastyczne (SP)	2
Obiekty kulturowe	Filia Gminnego Centrum Kultury Sportu i Rekreacji z Domem Strażaka	2
	Filia Gminnej Biblioteki Publicznej w Świlczy (Przedszkole)	1
Obiekty administracyjne	Urząd Gminy Świlcza	2
	Euroregionalne Centrum Informacji Gospodarczej, Kulturalnej i Turystycznej	2
	Oczyszczalnia ścieków Świlcza - Kamyszyn	2
	Stacja Uzdatniania Wody "Świlcza - Woliczka"	2
TRZCIANA		
Obiekty oświatowe	Szkoła podstawowa z oddziałami przedszkolnymi	2
	Przedszkole Publiczne	2
	Żłobek Gminny	2
	Niepubliczna Szkoła Muzyczna I stopnia	2
	Zespół Szkół Techniczno-Weterynaryjnych im. Bohaterów Westerplatte	2
Obiekty sportowe	Gminny Ośrodek Sportu	2
	Stadion sportowy	2
	2 sale gimnastyczne (SP i ZSTW)	2
Obiekty kulturowe	Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie	2
	Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy z siedzibą w Trzcianie	2
	Regionalny Dom Tradycji Ludowych	2
	Dom Strażaka	2
Obiekty administracyjne	brak	0
WOLICZKA		
Obiekty oświatowe	brak	0

Obiekty sportowe	Pawilon Sportowy ze stadionem	2
Obiekty kulturowe	Dom Ludowy z Domem Strażaka	2

Źródło: Opracowanie na podstawie UG Świlcza

2.6.4. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna

Aktualnie każda miejscowość Gminy jest zaopatrywana w wodę poprzez system sieci wodociągowej oparty na poborze wód podziemnych ze studni głębinowych. Sieć wodociągowa wykonana jest z rur PCV i uzbrojona w zasuwy odcinające sieciowe i węzłowe oraz hydranty przeciwpożarowe. Jej nieustanna modernizacja ma na celu poprawę jakości dostarczanej wody i zapobieganie awariom w przyszłości.

Całość sieci wodociągowej oparta jest na 3 ujęciach wody:

- „Bratkowice – Dąbry” – woda pobierana jest z trzech studni wierconej o łącznej wydajności wynoszącej 2200 m³/d, a następnie trafia do Stacji Uzdatniania Wody i ulega procesom odżelaziania, odmanganiania oraz dezynfekcji. Zaopatrywane z tego ujęcia są miejscowości: Bratkowice, Mrowla, Rudna Wielka, Trzciana, Dąbrowa, Błędowa Zgłobieńska oraz Klęczany (gm. Sędziszów Młp.) i część Świlczy.
- „Świlcza – Woliczka” – woda pobierana jest z dwóch studni głębinowych o łącznej wydajności wynoszącej 716 m³/d. Podlega procesom odżelaziania, odmanganiania oraz dezynfekcji. Ujęcie to zasila w wodę miejscowości Woliczka i Świlcza.
- „Przybyszówka – Bzianka” – pobór wody następuje z trzech studni głębinowych o wydajności 740 m³/d. Ze względu na bardzo dobrą jakość wody nie podlega ona procesom uzdatniania. Dostarczana jest do miejscowości Przybyszówka (dzielnica miasta Rzeszowa od 01.01.2008r.) i Bzianka (dzielnica miasta Rzeszowa od 01.01.2017.).

Na przełomie lat 2014-2016 długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie Świlcza zwiększyła się o 2,1 km. Ponadto na omawianym obszarze w latach 2014-2016 zwiększyła się objętość wody dostarczanej gospodarstwom domowym o 27,4 dam³. Nastąpił również wzrost zużycia wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca Gminy (o 1,4 m³).

Tabela 27. Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie Gminy Świlcza w latach 2014-2016

Sieć wodociągowa na terenie Gminy Świlcza	2014	2015	2016
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	158,1	158,1	160,2
Woda dostarczana gospodarstwom domowym [dam ³]	420,4	444,9	447,8
Zużycie wody w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca [m ³]	25,9	27,3	27,3

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

Na terenie Gminy funkcjonuje od 1992 r. gminna – grupowa oczyszczalnia ścieków Świlcza – Kamyszyn. Cechuje się całkowicie zautomatyzowanym cyklem technologicznym zawierającym: punkt zlewny ścieków ze zbiorników bezodpływowych, pompownie ścieków, piaskownik pionowy, 4 komory typu bioblok, zagęszczacze osadu nadmiernego, stację mechanicznego odwadniania

osadu oraz stację higienizacji osadu. Przepustowość oczyszczalni wynosi 1940m³/d. Za pomocą sieci kanalizacji grawitacyjnej i tłocznej ścieki z miejscowości: Błędowa Zgłobieńska, Bratkowice, Dąbrowa, Mrowla, Rudna Wielka, Świlcza, Trzciana, Woliczka docierają do oczyszczalni, która oczyszcza ok. 400 tys. m³/rok ścieków. Następnie oczyszczone ścieki trafiają do potoku Wężówka. W ramach monitoringu okresowo są prowadzone badania ścieków oczyszczonych. Liczba osób korzystających z oczyszczalni wyniosła 16231 w 2015 r.

Według danych GUS na terenie Gminy Świlcza w 2015 r. 87,5% budynków mieszkalnych było podłączonych do sieci kanalizacyjnej, należy jednak dążyć do podłączenia 100% budynków do sieci. W latach 2014-2016 długość czynnej sieci kanalizacyjnej zwiększyła się o 1,8 km. Co więcej, na podstawie danych statystycznych można zauważyć wzrost objętości odprowadzonych ścieków pomiędzy rokiem 2014 a 2015 o 32 dam³.

Tabela 28 Dane z zakresu kanalizacji na terenie Gminy Świlcza w latach 2014-2016

Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Świlcza	2014	2015	2016
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	158,1	158,1	159,9
Ścieki odprowadzone [dam ³]	425	457	445

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

2.6.5. Sieć gazowa

Długość czynnej sieci gazowej z roku na rok zwiększa się, różnica między rokiem 2014 a 2016 wynosiła 6981 m. Spadek natomiast nastąpił w przypadku czynnej sieci przesyłowej, gdzie w 2016 r. była ona krótsza o 303 m względem roku 2014. W 2016 roku z sieci gazowej korzystało 88,4% ludności gminy. Gmina powinna dążyć do umożliwienia korzystania z sieci gazowej całej ludności i promować przechodzenie mieszkańców na ogrzewanie domostw i mieszkań gazem w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza związanej z korzystaniem z niskosprawnych pieców na paliwa stałe.

Tabela 29. Sieć gazowa w Gminie Świlcza [2014-2016]

Dane	Jednostka	2014 r.	2015 r.	2016 r.
długość czynnej sieci	m	202 600	205 649	209 581
długość czynnej sieci przesyłowej	m	36 445	36 142	36 142
długość czynnej sieci rozdzielczej	m	166 155	169 507	173 439
czynne przyłącza do budynków ogółem (mieszkalnych i niemieszkalnych)	szt.	3829 ¹⁸	4 257	4 195
odbiorcy gazu	gosp.	3 803	3 834	3 754
odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem	gosp.	1 695	1 749	1 711

Źródło: Opracowanie na podstawie danych BDL GUS

¹⁸ źródło PSG sp. z o.o. O/ZG w Jaśle [informacja z dnia 06.03.2017r.]

Największa ilość przyłączy gazowych w Gminie Świlcza w 2014r. było w miejscowości Świlcza (1046szt.) i Bratkowice (1029 szt.), najmniej w Dąbrowie (54szt.).

Liczba przyłączy gazowych w Gminie stale rośnie. W analizowanym okresie 2014-2016 najwyższy wzrost odnotowano w miejscowości Dąbrowa wzrost o 438%.

Tabela 30. Liczba przyłączy gazowych w gospodarstwach domowych w Gminie Świlcza -lata 2014 i 2016.

Sołectwo	liczbę przyłączy gazowych [stan na 31.12.2014r.]	liczbę przyłączy gazowych [stan na 31.12.2017r.]	% wzrost przyłączy
Błędowa Zgłobieńska	105	111	5,71%
Bratkowice	1029	1056	2,62%
Dąbrowa	54	291	438,89%
Mrowla	358	375	4,75%
Rudna Wielka	424	458	8,02%
Świlcza	1046	1093	4,49%
Trzciana	688	706	2,62%
Woliczka	125	132	5,60%

Źródło: Opracowanie na podstawie danych PSG sp. z o.o. O/ZG w Jaśle

2.6.6..Zaopatrzenie w energię

Przez teren Gminy lub w ich bezpośredniej bliskości przebiegają następujące linie energetyczne i węzły w układzie północ-południe.

- węzeł energetyczny 750/400/110 kV – Wieleń k. Rzeszowa,
- węzeł energetyczny 220/110 kV – Boguchwała k. Rzeszowa,

Przez węzły te przebiegają linie: linia 400kV, linia 220 kV , linia 110kV .

3. WYZNACZENIE OBSZARÓW KRYZYSOWYCH

3.1. Metodologia wyboru obszaru zdegradowanego i obszaru do rewitalizacji

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji opracowano diagnozę, która została przeprowadzona na podstawie wiarygodnych i mierzalnych danych pozyskanych z: Urzędu Gminy w Świlczy, Powiatowego Urzędu Pracy w Rzeszowie, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy, Urzędu Statystycznego w Rzeszowie, Komendy Powiatowej Policji w Rzeszowie. Ponadto w Diagnozie wykorzystano wyniki badań ankietowych mieszkańców i liderów lokalnych dotyczących oceny jakości życia i kluczowych problemów postrzeganych przez mieszkańców.

Na potrzeby analizy czynników określających stan kryzysowy, do zdiagnozowania przyjęto sołectwa¹⁹ jako jednostki urbanistyczne umożliwiające porównanie wewnątrzgminnego stopnia zróżnicowania poszczególnych wskaźników degradacji²⁰.

Biorąc pod uwagę, że rewitalizacja ma w pierwszej kolejności służyć poprawie jakości życia mieszkańców, uznano, że kwestie społeczne mają kluczowe i nadrzędne znaczenie dla wyznaczania obszaru zdegradowanego.

Dla wyznaczonych obszarów przeprowadzono diagnozę wskaźników opisujących negatywne zjawiska społeczne, takie jak: zakres korzystania z pomocy społecznej, ubóstwo, przestępczość, niski poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, niewielka dostępność podstawowych usług w dziedzinie oświaty, zdrowia, kultury.

Tabela 31. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk społecznych do wyznaczania obszarów zdegradowanych.

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
DEMOGRAFIA	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono, jako iloraz, iloczynu różnicy między liczbą zameldowań w miejscowości, a liczbą wymeldowań w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.miej.} = ((L_{\text{zam}} - L_{\text{wym}}) * 100) / L_{\text{mm}}$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.
	Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby osób w wieku poprodukcyjnym miejscowości i liczby osób w wieku produkcyjnym miejscowości, pomnożony przez 100% $\text{Wsk.deg.miej.} = (L_{\text{pop}} / L_{\text{prs}}) * 100\%$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.
	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu różnicy między liczbą urodzeń żywych w miejscowości, a liczbą zgonów	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.

¹⁹ Dla usystematyzowania zbierania danych przyjęto sołectwo, jako najmniejszą jednostkę poddawaną analizie i najłatwiejszą do przebadania przez dostawców danych.

²⁰ Wskaźniki określone w wytycznych MR (w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dokument przyjęty w dniu 2.08.2016 r.) opisujące negatywne zjawiska społeczne: poziom bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym.

		w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.miej.} = ((\text{Lużm} - \text{Lzm}) * 100) / \text{Lmm}$	
RYNEK PRACY	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych poszukujących pracy pow.12 m-cy w miejscowości i liczby bezrobotnych ogółem w miejscowości, pomnożony przez 100% $\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Lobm} / \text{Lbm}) * 100\%$	Powiatowy Urząd Pracy Rzeszów, stan na 31.12.2014 r.
	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób bezrobotnych w miejscowości i liczby osób w wieku produkcyjnym ogółem w miejscowości, pomnożony przez 100% $\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Lobm} / \text{Lom}) * 100\%$	Powiatowy Urząd Pracy Rzeszów, stan na 31.12.2014 r.
POMOC SPOŁECZNA	Liczba osób korzystająca ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Lz} * 100) / \text{Lmm}$	GOPS Świlcza, stan 31.12.2014r.
	Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wsk.deg.miej.} = (\text{Lz} * 100) / \text{Lmm}$	GOPS Świlcza, stan 31.12.2014r.
EDUKACJA	Wyniki egzaminów 6-klasisty	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie, stan 31.12.2015 r.	
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz przestępstw i wykroczeń w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wska.deg.miej.} = (\text{Lzpg} * 100) / \text{lms}$	Komenda Policji stan na 31.12.2014 r.
INTEGRACJA SPOŁECZNA	Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby organizacji pozarządowych w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $\text{Wska.deg.miej.} = (\text{Lopm} * 100) / \text{lms}$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2013 r.
	Frekwencja w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego: rady gminy, na terenie województwa podkarpackiego	Wskaźnik wyliczono jako iloczyn ilorazu udziału osób w głosowaniu w miejscowości podzielony przez liczbę wyborców w miejscowości i liczby 100 $\text{Wska.deg.miej.} = (\text{Logm} / \text{Lwybm}) * 100$	Państwowa Komisja Wyborcza, stan na 31.12.2014 r.
Przyjęta metodologia obliczeń występowania zjawisk negatywnych	Dla wskaźników gorszych niż średnia dla Gminy przyjęto wartość 1 Dla wskaźników lepszych niż średnia dla Gminy przyjęto wskaźnik 0		

Jednostka urbanistyczna, dla której wskaźnik **społeczny** jest gorszy niż **średnia²¹ dla całej gminy** może być potencjalnie uznany za zdegradowaną, pod warunkiem występowania dodatkowo, co **najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:**

²¹ Średnia dla gminy liczona jako iloraz danej badanej np. Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON ogółem np. $100 / \text{liczb.mieszk.}2500 * 100 = 4,0$

1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub

4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz nie funkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Tabela 32. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk gospodarczych, technicznych przestrzenno-funkcjonalnych środowiskowych do wyznaczania obszarów zdegradowanych.

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
PODMIOTY GOSPODARCZE	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej. = (Izpg * 100) / Imm$	GUS – Bank Danych Lokalnych, Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.
	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej. = (Izpg * 100) / lms$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	Wskaźnik wyliczono jako iloraz liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w miejscowości pomnożony przez 100 i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $Wska.deg.miej. = (Izpg * 100) / lms$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2015 r.
SFERA TECHNICZNA	Liczba budynków przyłączonych do sieci gazowej	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu budynków przyłączonych do sieci gazowej w miejscowości pomnożony przez 100% i faktycznej liczby budynków w miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Lbgm * 100\%) / Lbm$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.
	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci wodociągowej miejscowości pomnożony przez 100% i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Losw * 100\%) / Lms$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.

ZMIENNA	OPIS ZMIENNEJ	METODOLOGIA	ŹRÓDŁO DANYCH
	Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci kanalizacyjnej w miejscowości pomnożony przez 100% i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Losk * 100\%) / Lmm$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2014 r.
	Długość dróg gminnych do remontu	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu długości dróg gminnych do remontu pomnożony przez 100% i długości dróg w miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Ldr * 100\%) / Ldrm$	Urząd Gminy Świlcza, stan na 31.12.2017 r.
	Liczba zabytków do remontu	Wskaźnik wyliczono jako liczba zabytków ocena 0/1 (jest lub nie ma obecność to ocena 1)	Urząd Gminy Świlcza stan na 31.12.2017 r.
UWARUNKOWANIA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNE	Dostępność infrastruktury kultury	Na 1 tys. mieszkańców Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu infrastruktury kultury miejscowości pomnożony przez 100% i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Losw * 100\%) / Lms$	Urząd Gminy Świlcza stan na 31.12.2017 r.
	Liczba przystanków autobusowych	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu przystanków w miejscowości pomnożony przez 100% i liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Lpk * 100\%) / Lmm$	Urząd Gminy Świlcza , stan na 31.12.2017 r.
SFERA ŚRODOWISKO	Liczba budynków z pokryciem azbestowym	Wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu liczby budynków mieszkalnych z dachem azbestowym w miejscowości pomnożony przez 100% liczby budynków miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Losk * 100\%) / Lmm$	Urząd Gminy Świlcza stan na 31.12.2017 r
	Odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej	wskaźnik wyliczono jako iloraz iloczynu osób korzystających z sieci gazowej w miejscowości pomnożony przez 100% i faktycznej liczby mieszkańców miejscowości $Wsk.deg.miej. = (Losgm * 100\%) / Lmm$	Urząd Gminy Świlcza , stan na 31.12.2014 r.
	Poziom zanieczyszczenia pyłami z palenisk domowych	Raport Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Rzeszowie: Roczna ocena jakości powietrza w województwie podkarpackim. Raport za rok 2016.	
Przyjęta metodologia obliczeń występowania zjawisk negatywnych	Dla wskaźników gorszych niż średnia dla Gminy przyjęto wartość 1 Dla wskaźników lepszych niż średnia dla Gminy przyjęto wskaźnik 0		

3.3. Analiza zjawisk negatywnych

3.3.1. Wskaźniki SFERA SPOŁECZNA

Kluczowa z punktu widzenia rewitalizacji *SFERA SPOŁECZNA* została poddana analizie, dzięki której wyprowadzono wskaźniki pokazujące kondycję poszczególnych jednostek statystycznych. Wartość wskaźników wyprowadzono z liczby bezwzględnej osób w poszczególnych kategoriach, którą przeliczono na 100 faktycznej liczby mieszkańców poszczególnych jednostek statystycznych oraz

całej Gminy. Umożliwia to porównanie wartości wskaźnika pomiędzy jednostkami statystycznymi oraz w stosunku do wartości średniej dla całej Gminy Świlcza.

DEMOGRAFIA

W sferze społecznej, w kategorii demografia wyróżniono trzy wskaźniki: ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym, saldo migracji na pobyt stały na 100 osób wg miejsca zamieszkania oraz wartość przyrostu naturalnego w przeliczeniu 100 osób wg miejsca zamieszkania. Za miejsce zameldowania przyjęto odpowiednie sołectwo.

Najniższy przyrost naturalny zanotowano w miejscowości Trzciana (- 0,46). Kryzysowa sytuacja w zakresie osób starszych dotyczy całej gminy , najwyższy wskaźnik odnotowano w miejscowości Świlcza, (31,24%) oraz Woliczka, gdzie wskaźnik jest równy 29,45% .

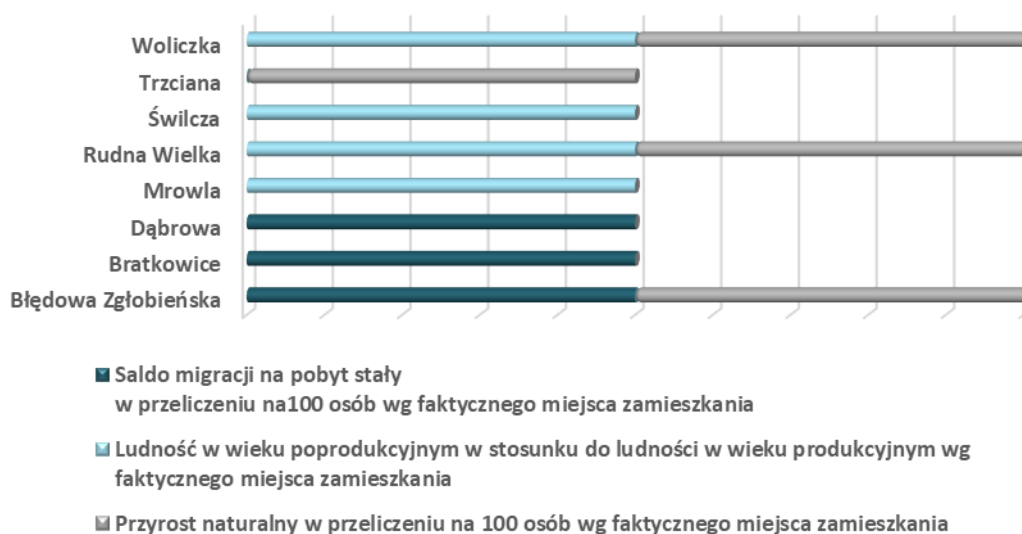
Strukturę demograficzną Gminy Świlcza prezentuje również wskaźnik: Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 mieszkańców wg faktycznego miejsca zamieszkania. Saldo migracji wskazuje różnicę pomiędzy ilością zameldowań a wymeldowań z Gminy na pobyt stały. Najkorzystniej w tym względzie wygląda sytuacja w sołectwie Rudna Wielka, gdzie wskaźnik osiąga najwyższą wartość - 0,86 zaś sytuacja kryzysowa ma miejsce w sołectwie Błędowa Zgłobieńska, gdzie wskaźnik przyjmuje wartość mniej korzystną (-1,99) zarówno w odniesieniu do średniej wartości dla Gminy, jak i dla wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego.

Tabela 33. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA – demografia

Wskaźnik porównawczy	DEMOGRAFIA					
	Saldo migracji na pobyt stały w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania		Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	
Jednostka urbanistyczna						
Błędowa Zgłobieńska	-1,99	1	20,96%	0	-0,18	1
Bratkowice	0,02	1	22,87%	0	0,32	0
Dąbrowa	0,1	1	22,35%	0	0,1	0
Mrowla	0,62	0	26,78%	1	0,07	0
Rudna Wielka	0,86	0	25,11%	1	-0,2	1
Świlcza	0,53	0	31,24%	1	0,15	0
Trzciana	0,74	0	20,32%	0	-0,46	1
Woliczka	0,39	0	29,45%	1	-0,39	1
Gmina: wartość średnia	0,16		24,96%		-0,07	
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość poniżej wartości referencyjnej.		Wartość powyżej wartości referencyjnej.		Wartość poniżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

Natężenie niekorzystnych zjawisk: SFERA SPOŁECZNA – demografia

POMOC SPOŁECZNA RYNEK PRACY

Kolejną kategorią w sferze społecznej jest pomoc społeczna, w której wzięto pod uwagę wskaźnik – liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania. Najwięcej osób korzystających z tego rodzaju pomocy notuje się w Błędowej Zgłobieńskiej, gdzie na 100 osób ponad 8,88 osób kwalifikuje się do pobierania świadczeń. Wartość ta jest wyższa niż średni wskaźnik dla Gminy, co może świadczyć o złym statusie społeczeństwa i kryzysie w tej sferze. Najmniej osób (3,92) korzysta z pomocy materialnej w miejscowości Świlcza. Wskaźnik dla tego sołectwa jest znacznie niższy niż wartość dla Gminy.

Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w Gminie Świlcza (1,6) jest niższa niż wartość referencyjna dla województwa podkarpackiego, która wynosi 3,16. Również w żadnym z sołectw nie stwierdzono przekroczenia wartości referencyjnej.

Kategoria rynku pracy na terenie Gminy została opracowana w oparciu o dwa wskaźniki – udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania oraz udział długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem.

Największą liczbę osób bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym zamieszkuje sołectwo Błędowa Zgłobieńska, wskaźnik ten przyjął tam wartość (11,6), który jest wyższy od średniej wartości dla Gminy (8,7) i wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego (10,2). Problem ten w najmniejszym natężeniu występuje w sołectwie Woliczka (5,5).

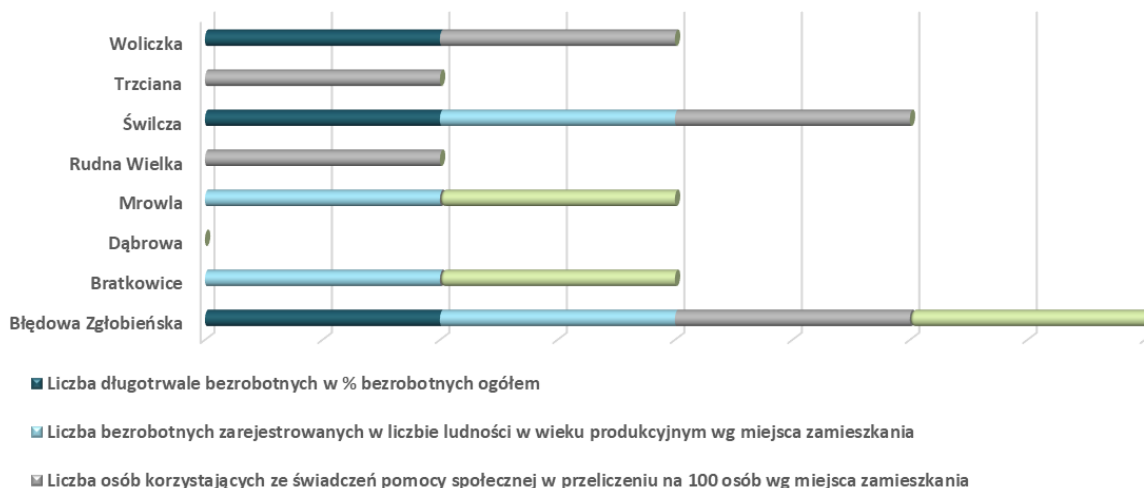
Udział bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem jest wyższy od wartości referencyjnej (61,5%) w sołectwach Błędowa Zgłobieńska (68,3%) oraz Woliczka (70,6%). W sołectwie Dąbrowa wskaźnik ten przyjmuje najniższą wartość (50,0%).

Tabela 34. Analiza porównawcza wskaźników SFERA SPOŁECZNA rynek pracy i pomoc społeczna

Wskaźnik porównawczy	RYNEK PRACY				POMOC SPOŁECZNA			
Jednostka urbanistyczna	Liczba długotrwale bezrobotnych w % bezrobotnych ogółem		Liczba bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg miejsca zamieszkania		Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Korzystający ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	
Błędowa Zgłobieńska	68,30%	1	11,60%	1	8,88	1	2,54	1
Bratkowice	56,70%	0	10,10%	1	5,30	0	1,93	1
Dąbrowa	50,00%	0	7,90%	0	3,04	0	1,33	0
Mrowla	56,00%	0	9,50%	1	3,10	0	2,14	1
Rudna Wielka	59,20%	0	8,00%	0	5,48	1	1,52	0
Świlcza	59,40%	1	9,30%	1	5,24	1	0,76	0
Trzciana	54,50%	0	7,90%	0	5,56	1	1,39	0
Woliczka	70,60%	1	5,50%	0	5,78	1	1,35	0
Gmina: wartość średnia	59,20%		8,7		5,13		1,52	
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość powyżej wartości referencyjnej		Wartość powyżej wartości referencyjnej		Wartość powyżej wartości referencyjnej		Wartość powyżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

Natężenie niekorzystnych zjawisk: SFERA SPOŁECZNA - rynek pracy, pomoc społeczna

BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE EDUKACJA POZIOM INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Na stan kryzysowy w sferze społecznej wpływać może również liczba stwierdzonych przestępstw. Choć średnia liczba przestępstw w Gminie (0,76) jest niższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego (1,32), to w sołectwie Świlcza (1,36) jest ona wyższa od wartości

referencyjnej. Najmniejsza liczba przestępstw odnotowana została w sołectwie Błędowa Zgłobieńska i wynosi ona 0,36 przestępstw na 100 mieszkańców.

Dla ukazania stanu edukacji wykorzystano wyniki sprawdzianu szóstoklasisty. Najlepsze wyniki (78,0%) uzyskali uczniowie z Błędowej Zgłobieńskiej i Dąbrowy. Najstąbiej wypadli na egzaminie szóstoklasiści z Rudnej Wielkiej (64,2%) oraz Mrowli (62,2%) osiągając wynik niższy niż wartość referencyjna dla województwa podkarpackiego (67,7%).

Obszar integracji społecznej opisuje liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg siedziby oraz frekwencja w wyborach. Najwięcej organizacji pozarządowych zlokalizowanych jest w Woliczce (0,58) i Błędowej Zgłobieńskiej (0,36). Najmniejsza aktywność w tym zakresie występuje w Bratkowicach i Rudnej Wielkiej (0,13 - wartość wskaźnika niższa od wartości referencyjnej dla województwa podkarpackiego). W pozostałych sołectwach wartości wskaźników są również niższe od wartości referencyjnej.

Tabela 35. Analiza porównawcza wskaźników SFERA SPOŁECZNA edukacja bezpieczeństwo publiczne integracja społeczna

Wskaźnik porównawczy	EDUKACJA		BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE		INTEGRACJA SPOŁECZNA			
Jednostka urbanistyczna	Wyniki egzaminów 6-klasisty		Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania		Frekwencja w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego: rady gminy, na terenie województwa podkarpackiego	
Błędowa Zgłobieńska	78	0	0,36	0	0,54	0	59,68%	0
Bratkowice	68,47	1	0,57	0	0,13	1	53,82%	1
Dąbrowa	78	0	1,05	1	0,29	0	57,98%	0
Mrowla	62,2	1	0,62	0	0,28	0	54,97%	1
Rudna Wielka	64,2	1	0,92	1	0,13	1	57,39%	0
Świlcza	74,1	0	1,36	1	0,32	0	51,95%	1
Trzciana	76	0	0,66	0	0,23	1	53,19%	1
Woliczka	74,1	0	0,58	0	0,58	0	68,79%	0
Gmina: wartość średnia	71,88%		0,76		0,24		57,22%	
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość poniżej wartości referencyjnej		Wartość powyżej wartości referencyjnej		Wartość poniżej wartości referencyjnej		Wartość poniżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

Natężenie niekorzystnych zjawisk: **SFERA SPOŁECZNA**- frekwencja, bezpieczeństwo publiczne, organizacje pozarządowe, edukacja

3.3.2. Wskaźniki SFERA GOSPODARCZA

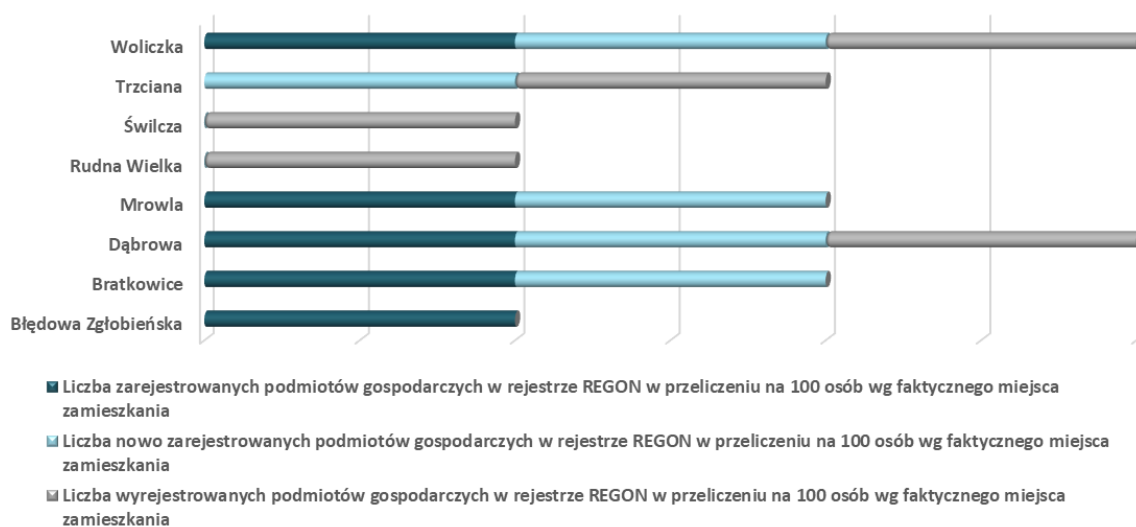
Teren Gminy to nie tylko obszar rozwojowy dla rolnictwa. Głównym elementem rozwoju gospodarki Gminy jest drobna działalność pozarolnicza, w której istnieje przewaga handlu i drobnych usług. Najwięcej podmiotów jest zarejestrowanych w sołectwie Świlcza (8,7). Na wartość wskaźnika ma wpływ pełnienie przez sołectwo funkcji siedziby Gminy Świlcza. Odwrotna sytuacja kształtuje się w Bratkowicach i Dąbrowie, gdzie zarejestrowane są jedynie 4,6 przedsiębiorstwa na 100 mieszkańców. Największa ilość nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych jest w Rudnej Wielkiej (1,1), zaś najniższa w Trzcianie (0,5) i Woliczce (0,2).

Tabela 36. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA GOSPODARCZA

Wskaźnik porównawczy	SFERA GOSPODARCZA					
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	
Jednostka urbanistyczna						
Błędowa Zgłobieńska	4,90	1	0,73	0	0,18	0
Bratkowice	5,07	1	0,60	1	0,37	0
Dąbrowa	4,57	1	0,57	1	0,56	1
Mrowla	5,93	1	0,62	1	0,27	0
Rudna Wielka	8,65	0	1,06	0	0,66	1
Świlcza	8,68	0	0,68	0	0,62	1
Trzciana	7,50	0	0,50	1	0,49	1
Woliczka	6,55	1	0,19	1	0,77	1
Gmina: wartość średnia	6,72		0,64		0,47	
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość poniżej wartości referencyjnej.		Wartość poniżej wartości referencyjnej.		Wartość powyżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

Natężenie niekorzystnych zjawisk: SFERA GOSPODARCZA

3.3.3. Wskaźniki SFERA TECHNICZNA

Analiza sfery technicznej skupiła się na analizie funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych oraz stanu technicznego infrastruktury technicznej w Gminie.

Analizie poddano wskaźniki:

- dostępność infrastruktury technicznej – wodociągi,
- dostępność infrastruktury technicznej – kanalizacja,
- odsetek dróg gminnych wymagających remontów,
- liczba budynków przyłączonych do sieci gazowej,
- liczba zabytków wpisanych do rejestru zabytków do remontu.

Średni odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2014r. Gminie wynosił 76,1. Spośród wszystkich sołectw największy odsetek korzystających z sieci wodociągowej jest w sołectwach Bratkowice (80,3) oraz Woliczka (80,8). W pozostałych sołectwach wartości te są niższe niż wartość referencyjna. Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w Gminie (63,6) i tylko w jednym sołectwie Bratkowice jest on wyższy niż średnia w gminie (67,8).

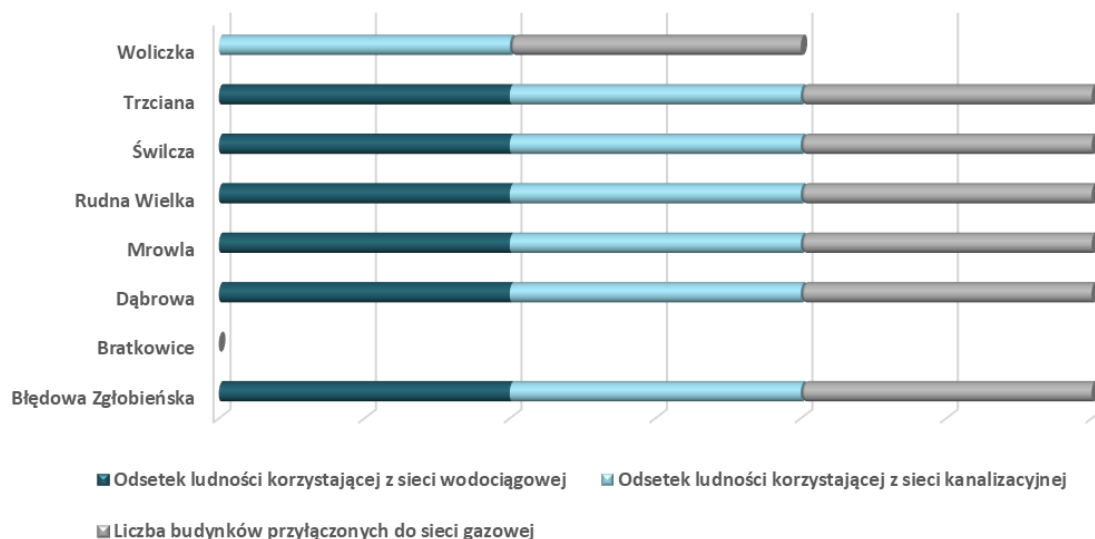
Tabela 37. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA TECHNICZNA - sieć wodociągowa kanalizacyjna gazowa

Wskaźnik porównawczy	SFERA TECHNICZNA					
	Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej		Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej		Liczba budynków przyłączonych do sieci gazowej	
Jednostka urbanistyczna						
Błędowa Zgłobieńska	51,8	1	40,2	1	77,21%	1
Bratkowice	80,3	0	67,8	0	99,32%	0

Dąbrowa	64,2	1	56,9	1	19,42%	1
Mrowla	60,4	1	40,8	1	97,55%	0
Rudna Wielka	62,5	1	56,5	1	97,92%	0
Świlcza	67,4	1	59,4	1	93,06%	0
Trzciana	63,1	1	55,4	1	87,20%	1
Woliczka	80,8	0	62,9	1	83,89%	1
Gmina: wartość średnia	76,1		63,6		88,80%	
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość poniżej wartości referencyjnej.		Wartość poniżej wartości referencyjnej.		Wartość poniżej wartości referencyjnej.	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

Natężenie negatywnych zjawisk : **SFERA TECHNICZNA** sieć wodociągowa kanalizacyjna gazowa

Drogi pod zarządem gminnym obejmują łącznie 160,98 km - z czego 43,65 km to drogi o nawierzchni bitumicznej (28,25 % ogółu dróg gminnych). Drogi o nawierzchni tłuczniowej stanowią 10,92% dróg gminnych a ich łączna długość wynosi 16, 86 km. Pozostałą część (60,83%) stanowią drogi gruntowe o łącznej długości 100,47 km.

Niestety mimo, iż Gmina prowadzi na bieżąco remonty, udział nie wyremontowanych dróg w drogach gminnych jest na poziomie 66,06%. Najwyższy % udział niewyremontowanych dróg występuje w miejscowości Błędowa Zgłobieńska(85,01%) oraz Woliczce (76,9%).

Na terenie gminy znajdują się obiekty o wartości zabytkowej znajdujące się w wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych.

Wśród obiektów zabytkowych znajdujących się w wykazie obiektów wpisanych do rejestru zabytków nieruchomych w złym stanie technicznym znajdują się

- park dworski, XIX, nr rej.: 982 z 4.10.1976 w Bratkowicach

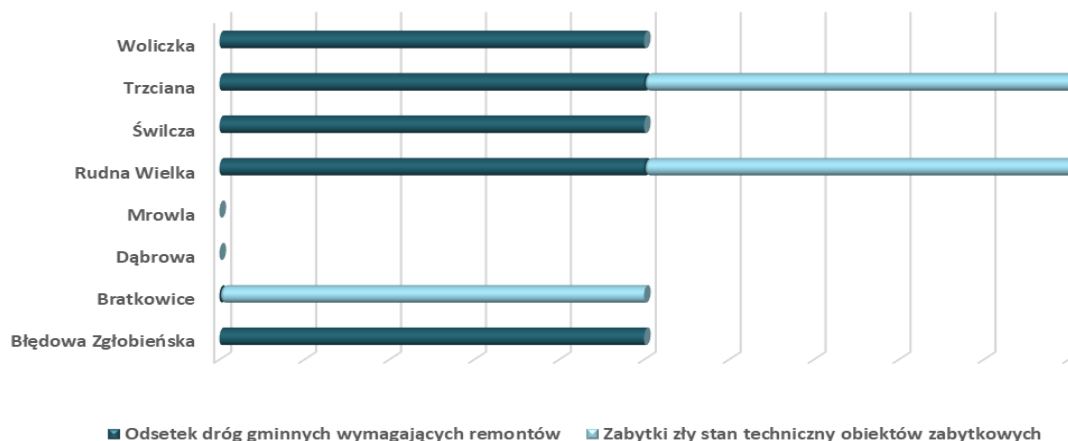
- zespół dworski i folwarczny, 2 poł. XIX, nr rej.: 1230 z 10.10.1991: w Rudnej Wielkiej
- oraz zespół dworski, XIX, nr rej.: 980 z 4.10.1976: dwór, park, 2 spichlerze w Trzcianie

Tabela 38. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA TECHNICZNA – drogi, zabytki

Wskaźnik porównawczy	SFERA TECHNICZNA		
	Odsetek dróg gminnych wymagających remontów		Zabytki zły stan techniczny obiektów zabytkowych
Jednostka urbanistyczna			
Błędowa Zgłobieńska	85,01%	1	0
Bratkowice	55,39%	0	1
Dąbrowa	26,68%	0	0
Mrowla	63,69%	0	0
Rudna Wielka	69,12%	1	1
Świlcza	68,02%	1	0
Trzciana	76,06%	1	1
Woliczka	76,90%	1	0
Gmina: wartość średnia	66,06%		1 [zły stan techniczny]
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość powyżej wartości referencyjnej.		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

Natężenie negatywnych zjawisk : **SFERA TECHNICZNA** drogi do remontu, zabytki do remontu

3.3.4. Wskaźniki SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Czynniki przestrzenno-funkcjonalne charakteryzowane są poprzez: wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz stan tej infrastruktury w danym obszarze, dostępność do usług.

W dalszej analizie wykorzystano następujące wskaźniki z tego zakresu:

- Liczba przystanków autobusowych przypadająca na 100 mieszkańców
- Długość chodników przy drogach gminnych
- Dostępność do infrastruktury kultury przypadająca na 100 mieszkańców

Dostępność komunikacyjna mierzona ilością osób przypadająca na 1 przystanek w najmniejszym stopniu zapewniona jest w miejscowości Mrowla (295 osób na 1 przystanek) i Świlcza (202 osób na 1 przystanek) oraz Trzciana (200).

Dobrej komunikacji służą chodniki przy drogach. Niestety mimo iż Gmina prowadzi na bieżąco modernizacje, długość chodników wzdłuż dróg gminnych jest na poziomie 20,62%. Najwyższy stopień zabezpieczenia chodników wzdłuż dróg gminnych jest w sołectwie Bratkowice (58,32% dróg gminnych posiada chodniki), najmniej jest ich w sołectwie Błędowa Zgłobieńska.

Na terenie Gminy Świlcza działalność kulturalną prowadzi Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie oraz filiami w Bratkowicach, Świlczy i Dąbrowie

Tabela 39. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Wskaźnik porównawczy	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA				
	Liczba przystanków autobusowych przypadająca na 100 mieszkańców		Długość chodników przy drogach gminnych		Dostępność do infrastruktury kultury
Jednostka urbanistyczna					
Błędowa Zgłobieńska	96	0	2,38%	1	1
Bratkowice	181	1	58,32%	0	0
Dąbrowa	94	0	10,43%	1	0
Mrowla	295	1	15,93%	1	1
Rudna Wielka	133	0	23,22%	0	1
Świlcza	202	1	17,10%	1	0
Trzciana	200	1	17,45%	1	0
Woliczka	86	0	7,84%	1	1
Gmina: wartość średnia	165		20,62%		1 [brak dostępności]
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość powyżej wartości referencyjnej.		Wartość poniżej wartości referencyjnej.		

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

Natężenie negatywnych zjawisk : SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

3.3.5. Wskaźniki SFERA ŚRODOWISKO

Jednym z wskaźników obrazujących wpływ na stan środowiska jest:

- Odsetek budynków mieszkalnych z dachem pokrytym azbestem

Wskaźnikiem negatywnym związanym ze środowiskiem, w którym przebywają mieszkańcy gminy jest wskaźnik narażenia na szkodliwe działanie budynków zawierających wyroby z azbestu. Dowiedziono, że azbest ma oddziaływania rakotwórcze, dlatego powinien być niezwłocznie usuwany z budynków. Przeprowadzona w 2012r. inwentaryzacja na terenie Gminy Świlcza wykazała 711 gospodarstw domowych, w których został użyty azbest i jego produkty²². Obecnie (2017r.) największa ilość azbestu na budynkach mieszkalnych konieczna do usunięcia znajduje się w Bratkowicach (28,97% budynków mieszkalnych z azbestem) ,w Dąbrowie (12,60%) oraz w Trzcianie (7,14%).

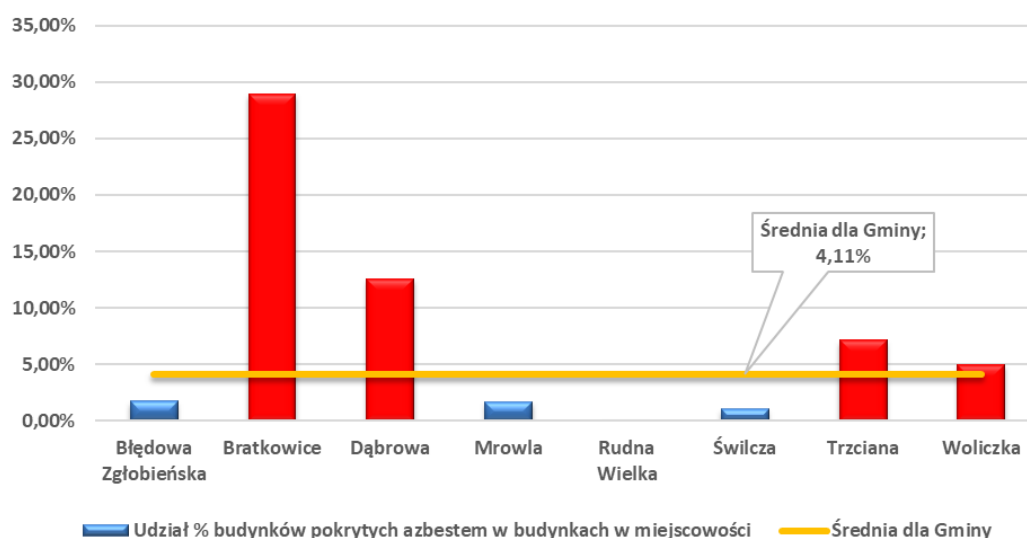
Tabela 40.Sfera środowisko– wskaźniki: odsetek budynków z azbestem

Jednostka urbanistyczna	Liczba budynków mieszkalnych z azbestem	
Błędowa Zgłobieńska	1,74%	0
Bratkowice	28,97%	1
Dąbrowa	12,60%	1
Mrowla	1,72%	0
Rudna Wielka	0,00%	0
Świlcza	1,04%	0
Trzciana	7,14%	1
Woliczka	6,64%	1
Gmina: wartość średnia	4,11 %	
WARTOŚĆ REFERENCYJNA (średnia dla Gminy)	Wartość powyżej wartości referencyjnej	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie pozyskanych danych.

²² Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Świlcza na lata 2013-2032(Załącznik do UCHWAŁY NR XXXII/249/2013 RADY GMINY ŚWILCZA z dn.18.01.2013r..)

Natężenie negatywnych zjawisk : SFERA ŚRODOWISKO

3.4. Wyniki delimitacji i wskazanie obszarów zdegradowanych

O obszarze problemowym możemy mówić w sytuacji, gdy na danym terenie stan kryzysowy występuje nie tylko w odniesieniu do sfery architektoniczno-urbanistycznej czy przestrzennej danego obszaru, lecz związany jest przede wszystkim ze sferą społeczną i gospodarczą, warunkującą funkcjonalność terenu. Podstawowym kryterium wyznaczenia obszaru, jako „kryzysowego” i wskazania go do działań z zakresu rewitalizacji powinien być fakt, iż sytuacja zastana jest tam gorsza niż średnia dla gminy oraz przy uwzględnieniu wartości referencyjnych.

W rozdziale zaprezentowano wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych z rozdziału 3.3. Porównania dokonano przede wszystkim w oparciu o wskaźniki określone w *Wytycznych Ministra Rozwoju*, w tym także *Ustawie o rewitalizacji (art. 10)* oraz wskaźników określonych w *Instrukcji Instytucji Zarządzającej Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 w zakresie rewitalizacji w ramach RPO WP 2014-2020*.

3.4.1. Wybór terenów zdiagnozowanych, jako obszary kryzysowe

Poniżej zaprezentowano wartości wskaźników umożliwiających delimitację obszaru zdegradowanego dla Gminy Świlcza. Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone mogą być wszystkie te miejscowości, których wskaźnik natężenia zjawisk kryzysowych w sferze społecznej jest wyższy niż średnia dla Gminy oraz dla których zidentyfikowano (na zasadzie 0-1) przynajmniej jedno negatywne zjawisko w przynajmniej jednej z 4 sfer (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej). W celu obliczenia wyniku końcowego zestawiono wszystkie dane w zbiorczej tabeli wynikowej dla sfery społecznej oraz zbiorczej tabeli wynikowej dla pozostałych sfer.

Tabela 41. Zbiorczo wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych

Jednostka urbanistyczna	Razem wskaźnik degradacji SFERA SPOŁECZNA	DEMOGRAFIA	RYNEK PRACY	POMOC SPOŁECZNA	EDUKACJA	BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	INTEGRACJA SPOŁECZNA
Błędowa Zgłobieńska	6	2	2	2	0	0	0
Bratkowice	6	1	1	1	1	0	2
Dąbrowa	2	1	0	0	0	1	0
Mrowla	5	1	1	1	1	0	1
Rudna Wielka	6	2	0	1	1	1	1
Świlcza	6	1	2	1	0	1	1
Trzciana	4	1	0	1	0	0	2
Woliczka	4	2	1	1	0	0	0

Oprac. własne na podstawie diagnozy wskaźników rozdz.3

Na podstawie uzyskanych wskaźników dla zakresu społecznego, można zauważyć występowanie negatywnych zjawisk w każdej miejscowości. Jako obszary koncentracji problemów społecznych można wytypować następujące sołectwa: **Błędowa Zgłobieńska, Bratkowice, Świlcza, Rudna Wielka**. W wymienionych sołectwach na uwagę zasługiwały problemy związane z ogólnym korzystaniem ze środków pomocy społecznej, bezrobociem, ubóstwem. Również poziom zaangażowania w tych sołectwach, było na niezadowalającym poziomie. Niepokojąca jest kwestia związana z niekorzystnymi zmianami demograficznymi, a w szczególności stale rosnący udział osób starszych.

Tabela 42. Zbiorczo wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk sfer gospodarcza, techniczna, przestrzenno-funkcjonalna oraz środowiskowa

Jednostka urbanistyczna	Razem wskaźnik degradacji	GOSPODARCZA	TECHNICZNA	PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA	ŚRODOWISKO
Błędowa Zgłobieńska	7	1	4	2	0
Bratkowice	5	2	1	1	1
Dąbrowa	8	3	3	1	1
Mrowla	8	2	3	3	0
Rudna Wielka	7	1	5	1	0
Świlcza	7	1	4	2	0
Trzciana	10	2	5	2	1
Woliczka	9	3	3	2	1

Oprac. własne na podstawie diagnozy wskaźników rozdz.3

Analizując pozostałe sfery tj. gospodarcza, techniczna, uwarunkowania przestrzenno-funkcjonalne i środowisko **stwierdzono kumulację negatywnych zjawisk w miejscowościach Trzciana i Woliczka**.

Opierając się na tak przeprowadzonym postępowaniu badawczym możliwe było wyznaczenie obszarów zdegradowanych, które charakteryzują się występowaniem negatywnych zjawisk,

w pierwszej kolejności w oparciu o czynniki społeczne, a następnie pozostałe oraz biorąc pod uwagę wartość zbiorczą wskaźnika degradacji.

Dla obszaru zdegradowanego w Gminie Świlcza wskaźnik degradacji powinien być gorszy niż średnia dla Gminy czyli 12,5.

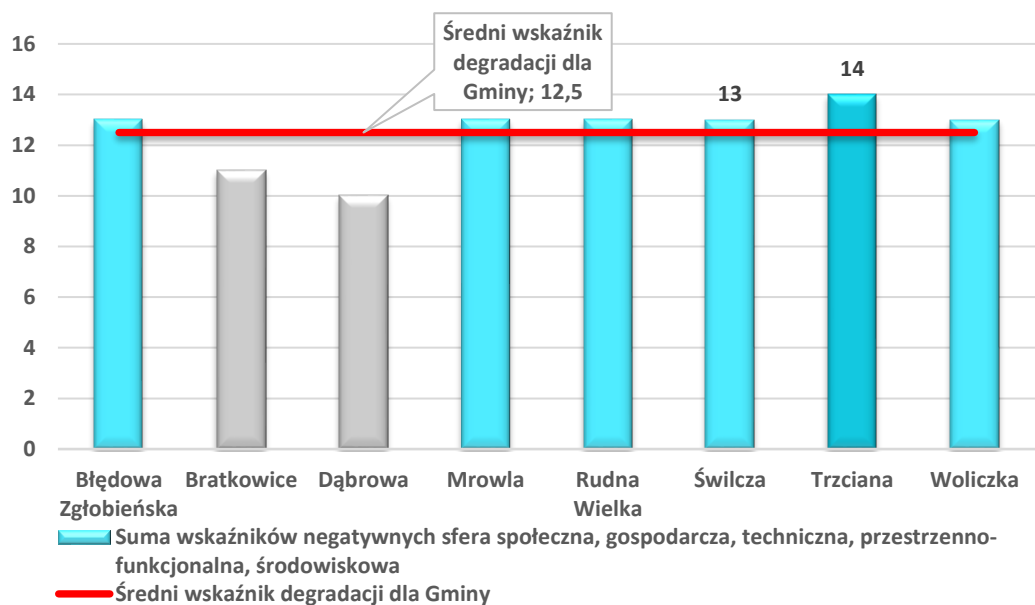
Tabela 43. Wskaźniki degradacji poszczególnych sołectw

Jednostka urbanistyczna	Razem wskaźnik degradacji *	ŚREDNI wskaźnik degradacji dla Gminy**
Błędowa Zgłobieńska	13	12,5
Bratkowice	11	
Dąbrowa	10	
Mrowla	13	
Rudna Wielka	13	
Świlcza	13	
Trzciana	14	
Woliczka	13	
<i>*Liczony jako suma wskaźników wszystkich analizowanych sfer</i>		
<i>** Liczony jako $[\sum \text{wskaźnik degradacji} / \text{l. miejscowości} (100/8=12,5)]$</i>		

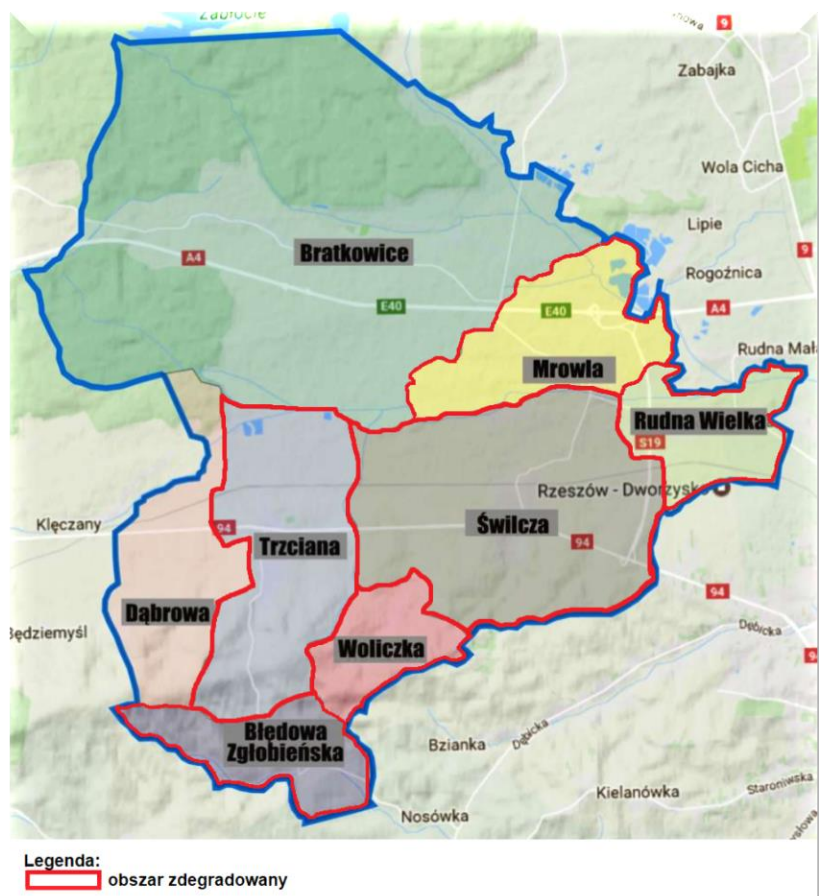
Analizując wyniki analizy porównawczej obszarów problemowych w Gminie Świlcza wyznaczono obszary zdegradowane cechujące się występowaniem zjawisk negatywnych, w których koncentracja jest znacznie wyższa niż średnia dla Gminy w miejscowościach:

1. **Trzciana** wskaźnik degradacji wynosi łącznie 14
2. **Błędowa Zgłobieńska** degradacji wynosi łącznie 13
3. **Mrowla** degradacji wynosi łącznie 13
4. **Rudna Wielka** degradacji wynosi łącznie 13
5. **Świlcza** wskaźnik degradacji wynosi łącznie 13
6. **Woliczka** degradacji wynosi łącznie 13

Wykres 14. Prezentacja graficzna: negatywne zjawiska w sferach: społeczna, gospodarcza, techniczna, uwarunkowania przestrzenno- funkcjonalne i środowisko w miejscowościach Gminy Świlcza na tle średniej wartości wskaźnika degradacji dla całej Gminy.

Obszary zdegradowane Gmina Świlcza

4.CHARAKTER POTRZEB REWITALIZACYJNYCH

4.1.Wskazanie obszaru do rewitalizacji

Rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Obszarami poddanymi rewitalizacji mogą być zamieszkałe tereny wcześniej określone jako zdegradowane oraz niezamieszkałe tereny poprzemysłowe, w tym portowe i wydobywcze, tereny powojenne albo pokolejowe, na których występują negatywne zjawiska, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 ustawy o rewitalizacji, które mogą wejść w skład obszaru rewitalizacji wyłącznie w przypadku, gdy działania możliwe do przeprowadzenia na tych terenach przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym, o których mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o rewitalizacji.

Synteza wyników uzyskanych z przeprowadzonej diagnozy oraz badań ilościowych i jakościowych obecnej sytuacji w Gminie Świlczy, a także oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności wyrażone podczas warsztatów rewitalizacyjnych, doprowadziły do wyodrębnienia obszaru rewitalizacji na terenie gminy, który cechuje się **szczególną kumulacją negatywnych zjawisk i problemów**, ale **także potencjałem endogenicznym**²³, dzięki któremu obszar ten jest istotny dla rozwoju lokalnego²⁴.

Dla wyznaczenia zasięgu obszaru rewitalizacji kierowano się przesłankami wynikającymi z Wytycznych Ministerstwa²⁵ w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020: *obszar rewitalizacji to całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk; obszar rewitalizacji to obszar o istotnym znaczeniu dla rozwoju lokalnego; obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% gminy oraz nie może być zamieszkiwany przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.*

Dla Gminy Świlcza obszar rewitalizacji został wyznaczony w miejscowości **Trzciana : zajmuje powierzchnię 1173,4ha (tj. 10,49% powierzchni gminy) i jest zamieszkały przez 2588 osoby (tj. 16,64 % mieszkańców gminy).**

Jest o miejscowość charakteryzująca się najwyższą liczbą badanych negatywnych zjawisk ale także jest to miejscowość posiadająca w sobie bardzo duży potencjał społeczno-gospodarczy. Miejscowość (wieś) Trzciana została założona pod koniec XIV wieku. Wieś Trzciana pod koniec XIX i w XX wieku brylowała w okolicy inicjatywami gospodarczymi i obywatelskimi. Już w 1. poł. XIX wieku istniała we wsi szkoła parafialna, która utrzymała się do powołania etatowej szkoły ludowej w 1875 r. Od 1880 r. funkcjonował w Trzcieńcu gminna kasa pożyczkowa. Pod koniec XIX wieku

²³ Mówiąc o potencjale rozwojowym należy zauważyć, iż bieg procesów innowacyjnych zależy od endogenicznych, wewnętrznych cech regionu, które wynikają z jego możliwości społeczno-gospodarczych, efektywności działań władz publicznych czy sytuacji przestrzennej.

²⁴ Wyznaczenie obszaru rewitalizacji – „DELIMITACJA KROK PO KROKU” Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji - MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I BUDOWNICTWA” str.53

²⁵ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*, wydane przez Ministerstwo Rozwoju, Warszawa, 2 sierpnia 2016 r.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne wykorzystując potencjał miejsca pozwolą na zmniejszenie negatywnych zjawisk będących wynikiem niekorzystnych zjawisk społeczno-ekonomicznych z ostatnich kilkudziesięciu lat.

Obszar rewitalizacji

Granice Gminy Świltza

SKALA 1: 50 000

4.1.1. Obszary rewitalizacji -POGŁĘBIONA DIAGNOZA

Po wyznaczeniu granic obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dokonano pogłębionej diagnozy obszaru rewitalizacji. Najważniejszym celem pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji było osadzenie procesu budowy programu rewitalizacji w lokalnym środowisku, bo tylko to gwarantuje trafność sformułowania celów rewitalizacji oraz adekwatność przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Głównym celem pogłębionej analizy obszaru rewitalizacji było rozpoznanie problemów społecznych dotyczących wyznaczonych obszarów oraz problemów im towarzyszących.

Prowadzona pogłębiona diagnoza pozwala na sformułowanie celów rewitalizacji, jej kierunków oraz koniecznych przedsięwzięć rewitalizacyjnych pozwalających na osiągnięcie zakładanych efektów prowadzonej rewitalizacji.

Pogłębionej diagnoza obszaru rewitalizacji dokonano na podstawie **analizy danych statystycznych oraz badań jakościowych** :

- wywiadów grupowych prowadzonych podczas spotkań z mieszkańcami,
- badań ankietowych problemów społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych , środowiskowych .

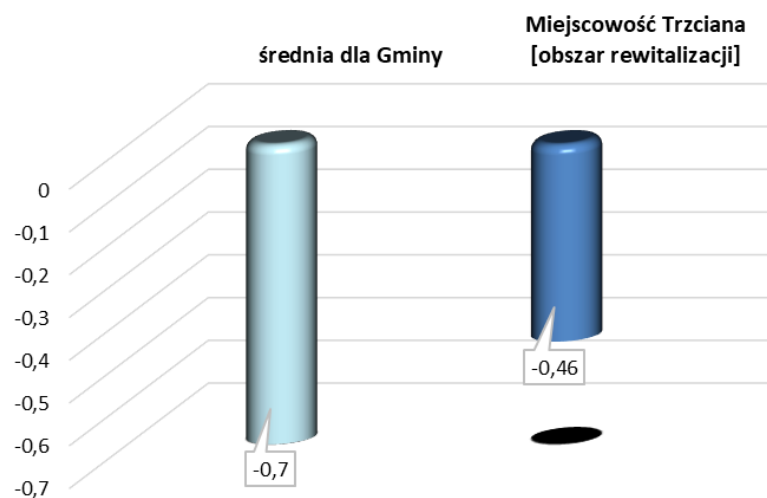
Dane pierwotne, tj. pochodzących z indywidualnych rozmów z mieszkańcami oraz z badań fokusowych, zestawiono z danymi ilościowymi, zgromadzonymi podczas analizy desk research dokonanej w trakcie analizy sytuacji społeczno-gospodarczej. Pozwoliło to przeanalizować relację między skalą opisywanych zjawisk na obszarze rewitalizacji, a odczuciami mieszkańców.

Analiza została dokonana w dwóch zasadniczych obszarach: społecznym i gospodarczym. Wynika to z faktu, że obecne pojmowanie procesów rewitalizacji i zasadnicze cele interwencji Programu sytuuje głównie w sferach społecznej i gospodarczej, zaś działania techniczne i planistyczne są uzupełniające (narzędziowe) wobec celów społeczno-gospodarczych.

Analiza wskaźnikowa :

Obszar rewitalizacji wpisuje się w niekorzystne zjawisko obserwowane w całej Gminie w zakresie starzenia się społeczeństwa. Jest ono wynikiem ujemnego przyrostu naturalnego (-0,46).

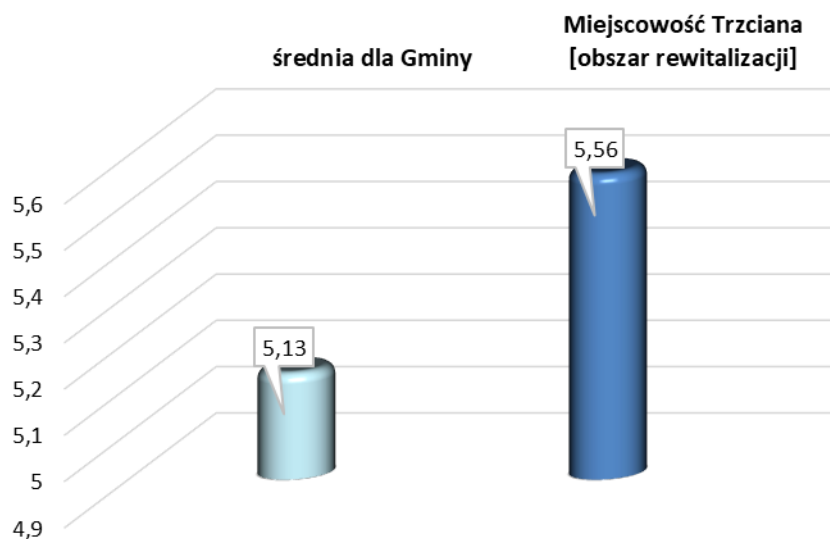
Wykres 15. Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Świlcza

Procesy demograficzne wpływające na starzenie się społeczności obszaru rewitalizacji, a także ujemny przyrost naturalny dla miejscowości Trzciana na przestrzeni ostatnich lat bezpośrednio wiąże się z poziomem życia mieszkańców obszaru rewitalizacji. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania na obszarze rewitalizacji jest wyższa od średniej w całej Gminie o 8,38% (wykres 2).

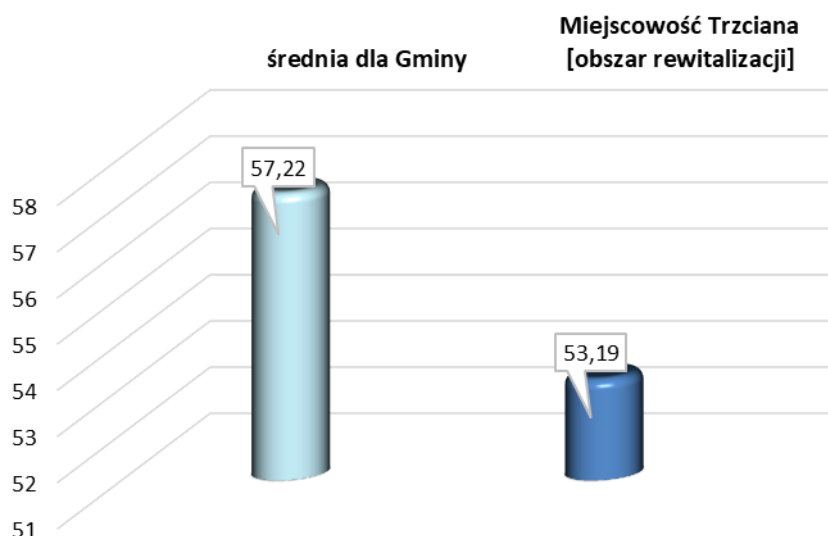
Wykres 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Świlcza

Kolejnym istotnym czynnikiem oceny skali rozwiązywania różnych problemów społecznych w rewitalizacji jest poziom integracji społecznej. Problemem zidentyfikowanym na obszarze rewitalizacji jest niska frekwencja w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego (53,19% przy średniej w Gminie 57,22%) oraz mała ilość organizacji pozarządowych.

Wykres 17. Frekwencja w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego: rady gminy, na terenie województwa podkarpackiego

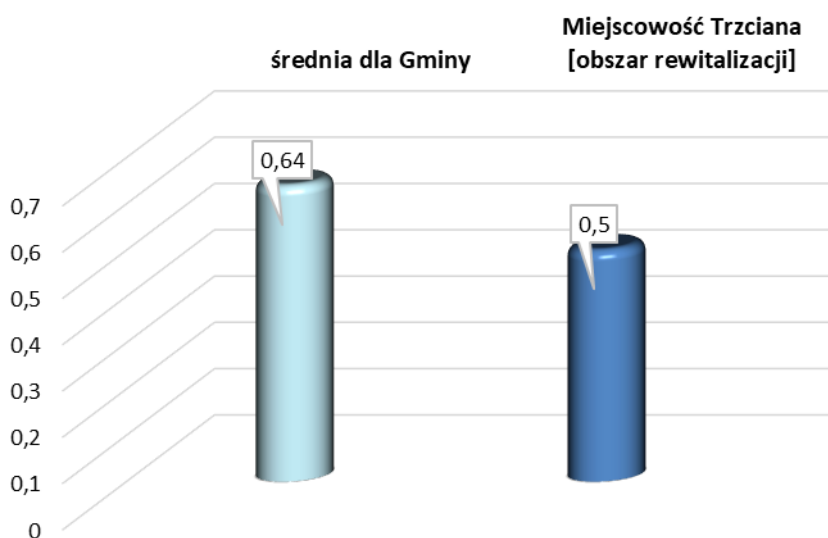

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Świlcza

Na obszarze rewitalizacji występuje niedostateczna aktywność gospodarcza, społeczna i integracja mieszkańców, którzy nie są związani terytorialnie ani społecznie oraz nie uczestniczą w życiu społecznym.

Obszar rewitalizacji obok dużego nasilenia różnych problemów społecznych charakteryzuje się także wysokim stopniem liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (0,49 przy średniej dla Gminy 0,47) i niskim stopniem nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych.

Wykres 18. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Świlcza

Obszar rewitalizacji to także niska dostępność do zasobów sfery technicznej (sieć wodociągowa kanalizacyjna gazowa). Odsetek ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej jest niższy od średniej w Gminie o 14,8% a wodociągowej o 20,60%, a dróg do remontu jest więcej o ponad 15% niż średnia w Gminie. Również na terenie rewitalizacji znajdują się zabytki w stanie technicznym wymagającym natychmiastowej interwencji.

Jednak obok analizy danych zastanych (desk reaserch), która opierała się na analizie danych i wskaźników degradacji wskazanego obszaru rewitalizacji, niezbędna jest analiza „istotności obszaru dla rozwoju lokalnego”. Aby można było uznać wskazany obszar za obszar rewitalizacji muszą zostać spełnione dwa warunki ²⁶:

- szczególna koncentracja negatywnych zjawisk,
- obszar ten musi być istotny dla rozwoju lokalnego.

Analiza wskaźnikowa potwierdziła szczególną koncentrację negatywnych zjawisk na wskazanym obszarze do rewitalizacji (miejscowość Trzciana), dla potwierdzenia poziomu (jakości) życia na wskazanym obszarze rewitalizacji oraz „istotności” obszaru dla rozwoju lokalnego przeprowadzono badania jakościowe i ilościowe.

Badania ilościowe obejmowały:

- badania ankietowe mieszkańców Gminy Świlcza ; Ankiety były zbierane w terminie od 8 marca do 22 marca 2018 r.:
- *drogą elektroniczną na adres: e.goclon@swilcza.com.pl*
- *drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy Świlcza 36-072 Świlcza 168 z dopiskiem Rewitalizacja Gminy Świlcza,*
- *bezpośrednio Urząd Gminy Świlcza 36-072 Świlcza 168 p.II p.202., od poniedziałku do piątku w godz. 07:30-15:30.*

W badaniu wzięło udział 43 osoby, w tym 60,47% były to kobiety a 39,53% mężczyźni²⁷.

Badania jakościowe obejmowały:

- *badania jakościowe przeprowadzono z wykorzystaniem techniki wywiadów grupowych z udziałem liderów lokalnych – członkowie organizacji pozarządowych, radni, urzędnicy pracownik GOPS.*

Wybór powyższych metod i technik badawczych podyktowany został specyfiką problematyki rewitalizacji a jednocześnie pozwalał na skuteczne wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Na wyznaczonym obszarze do rewitalizacji mieszkańcy wskazali na koncentrację problemów społecznych głównie dotyczących emigracji młodych i dobrze wykształconych osób (wysokie natężenie problemem zauważa aż 74,42% ankietowanych), niski poziom integracji mieszkańców (wysokie natężenie problemem zauważa aż 60,47%).Wysokie zagrożenie problemem zauważalne

²⁶ DELIMITACJA KROK PO KROKU Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji - MINISTERSTWO INFRASTRUKTURY I BUDOWNICTWA s.56

²⁷ Szczegółowe wyniki -rozdział 9.2.2.

jest także w zakresie niedoboru zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze (51,16% ankietowanych).

Jako zauważalny (przy określeniu średnie natężenie) ankietowani wskazali na bezrobocie i ubóstwo oraz niedostateczną opiekę nad dziećmi i młodzieżą i niewydolność w sprawach opiekuńczo wychowawczych (odpowiednio 55,81%, 53,49%, 44,19% ankietowanych). Przemoc domowa czy poziom bezpieczeństwa ankietowani określili na poziomie niskie natężenie problemem (41,86% ankietowanych).

W sferze gospodarczej respondenci wskazali na niewystarczającą liczbę miejsc pracy (55,81% ankietowanych wskazuje na wysokie natężenie problemu) i na małą innowacyjność małych i średnich przedsiębiorstw (55,81% ankietowanych wskazuje na średnie natężenie problemu).

Na terenie przeznaczonym do rewitalizacji mieszkańcy zwrócili uwagę przede wszystkim na brak miejsc integrujących starszych mieszkańców gminy (wysokie natężenie problemu 60,47%). Mieszkańcy zauważyli także problem braku miejsc wypoczynku i rekreacji (58,14%) i niskiej estetyki przestrzeni publicznych - dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury (kwalifikując jako średnie natężenie problemu 51,16%).

Na obszarze wskazanym do rewitalizacji znajdują się obiekty zdegradowane, w tym także obiekty zabytkowe w złym stanie technicznym, które po rewitalizacji będą służyć zaspokojeniu potrzeb mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz obszaru zdegradowanego.

Diagnoza wsparta wynikami badań ankietowych zbieranych w trakcie konsultacji społecznych wskazuje na następujące deficyty i potencjały wskazanych obszarów do rewitalizacji i jego otoczenia:

Tabela 44. Przestanki wyboru obszaru rewitalizacji

DEFICYTY	
ASPEKTY SPOŁECZNE	ASPEKTY POZOSTAŁE w tym gospodarcze, przestrzenno-funkcjonalne, techniczne
1. Postępujący proces starzenia się społeczeństwa stanowiący wyzwanie dla systemu świadczenia usług publicznych w Gminie. 2. Niski przyrost naturalny 3. Emigracja młodych dobrze wykształconych osób; 4. Nie wystarczająca oferta zagospodarowania wolnego czasu dzieciom i młodzieży. 5. Zubożenie społeczeństwa (wzrost nierówności dochodowych, ograniczenie siły nabywczej gospodarstw domowych). 6. Niska aktywność społeczna . 7. Niski poziom integracji społecznej	1. Brak miejsc i aktywności integrujących mieszkańców. 2. Niski poziom wyposażenia w podstawowe wyposażenie techniczne (wodociągi, kanalizacja , gaz). 3. Degradacja obiektów zabytkowych. 4. Wysoki odsetek dróg do remontu , 5. Mała ilość chodników, 6. Niska aktywność osób w wieku produkcyjnym w kierunku rozwoju własnej przedsiębiorczości w stosunku do średnich wartości na poziomie kraju, województwa i powiatu

POTENCJAŁY	
1. Dostępność komunikacyjna. 2. Możliwość wykorzystania istniejącej infrastruktury po modernizacji do podniesienia standardu usług społecznych i stworzenia miejsc integrujących mieszkańców. 3. Możliwość zwiększenia aktywności lokalnej społeczności w zakresie aktywniejszego uczestnictwa w życiu kulturalnym i aktywności fizycznej.	

Proponowany kierunek działań rewitalizacyjnych:

W wyniku działań rewitalizacyjnych mieszkańcy oczekują realizacji działań edukacyjnych, aktywizujących oraz integracyjnych dla osób starszych oraz dzieci i młodzieży, poprawy dostępności i jakości usług publicznych (np. edukacyjnych, kulturalnych, itp.), a także poprawy poziomu jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych i półpublicznych.

Tabela 45. Odpowiedź na pytanie: Które kierunki działań wg. Pani/Pana zdaniem przyczynią się do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców

<i>Realizacja programów aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych</i>	<i>8,82%</i>
<i>Realizacja programów aktywizacji społeczno-zawodowej osób i grup zagrożonych wykluczeniem</i>	<i>6,47%</i>
<i>Poprawa poziomu bezpieczeństwa i porządku publicznego</i>	<i>2,94%</i>
<i>Rozwój kapitału ludzkiego (podnoszenie umiejętności i kwalifikacji zawodowych mieszkańców)</i>	<i>2,35%</i>
<i>Realizacja działań edukacyjnych, aktywizujących oraz integracyjnych dla dzieci i młodzieży</i>	<i>11,18%</i>
<i>Realizacja działań edukacyjnych, aktywizujących oraz integracyjnych dla osób starszych</i>	<i>13,53%</i>
<i>Poprawa dostępność i jakości usług publicznych (np. edukacyjnych, kulturalnych, itp.)</i>	<i>12,35%</i>
<i>Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości i poprawa warunków funkcjonowania lokalnych firm</i>	<i>0,59%</i>
<i>Wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej (np. spółdzielni socjalnych)</i>	<i>1,18%</i>
<i>Poprawa jakości środowiska naturalnego (w tym zwłaszcza powietrza atmosferycznego)</i>	<i>0,59%</i>
<i>Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej (np. drogowej, wodociągowej, kanalizacyjnej itp.)</i>	<i>8,24%</i>
<i>Rozbudowa i modernizacja infrastruktury edukacji i wychowania (w tym żłobki i przedszkola)</i>	<i>0,59%</i>
<i>Rozbudowa i modernizacja infrastruktury kultury</i>	<i>2,35%</i>
<i>Rozbudowa i modernizacja infrastruktury ochrony zdrowia i pomocy społecznej</i>	<i>6,47%</i>
<i>Poprawa poziomu jakości, estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych i półpublicznych</i>	<i>10,00%</i>
<i>Tworzenie i zagospodarowanie miejsc służących wypoczynkowi i rekreacji</i>	<i>2,94%</i>
<i>Tworzenie i zagospodarowanie miejsc służących integracji i aktywizacji mieszkańców</i>	<i>7,06%</i>
<i>Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych (w tym termomodernizacja)</i>	<i>1,18%</i>
<i>Likwidacja barier architektonicznych dla osób o ograniczonej sprawności ruchowej</i>	<i>1,18%</i>

4.1.2. Zasięg terytorialny obszaru i uzasadnienie jego wyboru w odniesieniu do wskaźników referencyjnych dla województwa podkarpackiego.

Wskazany obszar do rewitalizacji wykazuje także niekorzystne wskaźniki w odniesieniu do wskaźników referencyjnych dla województwa podkarpackiego określonych w Instrukcji przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu

Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 (Załącznik do Uchwały nr 296/5906/17 Zarządu Województwa Podkarpackiego w Rzeszowie z dnia 18 kwietnia 2017r.).

Wskaźniki dla obszaru rewitalizacji zgodnie z „Instrukcją przygotowania programów rewitalizacji w zakresie wsparcia w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020”:

1. Kategoria: DEMOGRAFIA

Nazwa wskaźnika Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (stan na 31.12.2014 r.)

Obszar rewitalizacji	Wskaźnik degradacji dla miejscowości	Wskaźnik degradacji dla województwa
	-0,46	0,07
	wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji poniżej wartości referencyjnej	
Uzasadnienie : Przyrost naturalny w Gminie Świlcza uwzględniający urodzenia i zgony wykazywał się dużą dynamiką zmian. W 2014 r. wyniósł on - 0,07%, był on ujemny w 2015 r. i wyniósł -1,41 ‰, a w 2016 1,76 ‰. Pomimo poprawy w stosunku do poprzednich lat, wartość 1,76% wciąż nie daje zastępowalności pokoleń. Obszar wskazany do rewitalizacji wskazuje w ujemny wskaźnik przyrostu naturalnego co wskazuje na utrzymanie niekorzystnego tendencji starzenia się społeczeństwa. Taka sytuacja wymusza określone działania w kierunku zabezpieczenia tej grupie zaplecza usług społecznych. Warto zauważyć iż na ten niekorzystny wskaźnik nakłada się także nagminna emigracja młodych mieszkańców z Gminy.		

2. Kategoria: PODMIOTY GOSPODARCZE

Nazwa wskaźnika: Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania (stan na 31.12.2014 r.)

Obszar rewitalizacji	Wskaźnik degradacji dla miejscowości	Wskaźnik degradacji dla województwa
	0,5	0,7
	wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji poniżej wartości referencyjnej	
Uzasadnienie :		
Przedsiębiorczość jest jednym z ważnych potencjałów obszarów rewitalizacji. Niski poziom prowadzi do wpływa na stopień bezrobocia a w dalszej konsekwencji prowadzi do ubóstwa , biedy i zogniskowania pozostałych problemów świadczących o niskim poziomie życia mieszkańców r rewitalizacji. Nie wystarczający poziom przedsiębiorczości na wskazanym obszarze do rewitalizacji był sygnalizowany podczas konsultacji i spotkań z mieszkańcami ale także metoda wskaźnikowa wykazuje niewystarczający jego poziom.		

3. Kategoria: INTEGRACJA SPOŁECZNA

Nazwa wskaźnika: Liczba organizacji pozarządowych na 100 osób wg miejsca zamieszkania (2013r.)

Obszar rewitalizacji	Wskaźnik degradacji dla miejscowości	Wskaźnik degradacji dla województwa
	0,23	0,33
	wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji poniżej wartości referencyjnej	

Uzasadnienie :

Organizacje pozarządowe aktywizują mieszkańców do działania. Organizacje pozarządowe odpowiadają na potrzeby środowisk lokalnych. Im więcej jest NGOs tym więcej problemów można rozwiązać. Na wskazanych terenach rewitalizacji w stosunku do zapotrzebowania na ich działalność, ilość organizacji pozarządowych jest nie wystarczająca.

Zaplanowane działania rewitalizacyjne mają za zadanie pobudzić mieszkańców do aktywności pozarządowej.

4. Kategoria: OCHRONA ŚRODOWISKA

Nazwa wskaźnika: Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej (stan na 31.12.2014 r.)

Obszar rewitalizacji	Wskaźnik degradacji dla miejscowości	Wskaźnik degradacji dla województwa
	63,1%	80,2%
	wartość wskaźnika dla obszaru rewitalizacji poniżej wartości referencyjnej	

Uzasadnienie :

Aktualnie każda miejscowość Gminy jest zaopatrywana w wodę poprzez system sieci wodociągowej oparty na poborze wód podziemnych ze studni głębinowych. Na przełomie lat 2014-2016 długość czynnej sieci wodociągowej w Gminie Świlcza zwiększyła się zaledwie o 2,1 km. Średni odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2014r. Gminie wynosił 76,1 na wskazanym do rewitalizacji obszarze tylko 63,1%.

5.ZAŁOŻENIA LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

5.1. Wizja lokalnego programu rewitalizacji

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa jakości życia mieszkańców Gminy Świlcza, powstrzymanie degradacji terenów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszar wymagający rewitalizacji ich pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno

infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego.

Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującą aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały jego degradację. Cele, kierunki interwencji oraz konkretne projekty rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów we wszystkich pięciu aspektach:

- **społecznym** – poprzez zapobieganie patologiom społecznym – przestępczości, marginalizacji, wykluczeniu, ale też przeciwdziałaniu zmianom demograficznym, odbudowywaniu więzi społecznych i rodzinnych, wyrównywaniu szans rozwojowych dzieci i dorosłych z mniejszych i peryferyjnych ośrodków w stosunku do osób z obszarów lepiej zurbanizowanych, a poprzez to lepiej wyposażonych w infrastrukturę o charakterze społecznym. Niezwykłą wagę przykładą się także w tych procesach do rozwijania i wzmacniania trzeciego sektora, a poprzez to budowania społeczeństwa obywatelskiego;
- **gospodarczym** - poprzez stwarzanie warunków do tworzenia nowych miejsc pracy, rozpowszechnianie aktywności gospodarczej, lokowanie na obszarach zdegradowanych nowych przedsiębiorstw;
- **przestrzenno-funkcjonalnym** - w tym zachowania dziedzictwa kulturowego przez remonty, modernizację i konserwację zabytkowych obiektów i przestrzeni publicznej oraz poprawa środowiska naturalnego;
- **technicznym** – poprzez dbałość o podstawową infrastrukturę techniczną (wodociągi, kanalizacja, drogi) – jako elementu zwiększającego atrakcyjność zamieszkania i w pewnym stopniu ograniczającego odpływ ludności, a także jedno z najważniejszych czynników lokalizacji przedsiębiorstw oraz poprawę stanu technicznego zarówno budynków prywatnych, jak i komunalnych;
- **środowiskowym** – przede wszystkim poprzez poprawę stanu środowiska naturalnego, dbałość o tereny zielone na zurbanizowanych obszarach i wdrażanie koncepcji zrównoważonego rozwoju, która ma zapewnić zaspokojenie potrzeb społeczności, z uwzględnieniem przyszłych pokoleń i priorytetowym znaczeniem zachowania, odtworzenia i rozwijania środowiska przyrodniczego.

Poniżej zaprezentowano wizję rewitalizacji – tj. opis stanu obszaru rewitalizacji Gminy Świlcza. W perspektywie roku 2023 i kolejnych lat. Wypracowano ją z jednej strony w oparciu o deklarowane aspiracje lokalnej wspólnoty, nie zapominając także o wizji rozwoju całej gminy definiowanej na poziomie obowiązującej strategii Gminy.

Podejście takie gwarantuje spójność obu dokumentów strategicznych już na poziomie wizji i gwarantuje, iż deklarowane cele są zbieżne w myśleniu o rozwoju obszaru i w sposób zintegrowany i kompleksowy przyczyniać się będą do poprawy jakości życia mieszkańców Gminy Świlcza.

Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji została określona następująco:

WIZJA

- W 2023 obszar rewitalizacji Gminy Świlcza, poprzez optymalne wykorzystanie swoich potencjałów oraz procesów rewitalizacji stanie się miejscem atrakcyjnym do zamieszkania i spędzania czasu wolnego dla obecnych oraz przyszłych mieszkańców.
- Na zrewitalizowanym terenie wzrośnie aktywność społeczna oraz gospodarcza mieszkańców.

Powyższa wizja jest uzależniona od realizacji zakresu działań w planowanym okresie interwencji.

5.2.Cele rewitalizacji

Wyznaczone cele rewitalizacji oraz kierunki interwencji odpowiadają wcześniej zidentyfikowanym potrzebom i służą eliminacji, bądź ograniczeniu negatywnych zjawisk na wyznaczonym obszarze rewitalizacji. Głównym celem projektów rewitalizacyjnych przewidzianych w Lokalnym Programie Rewitalizacji jest ograniczenie skali występowania negatywnych zjawisk i procesów na obszarze rewitalizacji w Gminie Świlcza oraz wzmocnienie wewnętrznego potencjału tego obszaru w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej gminy. Powyższy cel główny realizowany będzie poprzez 3 cele strategiczne, obejmujące wszystkie sfery procesu rewitalizacji (tj. społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową). Osiągnięcie celów strategicznych nastąpi poprzez realizację celów szczegółowych i kierunkowe działania rewitalizacyjne, dzięki którym negatywne zjawiska zostaną znacznie ograniczone lub całkowicie wyeliminowane.

Zgodnie z wytycznymi zdefiniowane obszary problemowe powinny być rewitalizowane z uwzględnieniem kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych. Szczególny nacisk należy kierunkować na stopień nasilenia problemów społecznych na danym obszarze – głównie w zakresie marginalizacji materialnej i społecznej mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Proces rewitalizacji tworzy, zatem szansę zwiększenia bezpieczeństwa społecznego, przełamania impasu gospodarczego oraz stworzenia warunków ekonomicznych dla potencjalnych inwestorów, a dzięki atrakcyjności gminy sprzyjać będzie przyciągnięciu ludzi operatywnych i otwartych na nowe wyzwania, jakie po wejściu do Unii Europejskiej i w nowej rzeczywistości ekonomicznej, stawia nam codzienność. Całość działań z zakresu rewitalizacji koordynowana będzie na poziomie Lokalnego Programu Rewitalizacji. Stanowi on wielopłaszczyznowy dokument operacyjny będący jednym z głównych instrumentów zintegrowanego systemu zarządzania rozwojem gminy.

Nadrzędnym celem podejmowanych działań – w perspektywie kilku najbliższych lat – jest poprawa jakości życia mieszkańców obszaru rewitalizacji Gminy Świlcza, powstrzymanie degradacji obszarów znajdujących się w gorszym położeniu oraz przywrócenie miejscom wskazanym przez lokalną społeczność jako obszary wymagające rewitalizacji ich pierwotnych – ważnych z punktu widzenia lokalnego rozwoju – funkcji. Będzie się to odbywać poprzez szereg mniejszych i większych projektów, zarówno infrastrukturalnych, jak i „miękkich”, realizowanych w równej mierze przez samorząd i instytucje publiczne, jak i przez organizacje pozarządowe oraz

przedsiębiorców i innych ważnych „aktorów” rozwoju lokalnego. Nadrzędną ideą przyświecającą tym działaniom i organizującym aktywność lokalnej społeczności jest wyprowadzenie wskazanego obszaru ze stanu kryzysowego poprzez usunięcie zjawisk, które spowodowały ich degradację.

Cele, kierunki interwencji oraz konkretne projekty rewitalizacyjne mają doprowadzić do przemiany zdegradowanych terenów.

Dla realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023 definiuje się trzy – podporządkowane wizji– cele strategiczne, wraz z strukturą celów operacyjnych i kierunków działań podporządkowanych celom strategicznym.

W ramach niniejszego Programu przyjęto trzy cele strategiczne:

- **CEL STRATEGICZNY 1: BUDOWA WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWILCZA**
- **CEL STRATEGICZNY 2: WZMOCNIENIE GOSPODARCZE OBSZARÓW REWITALIZACJI**
- **CEL STRATEGICZNY 3: POPRAWA JAKOŚCI ZAMIESZKANIA NA OBSZARACH REWITALIZACJI**

Zgodnie z logiką programowania rewitalizacji celom strategicznym podporządkowane są cele operacyjne ilustrujące konkretny stan do urzeczywistnienia oraz kierunki działania, czyli drogę dojścia do tego stanu. Projekty i przedsięwzięcia rewitalizacyjne to konkretne kroki na tej drodze.

5.2.1. Cel strategiczny 1. BUDOWA WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWILCZA

Cel strategiczny 1 BUDOWA WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWILCZA odnosi się do najcenniejszego potencjału Gminy– mieszkańców i skupia się na budowie warunków do rozwoju kapitału ludzkiego. Działania skierowane są na tworzenie warunków do integracji i lepszego wykorzystania zasobu komunalnego dla rozwijania oferty różnych aktywności.

Istotnym aspektem wzmacniającym potencjał kapitału społecznego jest zaangażowanie mieszkańców do partycypacji w decyzjach podejmowanych przez samorząd. Stworzenie prostego w zarządzaniu i użytkowaniu systemu tzw. budżetu partycypacyjnego (np. dla poszczególnych sołectw gminy) powinno stać się jednym z priorytetowych działań realizacji, gdyż buduje poczucie wspólnoty, umacnia mechanizmy demokracji i transparentności na szczeblu lokalnym, a jednocześnie stanowi ważne narzędzie umożliwiające podejmowanie aktywności przez osoby szczególnie zaangażowane w społeczności lokalnej. Wspierać i promować należy aktywność lokalnych organizacji społecznych, w szczególności tych, które angażują osoby defaworyzowane, seniorów, osoby niepełnosprawne. Celowe jest, zatem stworzenie warunków do partnerskiej współpracy samorządu, organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Należy pamiętać o osobach defaworyzowanych, które nie znajdują swojego miejsca w przestrzeni publicznej. Rolą samorządu gminy jest zatem zbudowanie warunków do wzmocnienia poczucia wspólnoty, a także wspieranie inicjatyw, które przyczyniać się będą do wzrostu potencjału wewnątrz tej wspólnoty.

Cel strategiczny 1 BUDOWA WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWILCZA będzie realizowany poprzez cele operacyjne i kierunki interwencji:

Cel operacyjny	1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.
	Wiodące kierunki interwencji: ▪ stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych; ▪ stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców; ▪ zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).
Cel operacyjny	1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej
	Wiodące kierunki interwencji: ▪ realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących, ▪ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież

5.2.2.Cel strategiczny 2. WZMOCNIENIE GOSPODARCZE OBSZARÓW REWITALIZACJI

Drugi cel to obszar działań związanych z poprawą kondycji gospodarczej obszaru rewitalizacji. W tworzeniu nowych, atrakcyjnych miejsc pracy i przyciąganiu inwestorów warto oprzeć się na potencjałach i wzmacniać także funkcję turystyczno-rekreacyjną gminy. Tworzenie nowych obszarów aktywności zawodowej może przyczynić się do zmniejszenia problemów zidentyfikowanych w trakcie rozmów z mieszkańcami tj. braku zatrudnienia, odpływu ludności, niskich dochodów mieszkańców, a także (w konsekwencji) niskiego standardu życia braków w istniejącej infrastrukturze itd.

Ważnym aspektem jest także aktywizacja zawodowa kobiet, które łatwiej znajdą pracę jeśli, będą instrumenty wzmacniające ich powrót na rynek pracy. Odpłatna praca zawodowa daje im możliwość samorealizacji i podnosi dochody gospodarstw domowych.

Dodatkowo rozwój oferty turystycznej obszaru rewitalizacji oparto o potencjał gminy – budowanie produktu turystycznego na bazie zasobów przyrodniczych i krajobrazowych.

Cel operacyjny	2.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców
	Wiodące kierunki interwencji: ▪ aktywizacja zawodowa mieszkańców; ▪ przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu (szkolenia, rozbudowa publicznych miejsc dostępu do Internetu); ▪ wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej do rozwiązywania problemów społecznych.

5.2.3.Cel strategiczny 3. POPRAWA JAKOŚCI ZAMIESZKANIA NA OBSZARACH REWITALIZACJI

Cel strategiczny 3: POPRAWA JAKOŚCI ZAMIESZKANIA NA OBSZARACH REWITALIZACJI skupia się przede wszystkim na poprawie jakości życia mieszkańców Gminy Świlcza. Jakość życia warunkowana jest między innymi poprzez sprawną, efektywną i oszczędną infrastrukturę techniczną - sieci wodociągowe, kanalizacyjne, drogi, chodniki i oświetlenia w miejscach publicznych. Utrudnienia w dostępie do tej infrastruktury lub jej niewystarczająca jakość uniemożliwiają stworzenie dobrej jakości miejsca zamieszkania, a także hamują potencjalny rozwój przedsiębiorstw na terenie gminy, a co za tym idzie ograniczają tworzenie nowych miejsc pracy. Zatem konieczne jest uzupełnienie braków w infrastrukturze (szczególnie dotkliwy dla mieszkańców jest brak kanalizacji), co skutkować będzie wzrostem zadowolenia i osadnictwa mieszkańców, poprawą estetyki miejscowości (obecnie nieczystości sporadycznie wylwane są do przydrożnych rowów), a także wpłynie pozytywnie na rozwój przedsiębiorstw prowadzących tutaj swoją działalność. Przedsięwzięcia związane bezpośrednio z rozwijaniem sieci infrastruktury.

Kolejnym aspektem wymagającym wsparcia jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa publicznego mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa, w tym szczególnie na drogach, w rejonach dojścia do szkół. Powinno się to dokonać poprzez rozbudowę chodników czy bezpiecznych przejść dla pieszych. Dobra dostępność komunikacyjna gminy decyduje o jej atrakcyjności. Dlatego skupiono się na dalszej rozbudowie i utrzymaniu dróg gminnych, tak aby infrastruktura ta przystawała do nowych warunków społeczno-gospodarczych, a także stymulowała rozwój terenów osadniczych.

Działania w tym celu to także obszar działań związany z szeroko rozumianą kulturą, sztuką oraz tradycją. Brak dostępności do oferty kulturalnej i miejsca spotkań ze sztuką i rozrywką bardzo mocno wybijają się wśród głosów mieszkańców, zarówno jeśli chodzi o zagadnienie budowania własnej tożsamości w oparciu o lokalne dziedzictwo, jak i wykorzystania szerokich walorów kulturowych do tworzenia nowoczesnego i konkurencyjnego produktu turystycznego.

Dostęp i wykorzystanie potencjału kulturowego odgrywa niezwykle istotną rolę w budowaniu poczucia tożsamości i więzi lokalnych. Istotną kwestią jest podniesienie ogólnej świadomości i umiejętności dostrzegania wartości i potencjału w lokalnym dziedzictwie. Do tego potrzebna jest edukacja, a także zachęcanie społeczności do angażowania się w sprawy najbliższego otoczenia i własnego dziedzictwa kulturowego. Odkrywanie wielokulturowej zróżnicowanej tradycji warto oprzeć nie tylko na źródłach naukowych i dokumentach, ale przekazach bezpośrednich – od starszych mieszkańców gminy, którzy kiedyś współtworzyli lokalną kulturę. Słabość więzi wynika często z przerwania przekazu między pokoleniami dotyczącego lokalnej historii, a także wiedzy oraz umiejętności ważnych dla danej społeczności w przeszłości.

Wsparcie kultury to także większe zainteresowanie działalnością twórców ludowych oraz próba przekazywania tej tradycji kolejnym pokoleniom. Służyć temu będą projekty realizowane w placówce kultury na terenie gminy, a także szeroka promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego.

Cel ten obejmuje również kształtowanie wysokiej wartości przestrzeni publicznej i podejmowania aktywności, które zwiększą komfort mieszkańców i turystów. Z jednej strony powinna to być intensyfikacja atrakcyjnych funkcji publicznych, szczególnie w centrach wsi, niedopuszczenie do

dalszej degradacji obiektów zabytkowych. Estetyzacja przestrzeni jest impulsem wyzwalającym większą dbałość o otoczenie w samych mieszkańcach. Zwiększa się zatem aktywność społeczna, samopomoc sąsiedzka i integracja. Wydaje się, że poza warstwą czysto instytucjonalną polegającą na wybudowaniu nowej infrastruktury, czy też szeroko zakrojonego programu działań kulturalnych, warto w najbliższych latach położyć także nacisk na działania związane z zachowaniem tradycyjnych elementów kultury w życiu codziennym gminy.

Cel operacyjny	3.1. Wykorzystanie istniejących zasobów do tworzenia atrakcyjnej oferty dla działań społecznych (w tym min. Edukacyjnych, kulturalnych)
	Wiodące kierunki interwencji: ▪ rozbudowa istniejących budynków pod funkcje społeczne w tym.min edukacyjne kulturalne; ▪ zwiększenie dostępności kultury poprzez nowoczesne rozwiązania organizacyjne.
Cel operacyjny	3.2. Kształtowanie wysokiej wartości przestrzeni publicznej
	Wiodące kierunki interwencji: ▪ rewitalizacja obiektów zabytkowych; ▪ zwiększanie zaangażowania mieszkańców w dbałość o najbliższe otoczenie.

6.PROJEKTY REWITALIZACYJNE

W niniejszym rozdziale przedstawiono zbiorczo projekty przewidziane do realizacji w ramach wdrażania „Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023”.

W procesie prac nad Programem dokonano wyboru projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu będą oferować kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarach kryzysowych i w znaczący sposób wpłyną na osiągnięcie założonych celów strategicznych i kierunków interwencji. Identyfikacja projektów została przeprowadzona w ramach społecznego naboru projektów oraz w ramach wewnętrznego zgłaszania propozycji projektowych w trakcie warsztatów rewitalizacyjnych, a także innych spotkań, na których poruszono problem rewitalizacji np. zebrania mieszkańców w poszczególnych sołectwach.

Wyłonienia projektów do realizacji w ramach LPR dokonano w oparciu o opinie mieszkańców oraz ocenę formalną i merytoryczną projektów, bazującą na obiektywnych kryteriach strategicznych, przeprowadzoną przez zespół pracujący nad Programem.

Kryteria oceny projektów rewitalizacyjnych

Spójność terytorialna	Działania ujęte w projekcie będą realizowane dla mieszkańców obszaru rewitalizacji i będą oddziaływać na mieszkańców obszaru zdegradowanego.
Kompleksowość	Kompleksowość oddziaływania projektu na sfery: społeczną, infrastrukturalną, przestrzenną gospodarczą i środowiskową. Preferowane były projekty dotyczące kilku celów tematycznych.

Zasadność realizacji	Projekt bezpośrednio wpływa na poprawę sytuacji problemowych na rewitalizowanym obszarze.
Komplementarność	Projekt jest komplementarny bądź zintegrowany z innymi projektami realizowanymi lub planowanymi do realizacji.
Spójność strategiczna	Założone w projekcie działania są spójne ze zdiagnozowanymi celami i kierunkami działań ujętymi w opracowaniach strategicznych na poziomie gminy, powiatu lub województwa
Wpływ na osiągnięcie założonych celów strategicznych	Określone w projekcie wskaźniki wpływają na osiągnięcie celu strategicznego

W wyniku naboru wniosków i przeprowadzonych konsultacji społecznych do Programu zakwalifikowano 1. projekt inwestycyjny pn.: „*Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF*”- projekt „*Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji*” oraz 1 komplementarny do projektu inwestycyjnego projekt społeczny oraz uzupełniające projekty rewitalizacyjne: 2 projekty inwestycyjne i 8 projektów społecznych

Zaproponowane projekty będą finansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego , Europejskiego Funduszu Społecznego oraz innych środków publicznych. Lista projektów stanowi kompletny katalog projektów zgłoszonych przez wszystkich zainteresowanych interesariuszy funkcjonujących w życiu społecznym.

6.1. Projekt społeczny

	Tytuł	Okres realizacji	Kwota
1/ZS	Gminny Klub Seniora w Trzcianie	2019-2020	1 000 000 zł
		Lokalizacja	Inwestor/realizator
		Trzciana, miejscowość w Gminie Świlcza	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
Szczegółowa karta projektu załącznik nr 1			

6.1.1. Powiązanie projektu społecznego z celami programu rewitalizacji

	Tytuł	POWIĄZANIE Z CELAMI REWITALIZACYJNYMI	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1/ZS	<i>Gminny Klub Seniora w Trzcianie</i>	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców	stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz

		Cele operacyjne: 1.1. . Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej	rozwoju zainteresowań mieszkańców; ■ realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących, ■ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).
		Cel strategiczny 3. Poprawa jakości zamieszkania na obszarach rewitalizacji,	■ zwiększenie dostępności kultury poprzez nowoczesne rozwiązania organizacyjne
		Cel operacyjny 3.1 Wykorzystanie istniejących zasobów do tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej.	

6.2. Projekt inwestycyjny

	Tytuł	Okres realizacji	Kwota
1/ZI	<i>"Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji"</i>	2018-2019	6 500 000 zł
		Lokalizacja	Inwestor/realizator
		Trzciana, miejscowość w Gminie Świlcza	Gminna Świlcza
Szczegółowa karta projektu załącznik nr 1			

6.2.1. Powiązanie projektu inwestycyjnego z celami programu rewitalizacji

	Tytuł	POWIĄZANIE Z CELAMI REWITALIZACYNYMI	KIERUNKI DZIAŁAŃ
1/ZI	<i>"Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie</i>	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców	■ stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców:

	<i>Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji</i>	Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych	kulturalnych i rekreacyjno - wypoczynkowych; ▪ stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców;
		Cel strategiczny 3. Poprawa jakości zamieszkania na obszarach rewitalizacji,	▪ rozbudowa istniejących budynków pod funkcje społeczne w tym.min.kulturalne ▪ zwiększenie dostępności kultury poprzez nowoczesne rozwiązania organizacyjne
		Cel operacyjny 3.1 Wykorzystanie istniejących zasobów do tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej.	

6.3. Projekty uzupełniające

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	Podmiot realizujący	Szacowane środki finansowe z podziałem na źródła					Koszt całkowity
			publiczne	środki funduszy UE			inne źródła finansowania	
			Gmina Świlcza	% kosztów kwalifiko- walnych	finansowanie z EFRR	finansowanie z EFS		
PROJEKTY INWESTYCYJNE								
1.	Rewitalizacja budynku po szkole w Błędowej Zgłobieńskiej	Gmina Świlcza	1 350 000	85%	-	-	Programy MKiDN FS POLiŚ, Fundusz Termomodernizacji i Remontów, FRKF	3 500 000,00 zł
2.	Stadion sportowy z zapleczem w Rudnej Wielkiej	Gmina Świlcza	1 350 000	85%			Programy MKiDN FS POLiŚ, Fundusz Termomodernizacji i Remontów, FRKF	3 500 000,00 zł
PROJEKTY SPOŁECZNE								
1.	Podnoszenie kompetencji jakości kształcenia przez szkolenie kadry nauczycielskiej	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej z siedzibą Błędowa Zgłobieńska	-	90%	-	225 000,00 zł Działanie 9.2 (RPO WP)	25 000,00 zł środki własne (10%) Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój,	250 000,00 zł
2.	Zwiększanie kompetencji społecznych młodzieży szkolnej poprzez wyjazdy edukacyjne, sportowe i kulturalne	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej z siedzibą Błędowa Zgłobieńska	-	90%	-	720 000,00 zł Działanie 9.2 (RPO WP)	80 000,00 zł środki własne (10%) Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	800 000,00 zł
3.	Spotkania warsztatowe integrujące środowiska rodzicielskie i nauczycielskie	Stowarzyszenie na rzecz rozwoju Błędowej Zgłobieńskiej z siedzibą Błędowa Zgłobieńska	-	90%	-	630 000,00 zł Działanie 9.2 (RPO WP)	70 000,00 zł środki własne (10%) Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	700 000,00 zł

4.	Wyrównywanie szans edukacyjnych szansą na lepszy start uczniów z Gminy Świlcza	Gmina Świlcza Partnerzy w realizacji: placówki oświatowe w tym szkoły podstawowe, przedszkola i żłobek	30 000,00	85%	-	170 000,00 zł Działanie 8.1 (RPO WP)	Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich, Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój	200 000,00 zł
5.	Organizacja konkursów i warsztatów plastycznych, fotograficznych oraz kulturalnych	Gmina Świlcza Partnerzy w realizacji: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, placówki oświatowe w tym szkoły podstawowe, przedszkola i żłobek	22 500,00	85%	-	127 500,00 zł Działanie 9.1 (RPO WP)	Programy MKiDN	150 000,00 zł
6.	Sport dla wszystkich - organizacja zajęć sportowych i imprez integracyjnych o charakterze sportowo- rekreacyjnym	Gmina Świlcza Partnerzy w realizacji: Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie, Lokalne Kluby Sportowe, Ochotnicze Straże Pożarne, Akademia Piłkarska Bratek Bratkowice, GUKLA w Bratkowicach	25 000,00	85%	-	85 000,00 zł (RPO WP)	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich	100 000, 00 zł
7.	Łącznictwo – sport dla każdego	Gminne Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie	45 000,00	85%	-	255 000,00 zł Działanie 8.1 (RPO WP)	Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,	300 000,00 zł

8.	Organizacja wydarzeń integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji	Gmina Świlcza Partnerzy w realizacji: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminne Centrum Kultury Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcieńcu, Lokalne Kluby Sportowe, Gminna Biblioteka Publiczna w Świlczy z siedzibą w Trzcieńcu, Koła Gospodyń Wiejskich, Ochotnicze Straże Pożarne, Stowarzyszenie Kół Gospodyń Wiejskich, Zespoły Szkół, Przedszkola, GUKLA Bratkowice, Akademia Piłkarska Bratek Bratkowice, Parafie	30 000,00	85%	-	170 000,00 zł Działanie 8.1 (RPO WP)	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich, Program Fundusz Inicjatyw Obywatelskich,	200 000, 00 zł
----	--	---	-----------	-----	---	---	--	----------------

6.3.1. Powiązanie projektów inwestycyjnych uzupełniających z celami programu rewitalizacji

Nr	Nazwa przedsięwzięcia	POWIĄZANIE Z CELAMI REWITALIZACYJNYMI	KIERUNKI DZIAŁAŃ
	PROJEKTY INWESTYCYJNE		
1.	Rewitalizacja budynku po szkole w Błędowej Zgłobieńskiej	Cel strategiczny 3. Poprawa jakości zamieszkania na obszarach rewitalizacji, Cel operacyjny 3.1. Wykorzystanie istniejących zasobów do tworzenia	rozbudowa istniejących budynków pod funkcje społeczne w tym.min edukacyjne kulturalne;

		atrakcyjnej oferty dla działań społecznych (w tym min. edukacyjnych, kulturalnych)	
2.	Stadion sportowy z zapleczem w Rudnej Wielkiej	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej	▪ stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych; ▪ stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców; ▪ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież.
PROJEKTY SPOŁECZNE			
1.	Podnoszenie kompetencji jakości kształcenia przez szkolenie kadry nauczycielskiej	Cel strategiczny 2. Wzmocnienie gospodarcze obszarów rewitalizacji Cel operacyjny 2.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców	▪ aktywizacja zawodowa mieszkańców;
2.	Zwiększanie kompetencji społecznych młodzieży szkolnej poprzez wyjazdy edukacyjne, sportowe i kulturalne	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej	▪ realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących, ▪ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież ▪ zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).

3.	Spotkania warsztatowe integrujące środowiska rodzicielskie i nauczycielskie	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej	▪ stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych; ▪ stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców; ▪ zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).
4.	Wyrównywanie szans edukacyjnych szansą na lepszy start uczniów z Gminy Świlcza	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej	▪ stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych; ▪ stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców; ▪ zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).
5.	Organizacja konkursów i warsztatów plastycznych, fotograficznych oraz kulturalnych	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia	▪ stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych; ▪ stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców; ▪ realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących, ▪ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież

		społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej	▪ zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).
6.	Sport dla wszystkich - organizacja zajęć sportowych i imprez integracyjnych o charakterze sportowo-rekreacyjnym	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.	▪ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież
7.	Łącznictwo – sport dla każdego	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych.	▪ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież
8.	Organizacja wydarzeń integrujących mieszkańców obszaru rewitalizacji	Cel strategiczny 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, i aktywizacji mieszkańców Cele operacyjne: 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia	▪ stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych; ▪ stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców; ▪ realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących, ▪ wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież

		społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej	▪ zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).
--	--	---	---

6.4. Charakterystyka pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych

Dla realizacji kierunków działań służących eliminacji lub ograniczeniu zdiagnozowanych wcześniej negatywnych zjawisk, ściśle odpowiadających przyjętym celom rewitalizacji, o których mowa w rozdziale 5, niniejszy Program charakteryzuje poniższe typy pozostałych dopuszczalnych projektów rewitalizacyjnych.

Celem realizacji projektów wyszczególnionych w ramach poniższych typów jest niwelowanie i rozwiązywanie problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych i przestrzennych realizowanych przez różnych interesariuszy. Skala oraz zakres działań mogą być bardzo różne w zależności od specyfiki danego projektu. Zakłada się, że znacząca liczba projektów będzie dotyczyć lokalnych inicjatyw oddziałujących na sytuacje kryzysowe m.in. niską aktywność społeczną, ubóstwo, niski poziom edukacji, niski stan techniczny obiektów etc.

Należy mieć na uwadze, że na chwilę obecną trudno jest zidentyfikować jednoznacznie wszystkie potrzeby mieszkańców. Mogą się one bowiem zmieniać, na przestrzeni funkcjonowania Programu.

Aby Lokalny Program Rewitalizacji był elastyczny i mógł reagować na zmieniające się potrzeby mieszkańców, poniżej zaprezentowano zakres tematyczny projektów, które będą mogły być podejmowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji:

- *wyrównywanie szans społecznych i zawodowych osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym (w tym działania z zakresu aktywnej integracji społecznej);*
- *działania włączające osoby narażone na utrwalone wykluczenie społeczne, w szczególności programy resocjalizacyjne i terapeutyczno-resocjalizacyjne, działania profilaktyczne, diagnostyczne, leczniczo-rehabilitacyjne i terapeutyczno-edukacyjne;*
- *integracja i aktywizacja mieszkańców oraz zwiększenie ich udziału w życiu publicznym;*
- *rozwijanie usług opiekuńczych oraz interwencja kryzysowa;*
- *rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzmocnienie kwalifikacji i umiejętności mieszkańców;*
- *mikro-inicjatywy samopomocowe, współdziałanie sąsiedzkie, projekty wymiany usług i współużytkowania dóbr, budowanie trwałej sieci wzajemnego wsparcia;*
- *promowanie przedsiębiorczości, podejmowanie działań na rzecz rozwoju gospodarczego, w tym podejmowanie działań sprzyjających tworzeniu nowych firm i rozwoju kompetencji przedsiębiorczości mieszkańców;*
- *tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości na terenie ROF, działanie 1.5 Promowanie przedsiębiorczości – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne²⁸;*
- *wsparcie przedsiębiorczości społecznej;*
- *poprawa stanu zagospodarowania oraz jakości przestrzeni publicznych i półpublicznych;*
- *rozwój nowych przestrzeni publicznych służących zaspokajaniu różnych potrzeb społecznych;*

▪ ²⁸ (zgodnie z ustaleniami i zapisami SZOOP)

- *kształtowanie z udziałem mieszkańców przestrzeni publicznych, takich jak: place, skwery, trakty piesze, parki, zielone enklawy, kameralne miejsca wypoczynku i spotkań;*
- *poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii;*
- *ochrona obiektów dziedzictwa kulturowego i ich udostępnianie na cele społeczne i gospodarcze;*
- *ochrona środowiska przyrodniczego;*
- *poprawa stanu technicznego obiektów użyteczności publicznej.*

6.5. Planowane efekty rewitalizacji

Realizacja planowanych projektów rewitalizacyjnych na obszarze Gminy Świlcza w efekcie przyczyni się do wyprowadzenia tego obszaru ze stanu kryzysowego, nadania mu nowej jakości funkcjonalnej i poprawy warunków życia mieszkańców, a co za tym idzie dalszego rozwoju społeczno- gospodarczego Gminy.

Projekty rewitalizacyjne przyczynią się do:

- zatrzymania trendów migracyjnych młodzieży poprzez tworzenie preferencyjnych warunków pracy i zamieszkania,
- podniesienia standardu życia mieszkańców – warunków pracy, zamieszkania i rekreacji
- zwiększenie liczby miejsc pracy utworzonych w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej,
- poprawy i rozwoju infrastruktury społecznej - ilości i standardu usług kultury, ochrony zdrowia,
- powstanie miejsc integracji międzypokoleniowej w tym stworzenie warunków dla integracji osób starszych (zajęcia edukacyjno-kulturalne, zajęcia ruchowe),
- zwiększenia dostępu do usług doradczo-szkoleniowych o charakterze specjalistycznym,
- zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym,
- intensyfikacji ochrony środowiska naturalnego i kulturowego, przyrody i krajobrazu.

6.6. Plan finansowy

Plan finansowy Lokalnego Programu Rewitalizacji obejmuje projekty przewidziane do realizacji w latach 2018-2023. Został opracowany na podstawie kosztów poszczególnych projektów, zgłoszonych i zakwalifikowanych do Programu.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji projektów w LPR obejmują:

- środki Unii Europejskiej,
- środki budżetów samorządów wojewódzkich oraz powiatowych,

Określając poziom wsparcia oraz rodzaj kosztów kwalifikowanych kierowano się zapisami Szczegółowego opisu priorytetów Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020 oraz Podręcznika kwalifikowania Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020.

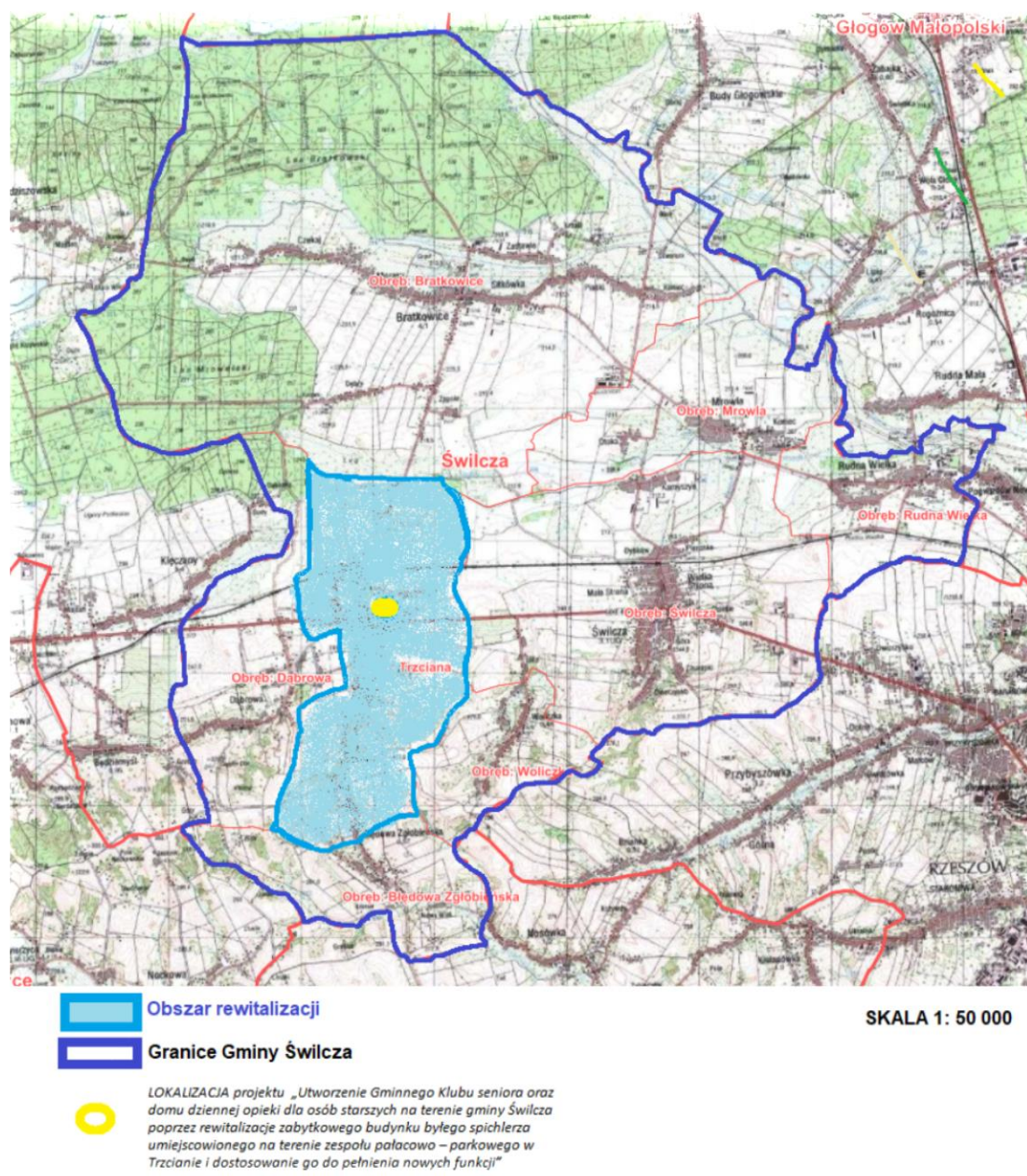
Plan finansowy, źródła finansowania i poziom zapotrzebowania na środki UE przedstawia poniższa tabela.

Tabela 46. Projekt społeczny

1/ZS	Gminny Klub Seniora w Trzcie			
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA				
Okres realizacji [plan]	Szacunkowe nakłady [PLN]	WKŁAD WŁASNY	Fundusze UE	RODZAJ FUNDUSZY
2019-2020	1 000 000	50 000	9 950 000	EFSS RPO WP 2014-2020 Dz.8.8.

Tabela 47. Projekt inwestycyjny

1/ZI	Zadanie "Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji”			
ŹRÓDŁA FINANSOWANIA				
Okres realizacji [plan]	Szacunkowe nakłady [PLN]	WKŁAD WŁASNY	Fundusze UE	RODZAJ FUNDUSZY
2018-2019	6 500 000	1 315 968,15	7457152,85	EFRR RPO WP 2014-2020 Dz.6.5.

Mapa 4. Lokalizacja projektu inwestycyjnego na obszarze rewitalizacji

Potencjalne źródła finansowania projektów rewitalizacyjnych:

Najistotniejszym źródłem finansowania projektów rewitalizacyjnych realizowanych w latach 2016-2022 są środki europejskie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020, alternatywnymi źródłami finansowania projektów rewitalizacyjnych będą środki budżetu państwa w ramach krajowych programów oraz środki samorządu terytorialnego.

Poniżej przedstawiono szczegółowy opis potencjalnych źródeł finansowania projektów rewitalizacyjnych przewidzianych do realizacji w ramach *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2016-2023*.

1. **Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego 2014-2020, działanie 6.5 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej**, którego celem jest ograniczenie problemów społecznych na terenach zdegradowanych zidentyfikowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2016-2023.. Beneficjentami w/w działania mogą być między innymi: jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia, jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną, partnerzy społeczni i gospodarczy, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe oraz ich osoby prawne, spółdzielnie, wspólnoty mieszkaniowe, TBS, przedsiębiorstwa komunalne.

W ramach działania 6.5 o dofinansowanie mogą ubiegać się projekty obejmujące:

- budowę, przebudowę, rozbudowę, nadbudowę, remont, w celu przywrócenia i/lub nadania nowych funkcji społecznych, gospodarczych, edukacyjnych, kulturalnych, sportowych, turystycznych lub rekreacyjnych:

a) budynków użyteczności publicznej, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem, zdegradowanych budynków (w tym przemysłowych, powojennych, popegeerowskich, pokolejowych) wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia funkcjonalnie związanego z budynkiem,

b) obszaru przestrzeni publicznej

- roboty restauratorskie i konserwatorskie budynków znajdujących się w rejestrze zabytków, budynków położonych w strefie ochrony konserwatorskiej wraz z zagospodarowaniem terenu funkcjonalnie związanego z budynkiem.

W ramach ww. typów projektów wyłącznie, jako element uzupełniający realizację kompleksowego projektu przyczyniającego się do osiągnięcia celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza możliwa jest:

a) budowa, przebudowa, rozbudowa infrastruktury drogowej poprawiającej dostępność do rewitalizowanych obiektów i terenów – w wysokości nie przekraczającej 30 % kosztów kwalifikowalnych projektu,

b) budowa, przebudowa, rozbudowa, podstawowej infrastruktury komunalnej tj. przewodów lub urządzeń wodociągowych, kanalizacyjnych, ciepłowniczych, elektrycznych, gazowych i teletechnicznych na obszarze objętym projektem, w celu zapewnienia dostępu wszystkich obiektów i terenów rewitalizowanych do podstawowych usług komunalnych,

c) przebudowa części wspólnych budynków mieszkalnych wraz z otoczeniem,

d) przebudowa i zakup systemów poprawy bezpieczeństwa publicznego,

e) realizacja zakupu sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaka będzie pełniona przez budynek/przestrzeń publiczną.

Wspierane inwestycje będą uwzględniały dostosowanie infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych.

Pozyskanie środków z **Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach działania 6.5.** uzależnione jest od złożenia komplementarnych wniosków o dofinansowanie środkami Europejskiego Funduszu Społecznego w tym:

Działanie 8.8. Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych - Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

Cele szczegółowe: Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

Rodzaj zadań objętych działaniem 8.8.:

Usługi społeczne w szczególności usługi środowiskowe, opiekuńcze:

1. Rozwój środowiskowych form pomocy i samopomocy poprzez:

- a) wsparcie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, o których mowa w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, w tym ośrodków wsparcia np.: dziennych domów pomocy, klubów samopomocy,
- b) wykorzystanie dziennych opiekunów, asystentów osób niesamodzielnych, wolontariatu opiekuńczego, pomocy sąsiedzkiej i innych form samopomocowych,
- c) inne usługi zwiększające mobilność, autonomię i bezpieczeństwo osób niesamodzielnych (np. likwidowanie barier architektonicznych w miejscu zamieszkania, sfinansowanie wypożyczenia sprzętu niezbędnego do opieki lub sprzętu zwiększającego samodzielność osób starszych, dowożenie posiłków);
- d) wykorzystanie nowoczesnych technologii w usługach opiekuńczych, np. teleopieki i innych form bezpośrednich usług opiekuńczych wykorzystujących nowe technologie, aktywizacja środowisk lokalnych w celu tworzenia społecznych (sąsiedzkich) metod samopomocy przy wykorzystaniu nowych technologii.

2. Działania wspierające opiekunów nieformalnych w opiece domowej, m.in. poprzez:

- a) tworzenie krótkookresowych miejsc opieki w zastępstwie za opiekunów nieformalnych (wyłącznie w formie usług świadczonych w lokalnej społeczności) albo sfinansowanie usługi opiekuńczej,
- b) poradnictwo, w tym psychologiczne oraz pomoc w uzyskaniu informacji umożliwiających poruszanie się po różnych systemach wsparcia, z których korzystanie jest niezbędne do sprawowania wysokiej jakości opieki i odciążenia opiekunów faktycznych,
- c) finansowanie usług wypożyczenia sprzętu pielęgnacyjnego, rehabilitacyjnego i wspomagającego w celu aktywizacji społecznej osób,
- d) kształcenie, w tym szkolenia, praktyki i wymiana doświadczeń dla opiekunów nieformalnych, potrzebnych do opieki nad osobami niesamodzielnymi,
- e) finansowanie usługi asystenckiej lub opiekuńczej dla osoby niesamodzielnej w celu umożliwienia jej opiekunom podjęcia aktywności zawodowej.

3. *Tworzenie miejsc opieki dla osób niesamodzielnych w nowo tworzonych lub istniejących ośrodkach zapewniających opiekę dzienną lub całodobową.*

4. *Wsparcie dla usług mieszkalnictwa chronionego i wspomaganego poprzez:*

- a) tworzenie miejsc pobytu w nowo tworzonych lub istniejących mieszkaniach chronionych/wspomaganych, w tym miejsc krótkookresowego pobytu.
- b) sfinansowanie form pomocy w postaci mieszkania chronionego/wspomaganego.

2. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020- nabory ogłaszane przez Lokalną Grupę Działania Trygon Rozwój i Innowacja- podjęcie działań związanych z poprawą stanu infrastruktury drogowej poprzez budowę lub przebudowę publicznych dróg gminnych.

Ponadto w ramach PROW 2014-2020 można uzyskać wsparcie między innymi na rozwój gospodarstw i działalności gospodarczej (działania M06) oraz wsparcie rozwoju infrastruktury wiejskiej oraz odnowę wsi, przyczyniając się tym samym do poprawy warunków życia i prowadzenia działalności gospodarczej (działanie M07).

3. Fundusz Termomodernizacji i Remontów- działanie wspierające inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne i remontowe oraz wypłata rekompensat dla właścicieli budynków mieszkalnych, w których były lokale kwaterunkowe. Formy pomocy w ramach funduszu:

- premia termomodernizacyjna
- premia remontowa
- premia kompensacyjna

4. Programy Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego:

- Program Dziedzictwo kulturowe: działanie wspierające min. ochronę polskiego dziedzictwa kulturowego w kraju i zagranicą, popularyzacja kultury ludowej,

- Program Rozwój infrastruktury kultury: działania wspierające infrastrukturę oraz poprawę funkcjonowania podmiotów prowadzących działalność kulturalną, domów kultury,

5. Programy Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej:

- **Program Ochrona atmosfery:** działania wspierające realizację kompleksowych działań termomodernizacyjnych budynków użyteczności publicznej, w szczególności związanych z likwidacją dotychczasowych źródeł ciepła bazujących na paliwach stałych na obszarach wskazanych w programach ochrony powietrza jako obszary z przekroczeniami wartości dopuszczalnych lub też związane z realizacją nowych źródeł ciepła z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii.

Programy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej- w tym między innymi działania zmierzające do powstrzymania procesu utraty różnorodności biologicznej i krajobrazowej, odtworzenie i wzbogacenie zasobów przyrody oraz skuteczne zarządzanie gatunkami i siedliskami, a także do wzmocnienia działań z zakresu edukacji ekologicznej służących ochronie przyrody.

6. Programu Fundusz Inicjatyw Obywatelskich na lata 2014–2020 - adresowany do podmiotów sektora społecznego, którego głównym celem jest zwiększenie poziomu zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne.

7. Programy Ministerstwa Sportu i Turystyki wspierające realizację przez jednostki samorządu terytorialnego zadań inwestycyjnych o charakterze sportowym. W ramach Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej dofinansowanie mogą uzyskać między innymi inwestycje szkolnej infrastruktury sportowej, przeznaczonej na potrzeby realizacji zajęć wychowania fizycznego, służącej lokalnym społecznościom do aktywnego spędzania czasu wolnego, jak również – w miarę możliwości – umożliwiającej współzawodnictwo sportowe. W ramach programu modernizacji infrastruktury sportowej można uzyskać wsparcie na przebudowę lub remont istniejących obiektów, w tym obiektów wykorzystywanym przez kluby sportowe.

Ponadto ze środków Ministerstwa Sportu i Turystyki można uzyskać wsparcie na realizację przedsięwzięć z zakresu upowszechniania sportu dzieci i młodzieży, w tym także na szkolenia sportowego i współzawodnictwa osób niepełnosprawnych, wsparcie działalności prowadzonej przez podmioty funkcjonujące w lokalnych środowiskach sportowych – kluby sportowe, które stanowią lokalne centra aktywności społecznej oraz miejscem poprawy stanu kondycji fizycznej społeczeństwa.

9. Ponadto Gmina Świlcza realizuje szereg gminnych programów o charakterze społecznym, zdrowotnym, kulturalnym, pro środowiskowym tj.

- **Program współpracy Gminy Świlcza z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.**

Realizacja zamierzeń wynikających z programu przyczyni się do budowy społeczeństwa obywatelskiego, wzmocnienia poczucia tożsamości mieszkańców Gminy Świlcza, rozwoju zakresu i form współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi, poprawa jakości życia mieszkańców gminy poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych.

- **Usuwanie odpadów niebezpiecznych zawierających azbest z terenu Gminy Świlcza** – działanie wspierające usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy.

6.7. Analiza ryzyka wraz ze środkami zaradczymi

Przeprowadzona analiza dla obszarów zdegradowanych stanowi w pewnym sensie analizę ryzyka w kontekście przyjętego w Lokalnym Programie Rewitalizacji (na poziomie celów rewitalizacji) zakresu niezbędnych interwencji samorządu Gminy Świlczy.

Wskazano tam czynniki, które występują (lub mogą potencjalnie wystąpić) niezależnie od aktywności samorządu lokalnego, lecz stanowią jednocześnie konkretne uwarunkowania, w obrębie, których samorząd będzie realizował swoje założenia rewitalizacji.

Jako, że Program realizowany na przestrzeni 6 lat, w tym czasie zmiany ulegały będą lokalne i zewnętrzne uwarunkowania, przewidziano ścieżki postępowania na wypadek wystąpienia potencjalnych trudności dla realizacji LPR.

Na poziomie indywidualnych projektów do najpoważniejszego ryzyka należy:

- nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych produktów – do barier, które składają się na to ryzyko można zaliczyć np. niezrealizowanie robót w przewidzianym zakresie ze względu na problemy techniczne, prawne czy społeczne. Z tego powodu prowadzony będzie monitoring wskaźników osiągniętych w wyniku realizacji projektów. w razie konieczności ich aktualizacji, Rada Gminy w Świlczy będzie władna do podejmowania uchwał w sprawie zmian w Programie, tak aby LPR mógł w dalszym ciągu spełniać swoje zadania operacyjne. Każdorazowo wybierany będzie taki wykonawca, który swoim doświadczeniem i potencjałem technicznym gwarantować będzie terminową i zgodną z zakresem rzeczowym implementację zaplanowanych działań;
- nieosiągnięcie w ramach realizacji projektu zakładanych rezultatów – w razie zidentyfikowania takiego problemu we wdrażaniu LPR dla pojedynczego projektu, po jego merytorycznym uzasadnieniu, Rada Gminy będzie mogła podjąć stosowną uchwałę w sprawie zmian w Programie dla konkretnego projektu.
- nieuzyskanie środków finansowych na realizację projektów – dla każdego projektu wskazano jego potencjalne źródła finansowania, co minimalizuje ryzyko nieuzyskanie dofinansowania zewnętrznego. Głównym założeniem dla realizacji danego projektu jest uzyskanie współfinansowania (m.in. ze środków UE, budżetu Państwa). Brak dofinansowania może wpłynąć na przesunięcie w czasie kolejnych etapów projektów do momentu zapewnienia wystarczających środków przez interesariuszy Programu Rewitalizacji. Zostaną podjęte wszelkie środki, aby dokumentacja aplikacyjna została przygotowana rzetelnie, a w trakcie realizacji projektu nie wystąpiły nieprawidłowości, które mogłyby skutkować cofnięciem całości lub części przyznanych środków. Każdorazowo zostanie przeprowadzona staranna ocena wystąpienia pomocy publicznej w projekcie;
- w przypadku niepowodzenia w realizacji pojedynczych projektów, w tym takich, które stanowią fundament dla kolejnych działań, Wójt powoła odpowiedni zespół zadaniowy, złożony z pracowników merytorycznych właściwych wydziałów UG i jednostek organizacyjnych, a w miarę potrzeb również ekspertów zewnętrznych. Zespół ten wspólnie znajdzie najbardziej optymalne rozwiązanie problemu, np. wdrożenie alternatywnego projektu, zaspokajającego daną potrzebę społeczności lokalnej.

Na poziomie realizacji LPR jako całości można wyróżnić następujące potencjalne sytuacje Problemowe:

- zmiana polityczna we władzach gmin – mogłaby ona skutkować odmienną wizją rewitalizacji. Wybrane do realizacji projekty nie zostały jednak wytypowane w oparciu

o sympatie polityczne, a o niezależne badania ekspertów zewnętrznych i opinie mieszkańców. LPR może podlegać aktualizacji, polegającej na opracowaniu i wpisaniu nowych projektów do katalogu zadań, jednakże czynniki polityczne nie będą miały wpływu na wybór projektów. Będzie on każdorazowo opiniowany przez Radę Gminy po szczegółowym przeanalizowaniu ich zasadności przez specjalistów z Zespołu ds. wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji.

- nie osiągnięcie porozumienia z interesariuszami LPR na etapie wdrażania Programu – brak akceptacji ze strony zainteresowanych podmiotów mógłby przekreślić zasadność Programu, jednakże dla jego akceptacji społecznej odbyły się otwarte spotkania konsultacyjne z mieszkańcami i badania ankietowe, a w Programie uwzględniono zgłoszone postulaty i propozycje wysuniętych przez nich konkretnych zadań. Zagwarantowano również możliwość zgłaszania uwag już w trakcie realizacji Programu, które będą przedyskutowane wraz z osobami je zgłaszającymi w celu uzyskania porozumienia;
- ryzyko opóźnień w związku z procedurami administracyjnymi – harmonogram realizacji poszczególnych zadań i projektów w ramach LPR przewiduje możliwe wystąpienie opóźnień, dlatego wskazane w nim terminy zostały określone z marginesem czasu potrzebnym do przeprowadzenia odpowiednich procedur urzędowych.

7.KOMPLEKSOWOŚĆ I KOMPLEMENTARNOŚĆ LOKALNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Projekty interwencyjne przewidziane do realizacji w ramach LPR, są odpowiedzią na zdiagnozowaną sytuację problemową i wpisują się w cele strategiczne.

Program złożony jest z różnorodnych projektów, zarówno infrastrukturalnych jak i miękkich, co jest warunkiem niezbędnym do osiągnięcia kompleksowej interwencji na obszarze rewitalizacji. Koncentracja interwencji i konieczność hierarchizacji potrzeb powodują, że projekty rewitalizacyjne dotyczą terenów o istotnym znaczeniu dla rozwoju całej gminy, a obejmują obszary dotknięte szczególną koncentracją problemów i negatywnych zjawisk kryzysowych. Interwencja Programu obejmuje wiele różnych obiektów i przestrzeni – których dysponenci deklarują realizację projektów, które z jednej strony poprawiają sytuację na obszarze rewitalizacji, z drugiej – poprzez efekt synergii wpływają na ożywienie i rozwój całej gminy, przyczyniając się w ten sposób do budowy pozycji konkurencyjnej Gminy Świlcza.

Dlatego wybór projektów przewidzianych do realizacji w ramach LPR jest nieprzypadkowy. Łączą one konieczność podjęcia wszechstronnych działań o charakterze rewitalizacyjnym skoncentrowanych na osiągnięciu wyznaczonych celów szczegółowych, a zatem zachowują wymogi wzajemnej komplementarności (przestrzennej, problemowej, proceduralno-

instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania). Komplementarność jest jednym z nadrzędnych aspektów Lokalnego Programu Rewitalizacji.

7.1. Komplementarność przestrzenna.

Wszystkie projekty zawarte w dokumencie realizowane będą na wyznaczonym obszarze rewitalizacji, natomiast zasięg ich oddziaływania będzie większy i obejmie teren całej gminy. Zaplanowane „miękkie” projekty rewitalizacyjne ze względu na społeczny charakter działań dedykowane będą mieszkańcom całej gminy, ponieważ tylko poprzez większą skalę oddziaływania na wykluczenie społeczne i/lub zagrożenie ubóstwem można uzyskać założone efekty w postaci rozwiązania zidentyfikowanych problemów dla każdego obszaru rewitalizacji.

Działania rewitalizowane są skoncentrowane przestrzennie, w miejscu, gdzie przyniosą najlepszy oczekiwany efekt. Kumulacja projektów o różnym zakresie będzie miała większą siłę pozytywnego oddziaływania na mieszkańców niż pojedyncze projekty, a przede wszystkim nie będzie skutkowała przenoszeniem problemów w inne miejsce, ale ich rozwiązaniem. W tym celu zawarto zarówno projekty inwestycyjne, jak i społeczne, które zapobiegą prowadzeniu do niepożądanych efektów społecznych, takich jak segregacja społeczna i wykluczenie.

Projekty zgłoszone do Lokalnego Programu Rewitalizacji są obszarowo wzajemnie ze sobą komplementarne:

	<u>Tytuł</u>	Lokalizacja	Inwestor	Finansowanie
1/ZS	Gminny Klub Seniora w Trzcianie	Obszar - Trzciana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Świlczy	RPO WP 2014-2020 EFS Dz.8.8.
Projekty komplementarne	<i>”Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF”- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji”</i>	Obszar - Trzciana	Gmina Trzciana	RPO WP 2014-2020 Dz.6.5.

7.2. Komplementarność problemowa.

Projekty zawarte w dokumencie stanowią kompleksową odpowiedź na zdiagnozowane we wszystkich sferach zróżnicowane problemy i wykorzystują potencjały wyznaczonego obszaru rewitalizacji. Wykazane to zostało w powiązaniu każdego projektu ze zdiagnozowanymi problemami. Dzięki temu wszystkie projekty uzupełniające są komplementarne w oddziaływaniu całościowym na obszar rewitalizacji w aspekcie społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym. Takie podejście ma przeciwdziałać fragmentaryzacji działań koncentrując się na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru, które w tym przypadku spowodowane są głównie kumulacją wykluczenia społecznego oraz utratą pierwotnie pełnionych funkcji przez obszar rewitalizacji.

W związku z tym wykonana została pogłębiona analiza i diagnoza obszaru rewitalizacji we wszystkich aspektach: społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym i środowiskowym.

Konieczne jest również określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty rewitalizacyjne, dlatego została określona wizja (planowany efekt rewitalizacji) uwzględniająca specyfikę terenu. Parametryzacja efektów rewitalizacji określona została na poziomie celów rewitalizacji, ponieważ wizja określa zbiór poświadanych wartości do osiągnięcia po wdrożeniu założeń dokumentu.

Komplementarność problemowa wykazana została w tabeli poniżej, gdzie przedstawione zostały potrzeby rewitalizacyjne, odpowiadające im cele i kierunki działań oraz projekty w każdej sferze. Poszczególne projekty realizują konkretne cele rewitalizacji i kierunki działań. Wszystkie kierunki działań i odpowiadające im projekty są powiązane problemowo oraz odnoszą się do wszystkich sfer: społecznej, gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej i środowiskowej rozwiązując zidentyfikowane problemy.

Podczas podejmowania strategicznych decyzji przez samorząd lokalny na innych płaszczyznach będą brane pod uwagę zaplanowane projekty rewitalizacyjne, aby zapewnić koordynację tematyczną i organizacyjno-techniczną działań administracji samorządowej. Ponadto ważne jest, że proces rewitalizacji realizuje założenia innych dokumentów strategicznych i planistycznych zarówno na szczeblu lokalnym, jak i powiatowym, regionalnym, krajowym czy europejskim.

Komplementarność problemowa – potrzeby rewitalizacyjne wraz z odpowiadającymi im celami rewitalizacji oraz zaplanowanymi projektami inwestycyjnymi i społecznymi				
SFERA	Potrzeba rewitalizacyjna	Cel rewitalizacji	Projekty inwestycyjne	Projekty społeczne
SPOŁECZNA	Zapewnienie dostępu do wysokiej jakości podstawowych usług publicznych	Cel główny 1. Cel operacyjny: 1.1. Cel operacyjny: 1.2.	1/ZI	1/ZS
	Zapewnianie udziału w życiu społecznym seniorom oraz osobom niepełnosprawnym	Cel główny 1. Cel operacyjny: 1.2.	1/ZI	1/ZS

GOSPODARCZA	Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw i działalności gospodarczych mieszkańców na obszarze rewitalizacji	Cel główny 2. Cel operacyjny: 2.1.	1/ZI	1/ZS
FUNKCJONALNO - PRZESTRZENNA	Uporządkowanie oraz stworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych sprzyjających aktywności mieszkańców	Cel główny 1. Cel operacyjny : 1.2 Cel główny 2. Cele operacyjne: 2.1. Cel główny 3. Cel operacyjny: 3.1. Cel operacyjny 3.2.	1/ZI	1/ZS
TECHNICZNA	Zatrzymanie postępującej degradacji technicznej i/lub poprawa efektywności energetycznej budynków	Cel główny 3. Cel operacyjny: 3.1. Cel operacyjny 3.2.	1/ZI	1/ZS
ŚRODOWISKOWA	Zwiększenie terenów zieleni urządzonej służących wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców	Cel główny 3. Cel operacyjny: 3.1. Cel operacyjny 3.	1/ZI	1/ZS

7.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna – realizacja poszczególnych projektów, zarządzana przez operatora całego procesu rewitalizacji, pozwala na efektywne i harmonijne współdziałanie wzajemne, uzupełnianie się i spójność procedur. Szerzej na ten temat jest opisane w rozdziale 8.

7.4. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność międzyokresowa – szczegółowy dobór projektów jest efektem krytycznej oceny oraz sformułowania wniosków na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2014-2020) sposobu wspierania procesów zaangażowanych społecznie.

Dokonując przeglądu pod kątem okresu finansowania, dużą uwagę zwraca się na ciągłość programową (polegającą na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013). Jest to ważnym aspektem, ze względu na to iż wnioski ewaluacji mogą posłużyć jako sygnalizacja kierunku zmian do wprowadzenia przy projektach programowanych na lata 2014- 2020. Na wsparcie przewidzianych projektów w obecnej perspektywie finansowej ma wpływ doświadczenie z poprzednich okresów.

Aktualnie Gmina Świlcza pozyskała środki finansowe na inwestycję pn. „Modernizacja energetyczna budynków oświatowych na terenie Gminy Świlcza” z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Osi Priorytetowej nr III „Czysta energia” Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020. Celem głównym projektu jest zwiększenie efektywności energetycznej obiektów dydaktycznych na terenie Gminy Świlcza w latach 2016-2017. Projektem zostaną objęte następujące budynki oświatowe: Zespołu Szkół w Bratkowicach, Szkoły Podstawowa nr 2 im. Jana Pawła II w Bratkowicach, Przedszkola w Bratkowicach, Szkoły Podstawowej w Mrowli, Zespołu Szkół w Dąbrowie i Zespołu Szkół w Świlczy. Zakres prac przewidzianych do realizacji w ramach projektu obejmuje: wymianę oświetlenia na ledowe (częściową wymianę lamp), wymianę kotłowni oraz instalacji c.o. (w części obiektów objętych projektem), montaż kolektorów słonecznych do wspomagania instalacji c.o. (Szkoła Podstawowa w Mrowli i Przedszkole w Bratkowicach), docieplenie części budynku (Zespół Szkół w Świlczy i Bratkowicach), częściową wymianę okien (Przedszkole w Bratkowicach, Zespół Szkół w Świlczy i Bratkowicach) oraz instalację modułów fotowoltaicznych.

Ponadto została podpisana umowa na realizację projektu „Modernizacja pomieszczeń Domu Ludowego w Błędowej Zgłobieńskiej w celu stworzenia spotkań integracyjnych – I etap”. Projekt ten jest współfinansowany ze środków Budżetu Województwa Podkarpackiego w ramach Podkarpackiego Programu Odnowy Wsi na lata 2014-2020.

Dzięki modernizacji tego budynku mieszkańcy Błędowej Zgłobieńskiej uzyskają w części zmodernizowany obiekt, w którym możliwe będzie realizacja głównego celu projektu, którym jest integracja i aktywizacja społeczności wiejskiej. Działalność świetlicy sprzyja integracji i aktywności zarówno dzieci, młodzieży jak i osób dorosłych. Projekt ma na celu zmodernizowanie miejsca pełniącego funkcję świetlicy wiejskiej. Pomieszczenie jest ogólnodostępne. Zadanie realizowane jest w ramach partnerstwa publiczno-społecznego tj. Gminy Świlcza przy współpracy z Kołem Gospodyń Wiejskich i Ochotniczej Straży Pożarnej działające w Błędowej Zgłobieńskiej.

Gmina Świlcza zarówno w poprzednim okresie programowania jak i obecnym aktywnie uczestniczy w pozyskiwaniu środków finansowych z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego. W obecnym okresie programowania 2014-2020 zrealizowano przedsięwzięcia dotyczące poprawy jakości oferty edukacyjnej w Zespole Szkół w Świlczy poprzez budowę nowej sali gimnastycznej oraz zakup wyposażenia pracowni ICT i przyrodniczej, a także utworzono środowiskową świetlicę socjoterapeutyczną w Świlczy. Gmina przygotowuje się do realizacji kolejnych projektów stawiając na integrację osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, a także na rozwój e-usług na terenie gminy.

W poprzednim okresie programowania realizowano projekty zarówno inwestycyjne jak i społeczne. Inwestycyjne dotyczyły przede wszystkim rozbudowy, modernizacji czy remontu budynków użyteczności publicznej służących dzieciom, młodzieży oraz całej społeczności. Wyremontowano domy ludowe, świetlice, zagospodarowano przestrzenie publiczne, stworzono miejsca opieki dla najmłodszych mieszkańców, prowadzono inwestycje nakierowane na rozwój bazy sportowej. Przedsięwzięcia te miały na celu rozwój bazy infrastrukturalnej umożliwiającej rozwój działalności sportowej, kulturalnej i edukacyjnej. Utworzono bazę gminnego ośrodka edukacji ekologiczno-przyrodniczej w Bratkowicach wraz z jej wyposażeniem w sprzęt edukacyjny.

Ponadto organizowano warsztaty o zanikających zawodach dla młodzieży, warsztaty o zanikającym zawodzie dla dzieci i młodzieży.

W poprzednim okresie programowania utworzono Gminny Ośrodek Sportu w Trzcianie ze wsparciem środków unijnych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013. Działalność tego obiektu wspierana jest ze środków unijnych o które aktywnie pozyskiwano w ostatnich latach. Zostały zrealizowane m.in. projekty finansowane z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 obejmujące:

- zakup strojów dla Zespołu Pieśni i Tańca Pułanie (stroje ludowe Beskidu Śląskiego),
- zakup strojów dla Zespołu Pieśni i Tańca Pułanie (stroje przeworskie, elementy strojów rzeszowskich),
- zakup sprzętu wokalnego dla Gminnego Centrum Kultury, Sportu i Rekreacji w Świlczy z siedzibą w Trzcianie.

W tym samym budynku mieści się Gminna Biblioteka Publiczna, która również aktywnie uczestniczy w rozwoju i aktywizacji mieszkańców gminy organizując warsztaty dla dzieci i młodzieży, szkolenia dla bezrobotnych, zajęcia dla rodziców z dziećmi, a także uzyskała dofinansowanie do zakupu komputerów wraz z niezbędnym oprogramowaniem. Gminna Biblioteka Publiczna wydała publikację i album promujące obszar gminy. Projekty realizowane ze wsparciem środków z Unii Europejskiej:

1. Wydanie albumu „Kraj lat dziecinnych. On zawsze zostanie Święty i czysty jak pierwsze kochanie – Gmina Świlcza w starej fotografii” oraz jego promocja - PROW 2007-2013 współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz środków finansowych Gminy Świlcza.
2. Wydanie publikacji „Osobliwości przyrodnicze torfowisk w dolinie rzeki Mrowli” - PROW 2007-2013 współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz środków finansowych Gminy Świlcza.
3. Warsztaty z fizyki dla dzieci "Nie taka fizyka straszna, jak ją malują" - warsztaty dla dzieci z terenu Gminy Świlcza” - PROW 2007-2013 współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz środków finansowych Gminy Świlcza.
 - 4 spotkania warsztatowe po 8 godz. oraz 1 spotkanie plenerowe dla wszystkich uczestników,
 - Uczestnikami warsztatów były dzieci w wieku 7-14 lat,
 - poczęstunek dla uczestników.
4. Warsztaty biznesowe i florystyczne w ramach działania „Warsztaty biznesowe dla osób pozostających bez pracy na terenie gminy Świlcza oraz warsztaty florystyczne jako przykład własnej działalności”- PROW 2007-2013 współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz środków finansowych Gminy Świlcza.
 - 35 godzin zajęć, w ramach których 20 uczestników zostało przygotowanych do założenia własnej działalności gospodarczej.

5. Wydanie albumów: „Ochotnicze Straże Pożarne w Gminie Świlcza – zarys dziejów” oraz „Ślady dziejów wsi Trzciana” - PROW 2007-2013 współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz środków finansowych Gminy Świlcza.
6. „Warsztaty literackie w Gminnej Bibliotece Publicznej w Świlczy z/s w Trzcianie oraz filiach.” - PROW 2007-2013 współfinansowane ze środków Unii Europejskiej oraz środków finansowych Gminy Świlcza.
 - 6 warsztatów literackich przeznaczonych dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych.
7. „Nasze Biblioteki miejscem dla aktywnych rodziców i dzieci.” - środki własne oraz Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu Rozwoju Bibliotek.
 - spotkania dla najmłodszych z logopedą, dogterapeutą oraz autorem bajek dla dzieci,
 - utworzenie w trzech filiach (Mrowla, Rudna Wielka i Świlcza) kącików dla najmłodszych wyposażone w odpowiednie meble oraz gry edukacyjne.
8. Zadanie sfinansowano ze środków własnych oraz Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu Rozwoju Bibliotek
9. Z biblioteką rozwijamy swoje pasje- środki własne oraz Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach Programu Rozwoju Bibliotek.
 - warsztaty z "Robotyki", w których wzięło udział 32 osoby w wieku od 7 do 12 lat,
 - edukacja połączona z zabawą,
 - cztery spotkania po dwie godziny zegarowe,
 - na zakończenie dla uczestników zorganizowany został wyjazd do kina,
 - zwiększenie oferty zajęć dla osób dorosłych rozwijających indywidualne zainteresowania,
 - warsztaty z zakresu florystyki - część teoretyczna i praktyczna.
10. Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2016 - Nowe standardy oraz nowoczesny sprzęt w Gminnej Bibliotece Publicznej w Świlczy z siedzibą w Trzcianie - ze środków Instytutu Książki
 - zakup nowoczesnego sprzętu komputerowego do bibliotek wraz z oprogramowaniem przeznaczonych dla czytelników oraz dla bibliotekarzy.

łącznie w latach 2007-2013 w ramach RPO WP zrealizowano 28 przedsięwzięć dotyczących boisk sportowych, organizacji siłowni zewnętrznych, poprawy estetyki przestrzeni publicznej, wyposażenia placu zabaw, utworzenia żłobka, budowy oświetlenia, modernizacji sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, modernizacji domu strażaka, świetlic, zakupu sprzętu ratowniczo-pożarniczego, poprawy dostępności komunikacyjnej. Ponadto w trakcie realizacji są projekty dotyczące m.in. poprawy bazy oświatowej, remontu i przebudowy domu strażaka czy domu ludowego, utworzenia Gminnego Ośrodka Sportu w Trzcianie, wymiany oświetlenia, urządzenia placu zabaw, budowy szlaku pieszo-rowerowego, budowy targowiska, utworzenia punktu widokowego. Wśród projektów społecznych znalazła się poprawa bazy oświatowej w gminie czy wprowadzenie systemu e-administracji publicznej.

Tabela 48. Wykaz wybranych projektów gminy Świlcza z dofinansowaniem środków zewnętrznych

Projekty zrealizowane w latach 2007-2013		
1.	Modernizacja boiska sportowego przy Zespole Szkół w Trzcianie	2013
2.	Zagospodarowanie przestrzeni publicznej poprzez wyposażenie placu zabaw przy Przedszkolu w Trzcianie	2013 - 2014
3.	Przebudowa budynku w Trzcianie z przeznaczeniem na Żłobek	2012 - 2013
4.	Utworzenie Żłobka w Trzcianie	2013
5.	Gminny Żłobek w Trzcianie - zapewnienie funkcjonowania miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat utworzonych do dnia 31 grudnia 2013 programu "MALUCH"	2014
6.	Budowa oświetlenia drogi Bratkowice - Zastawie I	2013
7.	Termomodernizacja budynku Domu Strażaka w Trzcianie	2014
8.	Poprawa jakości wody pitnej poprzez wykonanie modernizacji sieci wodociągowej na terenie Gminy Świlcza - II etap	2011 - 2013
9.	Poprawa infrastruktury kulturalnej w Świlczy poprzez modernizację budynku Domu Strażaka - II etap	2011 - 2012
10.	Przebudowa sanitariatów w świetlicy wiejskiej w Domu Ludowym w Błędowej Zgłobieńskiej	2011 - 2013
11.	Przebudowa świetlicy wiejskiej w Domu Ludowym w Dąbrowie	2012 - 2013
12.	Zakup sprzętu ratowniczo - pożarniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Świlczy	2013
13.	Zakup sprzętu ratowniczo - pożarniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Trzcianie	2013
14.	Zakup sprzętu ratowniczo - pożarniczego dla Ochotniczej Straży Pożarnej w Bratkowicach	2013
15.	Ginące zawody cennym źródłem wiedzy o naszych przodkach – warsztaty o zanikających zawodach dla młodzieży z Gminy Świlcza	2010 - 2012
16.	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej	2007 - 2012
17.	Przebudowa i rozbudowa stadionu w Bratkowicach wraz z urządzeniami sportowymi i zapleczem	2009 - 2011
18.	Ocalenie dorobku materialnego dla kształtowania tradycji w Gminie Świlcza	2009 - 2011
19.	Budowa sieci kanalizacyjnej w Świlczy - Osiedle i w Bratkowicach - Skworca i Blich	2010 - 2012

20.	<i>Poprawa dostępności komunikacyjnej Gminy Świlcza poprzez przebudowę dróg gminnych w Bratkowicach - Piaski i Trzciana - Cegielnia</i>	2010 - 2011
21.	<i>Remont Domu Ludowego w Błędowej Zgłobieńskiej i Dąbrowie, Domu Strażaka w Bziancie i Trzcianie, remont chodników w Bziancie, Rudnej Wielkiej i Trzcianie oraz remont parkingów w Bziancie i Woliczce</i>	2010 - 2012
22.	<i>Poprawa bazy oświatowej na terenie Gminy Świlcza</i>	2012-2015
23.	<i>Remont Domu Ludowego w Rudnej Wielkiej</i>	2013-2014
24.	<i>Przebudowa pomieszczeń Domu Strażaka w Bratkowicach</i>	2013-2014
25.	<i>Przebudowa pomieszczeń budynku Domu Strażaka w Mrowli</i>	2013-2014
26.	<i>Wymiana oświetlenia tradycyjnego na oświetlenie w technologii LED w Błędowej Zgłobieńskiej, Bratkowicach, Dąbrowie, Mrowli, Rudnej Wielkiej i Woliczce</i>	2013-2014
27.	<i>Punkt widokowy w Trzcianie wraz z wyposażeniem</i>	2013-2014
28.	<i>Urządzenie placu zabaw Świlcza - Kamyszyn</i>	2013-2014
29.	<i>Z gliny lepiące - warsztaty o zanikającym zawodzie dla dzieci i młodzieży z Gminy Świlcza</i>	2013-2014
30.	<i>Budowa targowiska w Bratkowicach</i>	2011-2014
31.	<i>Urządzenie placu zabaw w Woliczce</i>	2012-2014
32.	<i>PSeAP – Podkarpacki System e-Administracji Publicznej</i>	2010-2015
33.	<i>Budowa Sali gimnastycznej przy Zespole Szkół w Świlczy</i>	2013-2016
34.	<i>Budowa sieci kanalizacyjnej w Bziancie i w Świlczy oraz sieci wodociągowej w Świlczy</i>	2011-2015
35.	<i>Rozbudowa oczyszczalni ścieków Świlcza - Kamyszyn</i>	2013-2015
36.	<i>Utworzenie Gminnego Ośrodka Sportu w Trzcianie – etap I</i>	2013-2014
37.	<i>Budowa szlaku pieszo - rowerowego w Bratkowicach</i>	2013-2014

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Świlcza

7.5. Komplementarność źródeł finansowania

Komplementarność źródeł finansowania – planowane projekty rewitalizacyjne, opierają się na uzupełnianiu i łączeniu wsparcia ze środków EFRR, EFS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. Ponadto łączą prywatne i publiczne źródła finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądaných zmian na obszarach zdegradowanych.

Współfunkcjonowanie zaplanowanych projektów w ramach LPR, które są względem siebie komplementarne, zakłada skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszarów zdegradowanych, co jest ważnym warunkiem sukcesu całego procesu.

**Komplementarność projektów EFRR planowanych do finansowania
w ramach działania 6.5.RPO WP 2014-2020 i projektów EFS**

Projekt planowany do finansowania w ramach działania 6.5 RPO WP 2014-2020	Projekt planowany do finansowania z EFS	
"Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji"	Tytuł projektu:	Źródło finansowania:
	Gminny Klub Seniora w Trzcianie	EFS RPO WP 2014-2020 Oś VIII Dz. 8.8.
Miejsce realizacji: miejsce Trzciana Budynek zabytkowego Spichlerza w Trzcianie zlokalizowany na działce 903/8- własność Gmina Świlcza		
<u>Opis wpływu projektów na sytuację kryzysową w szczególności w sferze społecznej</u> Realizacja zadania "Rewitalizacja Gminy Świlcza - Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projektu „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji" w ramach EFRR ma na celu stworzenie bazy do realizacji kluczowych z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych projektów o charakterze miękkim. Dzięki utworzeniu Gminnego Klubu Seniora w Trzcianie możliwa będzie realizacja projektów nastawionych na interwencję w sferę społeczną. Na wskazanym obszarze rewitalizacji zdiagnozowano problemy społeczne związane z wysoką emigracją młodych mieszkańców czy znacznym odsetkiem osób bezrobotnych i rodzin dotkniętych problemem ubóstwa. W obszarze rewitalizacji obserwuje się wysoki odsetek osób w wieku senioralnym i brak miejsc do działań dla tej grupy mieszkańców. W obszarze rewitalizacji zdiagnozowano także niską aktywność społeczną będącą wynikiem braku infrastruktury społecznej sprzyjającej ich aktywności oraz aktywności podmiotów ekonomii społecznej. Działania społeczne wdrożone zostaną w zabytkowym budynku Spichlerza .Nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych wyżej wskazanym obiektom jest niezbędne do pobudzania aktywności środowisk lokalnych i stymulować będzie współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałać zjawisku wykluczenia zdiagnozowanego na obszarze rewitalizacji.		
<u>Uzasadnienie niezbędności projektów dla realizacji założonych celów programu rewitalizacji</u> Projekty wpisują się w następujące cele rewitalizacyjne: <u>1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych:</u>		

- stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych;
- stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców;
- realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących,
- wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież
- zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów).

1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej:

- wzmacnianie działań profilaktycznych wspierających rodzinę;
- realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących,
- wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież.

2.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców:

- aktywizacja zawodowa mieszkańców;
- wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej do rozwiązywania problemów społecznych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu (szkolenia, rozbudowa publicznych miejsc dostępu do Internetu),

3.1. Wykorzystanie istniejących zasobów do tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej:

- rozbudowa istniejących budynków pod funkcje kulturalne,
- zwiększenie dostępności kultury poprzez nowoczesne rozwiązania organizacyjne.

3.2. Kształtowanie wysokiej wartości przestrzeni publicznej:

- rewitalizacja obiektów zabytkowych;
- zwiększanie zaangażowania mieszkańców w dbałość o najbliższe otoczenie.

Opis komplementarności projektów

”Rewitalizacja Gminy Świlcza - Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF”- projektu „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji” w ramach EFRR ma na celu stworzenie bazy do realizacji kluczowych z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych projektów o charakterze miękkim. Dzięki utworzeniu Gminnego Klubu Seniora w Trzcianie możliwa będzie realizacja projektów nastawionych na interwencję w sferę społeczną.

Wychodząc naprzeciw wskazanym powyżej problemom planuje w przebudowanym zabytkowym budynku Spichlerza w Trzcianie i przeprowadzenie działań w ramach EFS : Działanie 8.8 RPO WP 2014-2020 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne.

1. Komplementarność z projektem: *Utworzenie Gminnego Klubu seniora (Dz.8.8.)*

W ramach działania 8.8 RPO WP 2014-2020 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne, planuje się zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych dla osób starszych. Projekt wpisuje się w działania Gminy w obszarze wsparcia seniorów jako element szerszych działań rewitalizacyjnych skierowanych przede wszystkim do mieszkańców miejscowości Trzciana.

W ramach projektu prowadzone będą działania nakierowane na osoby starsze niesamodzielne. Utworzony klub seniora będzie prowadził – świetlicę dla osób starszych. Świetlica będzie prowadziła grupowe zajęcia aktywizujące oraz podtrzymujące sprawność i zainteresowania uczestników. Uczestnicy wspomagani będą również w wykonywaniu podstawowych czynności życia codziennego, np. przy spożywaniu posiłków, o ile wymaga tego poziom ich niesamodzielności lub stan zdrowia. W szczególności działania będą się koncentrowały na:

- Umożliwieniu rozwijania aktywności w środowisku seniorów poprzez animowanie działań i wspieranie inicjatyw oddolnych, udział w konkursach i projektach,
- Organizowaniu cyklicznych spotkań tematycznych o charakterze informacyjno-edukacyjnym dla środowiska osób w wieku poprodukcyjnym (np. zdrowie, bezpieczeństwo, międzypokoleniowa wymiana wiedzy, spotkania autorskie z ciekawymi osobowościami itp.),
- Organizowaniu zajęć praktycznych z różnych dziedzin (np. aktywność fizyczna, informatyka, edukacja finansowa, zdrowe żywienie i kulinaria itp.).

Realizacja tego typu działań da możliwość rozwoju osobistego osób starszych, większą identyfikację ze swoją miejscowością, wzrost aktywności społecznej co przyczyni się do osiągnięcia celów rewitalizacji.

Projekt będzie realizowany jako element działalności Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

W celu realizacji niniejszego projektu niezbędne jest nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych obiektom będącym w posiadaniu Gminy min. budynkowi zabytkowego spichlerza w Trzcianie, który ze względu na zły stan techniczny nie spełnia swoich funkcji. Realizacja projektu wymaga wykorzystania zaplecza lokalowego oraz sprzętowego usytuowanego blisko społeczności obszaru rewitalizowanego. Obecnie na obszarze rewitalizowanym nie ma odpowiedniego zaplecza lokalowego i sprzętowego do prowadzenia skutecznej rewitalizacji społecznej w tym wsparcia rozwoju społecznego rodzin osób starszych.

Komplementarność projektów EFRR PLANOWANYCH DO FINANSOWANIA W RAMACH DZIAŁANIA 6.5.RPO WP 2014-2020 i projektów EFS została także przedstawiona szczegółowo w kartach projektów.

8. INSTRUMENTY WDRAŻANIA PROGRAMU

8.1. Organizacja procesu wdrażania

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i plany działań na kilka lat, dlatego ważnym elementem decydującym o skuteczności realizacji jego założeń jest skuteczny i zintegrowany system wdrażania.

Dla zagwarantowania, że przyjęte postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostały warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji. Podmiotem zarządzającym dokumentem „*Lokalny Program Rewitalizacji*” będzie Wójt Gminy oraz Zespół ds. wdrażania *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023*. Zespół zostanie powołany Zarządzeniem Wójta w II kw. 2018 r. i stanowić będzie forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji oraz pełnić będzie funkcję opiniodawczo-doradczą Wójta.

System wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza będzie realizowany w oparciu o schemat wdrażania pomocy Unii Europejskiej. Konkretnie projekty będą implementowane zgodnie z zasadami wydatkowania środków, według źródeł ich pochodzenia, co w niektórych sytuacjach może oznaczać konieczność sprostania wielu wymaganiom formalnym przez podmiot korzystający z różnych źródeł finansowania (dotyczy to w szczególności odmiennych zasad wykorzystywania środków pochodzących ze źródeł krajowych oraz środków pochodzących ze źródeł unijnych).

Główną rolę w przygotowaniu odpowiednich wniosków aplikacyjnych na realizację projektów odegrają podmioty będące bezpośrednio ich beneficjentami. W przypadku projektów w których bezpośrednim beneficjentem będzie Gmina, przygotowanie wniosków oraz odpowiedzialność za pełen nadzór nad realizacją zadań leżeć będzie w gestii pracowników Urzędu Gminy.

Zgodnie z przyjętą praktyką w przypadku projektów własnych, realizowanych przez Gminę i podległe mu jednostki, pracownicy merytoryczni Urzędu odpowiedzialni będą za:

- przygotowanie dokumentacji technicznej (nadzór nad pracami projektantów i innych zewnętrznych ekspertów), studiów wykonalności zgodnych z wytycznymi oraz wszystkich innych załączników niezbędnych do realizacji projektu,
- nadzór techniczny i merytoryczny nad inżynierami projektów,
- przygotowanie wniosków według obowiązujących wytycznych oraz złożenie ich w odpowiednim terminie w instytucji finansującej,
- współpracę z jednostkami podległymi realizującymi projekty finansowane z budżetu Gminy (pomoc tym jednostkom w przygotowaniu dokumentacji),
- współpracę z samorządem powiatowym i wojewódzkim,
- współpracę z instytucjami finansującymi w zakresie wdrażania projektów,

- przygotowanie odpowiedniej dokumentacji niezbędnej w razie przeprowadzenia kontroli realizacji projektów przez instytucje uprawnione (m.in.: Urzędy Kontroli Skarbowej, uprawnione organy Komisji Europejskiej),
- nadzór nad właściwym wdrażaniem programu rewitalizacji (monitoring),
- przygotowanie i wykonanie przetargów,
- zgodną z wymogami funduszy UE archiwizację dokumentacji,
- opracowywanie zgodne z zapisami umów o finansowanie projektów okresowych, rocznych i końcowych raportów monitoringowych z realizacji projektów,
- zapewnienie odpowiedniej promocji projektów, zgodnej z wytycznymi.

Pracownicy odpowiedzialni za finanse będą dodatkowo odpowiedzialni za opracowywanie harmonogramów płatności, obsługę kont i właściwe opisywanie faktur, przygotowywanie wniosków o płatność (refundację poniesionych wydatków) z różnych źródeł, dokonywanie płatności na rzecz wykonawców robót i innych jednostek zaangażowanych w realizację projektów.

Urząd Gminy w Świlczy będzie mógł również w zakresie opracowywania niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej i technicznej korzystać z usług ekspertów zewnętrznych.

8.2. Zasady współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i gospodarczym

Wdrażanie projektów rewitalizacyjnych na wyznaczonych zdegradowanych obszarach nie ma szans powodzenia bez udanej współpracy pomiędzy sektorem społecznym, gospodarczym i publicznym.

W związku z tym określenie zasad i sposobów współuczestnictwa wszystkich interesariuszy jest kluczowym elementem osiągnięcia zgodności podejmowanych działań z potrzebami i oczekiwaniami społeczności lokalnej, ograniczenia występowania konfliktów oraz kosztów ich rozwiązywania, a także jest podstawą tworzenia się współczesnych form samoświadomości społecznej.

Współpraca międzysektorowa w realizacji zapisów Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza odbywać się będzie w kilku zintegrowanych wymiarach:

1. **MERYTORYCZNYM** – poprzez wspólne podejmowanie decyzji i rozwiązywanie problemów, realizowane przede wszystkim na poziomie Zespołu ds. wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2016-2023, tj. na zaproszenie Przewodniczącego Zespołu przedstawiciele sektora gospodarczego i społecznego będą każdorazowo brali udział w jego cyklicznych spotkaniach.
2. **ORGANIZACYJNYM** – polegającym na angażowaniu specyficznych i unikalnych zasobów oraz kompetencji charakterystycznych dla danego sektora i wzajemnym ich uzupełnianiu podczas realizacji wspólnych projektów.

3. **FINANSOWYM** – opierającym się na współudziale finansowym wszystkich partnerów poprzez zapewnienie wkładu własnego w realizację określonych przedsięwzięć i wykorzystanie koncepcji partnerstwa publiczno-prywatnego.

Partnerstwo trzech sektorów: publicznego, społecznego i gospodarczego oprócz wspólnego celu, jakim jest wyprowadzenie zdegradowanych obszarów z sytuacji kryzysowej, ma określone podstawowe zasady, stanowiące fundament wspólnych działań:

- respektowanie własnych potrzeb, możliwości i dążenie do osiągnięcia kompromisu,
- przejrzystość podejmowanych działań,
- otwarty dialog z mieszkańcami gminy.

Współpraca pomiędzy Partnerami *Lokalnego Programu Rewitalizacji* ma na celu:

- wykorzystanie potencjału organizacji oraz społeczności lokalnej poprzez skoordynowanie działań w ramach kilku wspólnych i spójnych projektów akceptowanych i wspieranych przez wszystkich uczestników;
- optymalne wykorzystanie kompetencji i zasobów będących w dyspozycji gminy, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorców;
- wsparcie innowacyjności proponowanych rozwiązań, wyrażające się zastosowaniem nowych podejść do rozwiązywania problemów.

8.3. Monitoring i oczekiwane wskaźniki osiągnięć

Kluczowe znaczenie dla prawidłowej i efektywnej realizacji założeń Programu Rewitalizacji ma system monitoringu skuteczności działań oraz wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu dokumentu.

Za wdrożenie założeń Programu odpowiedzialny będzie Wójt Gminy, zaś do pomocy we właściwym wdrożeniu projektów będzie dysponował aparatem wykonawczym, w postaci merytorycznych pracowników Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych Gminy i jednostek zależnych, zgodnie z ich zakresem odpowiedzialności oraz powołanym Zespołem ds., Rewitalizacji, którego głównym zadaniem jest bieżący monitoring realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Bieżący monitoring, polega na systematycznym zbieraniu oraz analizowaniu ilościowych i jakościowych informacji na temat wdrażanych projektów i realizacji całego programu, mając na celu zapewnienie zgodności realizacji projektów z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami Programu.

Monitorowanie obejmować będzie zarówno finansowe, jak i rzeczowe aspekty wdrażania dokumentu. Monitoring finansowy dostarczy danych na temat szacunkowego kosztu oraz wykorzystanych źródeł finansowania, będących podstawą do oceny sprawności wydatkowania środków.

8.3.1. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘĆ w zakresie realizacji projektów na obszarach rewitalizacyjnych.

Ze względu na stan przygotowania projektów, które wymagają doprecyzowania, wskaźniki określone niżej mają wartość szacunkową i mogą ulec wahaniom. Część wskaźników (szczególnie rezultatu) zostanie osiągnięta w długim okresie czasu dlatego też zostaną one określone szczegółowo przy opracowaniu poszczególnych projektów. Zrealizowane projekty inwestycyjne będą analizowane między innymi pod kątem osiągniętych n/w wskaźników. Zgodnie z wymogami EFRR, każdy projekt musi mieć zgodnie z zasadą trwałości określone wskaźniki monitorowania, czyli wskaźniki produktu i rezultatu. Wskaźniki te służą do oceny każdego projektu w trzech fazach:

- I faza – realizacji,
- II faza – zamknięcia inwestycji,
- III faza – 2023 rok

Wskaźniki produktu – projekty inwestycyjne				
WSKAŹNIK PRODUKTU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2023 – wskaźnik docelowy
Obszar poddany rewitalizacji	Monitoring własny/dokumentacja zdawczo odbiorcza	ha	0	
Powierzchnia odnowionych budynków [m ²]	Monitoring własny /dokumentacja zdawczo odbiorcza	M2	0	

Wskaźniki produktu – projekty nie inwestycyjne				
WSKAŹNIK PRODUKTU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2023 – wskaźnik docelowy
Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	Monitoring własny/listy obecności, dzienniki zajęć	szt.	0	20

Wskaźniki rezultatu – projekty inwestycyjne				
WSKAŹNIK REZULTATU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2022 – wskaźnik docelowy
Liczba budynków którym nadano nowe funkcje	Monitoring własny dokumentacja zdawczo odbiorcza	Szt.	0	1
Wskaźniki rezultatu – projekty nieinwestycyjne				
WSKAŹNIK REZULTATU	ŹRÓDŁO DANYCH	JEDN. MIARY	ROK 2017	STAN NA ROK 2023 – wskaźnik docelowy
Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Monitoring własny dokumentacja zdawczo odbiorcza	Osoba	0	1

oprac. Własne

8.3.2. Oczekiwane wskaźniki osiągnięć w zakresie oddziaływania Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza 2018-2023.

Główne oddziaływania (w całym okresie realizacji Programu)

Założenia LPR		Wartość bazowa –2014 rok	Źródło danych/częstotliwość pomiaru	Wartość docelowa – 2023 rok
Cel strategiczny 1 BUDOWA WSPÓLNOTY SPOŁECZNEJ W GMINIE ŚWILCZA	Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	-0,46	UG w Świlczy e Raz na 3 lata i na koniec programu przy ewaluacji	Wzrost o 5%
	Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	5,53	UG w Świlczy e Raz na 3 lata i na koniec programu przy ewaluacji	Spadek o 5%

Cel strategiczny 2. WZMOCNIENIE GOSPODARCZE OBSZARÓW REWITALIZACJI	Liczba NOWO zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	0,50	CEIG <i>Raz na 3 lata i na koniec programu przy ewaluacji</i>	Wzrost o 3%
Cel strategiczny 3: POPRAWA JAKOŚCI ZAMIESZKANIA NA OBSZARACH REWITALIZACJI	Odsetek dróg gminnych wymagających remontów	76,06% (stan na 31.12.2017r.)	UG w Świlczy e <i>Raz na 3 lata i na koniec programu przy ewaluacji</i>	Spadek 5%

8.3.3.Ewaluacja

Ocena (ewaluacja) Programu Rewitalizacji pozwala oszacować oddziaływanie samego Programu, jak i pomocy publicznej, w tym pomocy strukturalnej Unii Europejskiej w odniesieniu do założonych celów. Wyniki oceny powinny zostać wykorzystane w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość, trafność i wartość dodaną interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Warunkiem dobrej oceny jest dostępność danych i terminowość raportowania przez wszystkie podmioty zaangażowane w system wdrażania Programu. Ocena taka bada sam program i jego efekty długotrwałe, czyli oddziaływania. Wiąże się zatem z przedstawionym wyżej monitoringiem rzeczowym. Proponuje się, by system i rodzaje oceny Programu odpowiadały metodologii ogólnie stosowanej metodologii oceny i systemu sprawozdawczości programów finansowanych ze środków UE.

Ocena wszystkich projektów rewitalizacyjnych zostanie dokonana przy współudziale wszystkich interesariuszy rewitalizacji oraz w oparciu o opracowanie ewaluacji ex-post, czyli na zakończenie obowiązywania dokumentu, i będzie brała pod uwagę następujących 5 kryteriów ewaluacyjnych:

1. SKUTECZNOŚĆ (ang. *effectiveness*) – kryterium pozwalające ocenić w jakim stopniu osiągnięte zostały cele dokumentu zdefiniowane na etapie planowania.
2. EFEKTYWNOŚĆ (ang. *efficiency*) – kryterium pozwalające ocenić poziom „ekonomiczności” zrealizowanych projektów, czyli stosunek poniesionych nakładów do uzyskanych efektów.
3. UŻYTECZNOŚĆ (ang. *utility*) – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia oddziaływanie programu odpowiada zdiagnozowanym potrzebom grupy docelowej.

4. TRAFNOŚĆ (ang. *relevance*) – kryterium pozwalające ocenić do jakiego stopnia cele programu odpowiadają potrzebom i priorytetom wskazanym w odniesieniu do obszaru rewitalizowanego.
5. TRWAŁOŚĆ (ang. *sustainability*) – kryterium pozwalające ocenić na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem programu będą nadal widoczne po zakończeniu jego realizacji.

Ewaluacja na koniec wdrażania PR posłuży do rozliczenia wyników wdrożenia prac związanych z Programem Rewitalizacji Gminy Świlcza. Raport ewaluacyjny sporządzony zostanie za okres 2018-2023. Powinien on zostać przekazany Wójtowi oraz Radzie Gminy, a także podany do publicznej wiadomości poprzez zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy.

Badanie ewaluacyjne na koniec 2023 roku będzie miało na celu podsumowanie okresu ewaluacyjnego, zidentyfikowanie problemów i okoliczności utrudniających wdrażanie oraz ewentualne przededefiniowanie kierunków działań rewitalizacyjnych w gminie.

Badanie ewaluacyjne końcowe będzie miało charakter podsumowujący działania rewitalizacyjne w gminie. Modyfikacja zapisów PR będzie możliwa na dwóch poziomach:

- **strategicznym** – dotycząca zmiany otoczenia, istotnych zmian wskaźników, czy możliwości realizacji programu – poprzedzona przeglądem wskaźników delimitacyjnych oraz rezultatu nie częściej niż raz na 3 lata.
- **operacyjnym** – związana z monitorowaniem realizacji projektów, dotycząca listy projektów podstawowych oraz projektów uzupełniających – prowadzona corocznie.

Każdorazowo zmiany dotyczące list projektów będą poddawane konsultacjom społecznym.

8.3.4. Aktualizacja

Zakłada się, że proces rewitalizacji, jako rozciągnięty w czasie, podlegał będzie wpływowi czynników zewnętrznych, co wymusza konieczność założenia okresowej aktualizacji LPR oraz aktualizacji nadzwyczajnej w razie zaistnienia takich okoliczności.

Aktualizacja, o ile zaistnieją ku niej odpowiednie przesłanki, dokonywana będzie co najmniej raz w roku wraz z przedłożeniem Radzie Gminy sprawozdania z realizacji Programu.

Procedura okresowej aktualizacji LPR obejmuje następujące kroki:

- zainteresowane podmioty, działające na obszarach wskazanych do rewitalizacji w ramach Programu lub zainteresowane podjęciem takiej działalności, w zakresie przyczyniającym się do realizacji celów rewitalizacji, zgłaszają swoje propozycje w formie pisemnej do Wójta Gminy,
- Wójt po konsultacjach z właściwymi referatami UG, oraz po zapoznaniu się z opinią Zespołu ds. wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji dokonuje weryfikacji zgłoszonych propozycji i wydaje opinię odnośnie włączenia lub odmowy włączenia zgłoszonego działania bądź innej proponowanej zmiany do Lokalnego Programu Rewitalizacji,

- odpowiedni referat Urzędu Gminy raz do roku przygotowuje dla Wójta propozycje zmian lub aktualizacji Programu,
- jeżeli planowane zmiany wymagają: włączenia do LPR nowych projektów, modyfikacji założonych celów bądź też wyznaczonych kierunków działań warunkujących powodzenie rewitalizacji – Wójt podejmuje decyzję o przystąpieniu do aktualizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

8.3.4.1. Aktualizacja - wzór wniosku projekt inwestycyjne

Tabela 49. Wzór wniosku do LPR – projekt inwestycyjny

NR	WNIOSEK O UMIESZCZENIE PROJEKTU W LOKALNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY		
Data wpływu wniosku			
Miejsce składania			
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY			
1. Nazwa wnioskodawcy			
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)		1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	
1.3. Dane osoby upoważnionej do kontaktu (imię, nazwisko, telefon, e-mail)			
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia		
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną		
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		
DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu			
3.1. Lokalizacja projektu (adres)			
3.2. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia prac	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	
3.3. Stopień zaawansowania prac (analizy, zezwolenia, dok. techniczna)			

4. Opis projektu (max. 4000 znaków) - cel projektu, realizacja działań			
Cel projektu:			
Jakie cele rewitalizacyjne spełnia projekt?			
Jakie efekty rewitalizacyjne spełnia projekt?			
Najważniejsze zadania rzeczowo-techniczne do wykonania (zakres projektu):			
5. Typ projektu:			
	A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne		
	B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury		
	C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów		
	D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne		
	E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną		
	F. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych		
	H. realizacja zakupu sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaką będzie pełniona przez budynek/przestrzeń publiczną		
6. Wskaźniki osiągnięte w wyniku realizacji projektu*			
Powierzchnia odnowionych budynków [m²]:		Liczba utworzonych miejsc pracy [szt.]:	
Powierzchnia zagospodarowanego obszaru [ha]:		Liczba założonych firm [szt.]:	
C. FINANSOWANIE PROJEKTU			
7. Budżet projektu (w zł);			
8. Oczekiwana wielkość wsparcia z EFRR			
9. Udział środków własnych	Kapitał własny	Kredyt	Inny (jaki)

8.3.4.2. Aktualizacja – wzór wniosku projekt społeczne

Tabela 50. Wzór wniosku do LPR – projekt społeczny

WNIOSEK O UMIESZCZENIE PROJEKTU SPOŁECZNEGO W LOKALNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY			
Data wpływu wniosku			
Miejsce składania			
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY			
1. Nazwa wnioskodawcy			
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)		1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	
1.3. Dane osoby upoważnionej do kontaktu (imię, nazwisko, telefon, e-mail)			
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia		
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną		
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		
2.1. Inne instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu			
B. DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu			
3.1. Lokalizacja projektu (adres)	OBSZAR REWITALIZACJI	DOKŁADNY ADRES	
3.2. Przewidywany termin realizacji	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	
4. Opis projektu:			
CELE			
DZIAŁANIA			
5. Typ projektu (odniesienie do przyjętych celów działań rewitalizacyjnych):			
	działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia		
	działania dotyczące podniesienia bezpieczeństwa		

	działania dotyczące walki z patologiami społecznymi		
	działania dotyczące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu		
	działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,		
C. FINANSOWANIE PROJEKTU			
6. Budżet projektu (w zł);(szacowane koszty)			
7. Podział źródeł finansowania /prognoza/	Kapitał własny	Dotacja (jakie źródło)	Inny (jaki)

9. USPOŁECZNIE NIE PROCESU REWITALIZACJI

9.1. Interesariusze w procesie rewitalizacji.

Zgodnie z intencją Ustawodawcy w proces tworzenia polityki lokalnego rozwoju niezbędne jest włączenie interesariuszy. Ustawa z dnia 9 października 2015 roku o rewitalizacji podkreśla znaczenie zasady partnerstwa i partycypacji w procesie tworzenia i realizacji/wdrażania programu rewitalizacji. Program rewitalizacji jest wypracowywany pod nadzorem samorządu gminnego przez szerokie grupy społeczne.

Istotnym elementem jest partycypacja społeczna i poddawanie dyskusji założenia Planu w oparciu o diagnozę lokalnych problemów:

- społecznych,
- gospodarczych,
- przestrzenno-funkcjonalnych,
- technicznych
- środowiskowych.

Prace nad przygotowaniem Planu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

Metodą włączenia szerokich grup w tworzenie podstaw rozwoju lokalnego jest partycypacja społeczna obejmująca:

- przygotowanie,
- prowadzenie,
- ocenę rewitalizacji.

Niezbędne jest zapewnienie aktywnego udziału interesariuszy, w tym poprzez uczestnictwo w konsultacjach społecznych oraz w pracach Zespołu ds. Rewitalizacji.

Prace projektowe przebiegały przy maksymalnym włączeniu grup interesów. Działania skierowane zostały na następujące obszary:

- poznanie i zarządzanie oczekiwaniami interesariuszy w zakresie rozwoju lokalnego gminy,
- poinformowanie interesariuszy o metodyce tworzenia planów rewitalizacji,
- aktywizacja grup interesu celem wytworzenia efektów synergii,
- wyposażenie interesariuszy w narzędzia i wiedzę w zakresie celów i przebiegu procesów rewitalizacji,
- inicjowanie, umożliwianie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu między interesariuszami oraz ich integracji wokół rewitalizacji,
- zapewnienie aktywnego udziału i poczucia współautorstwa programu rewitalizacji ,
- wzmacnianie postaw proaktywnych oraz międzyśrodowiskowych inicjatyw na rzecz wspólnego dobra,
- inicjowanie warunków do powstawania oddolnych projektów, które rozwiną społeczne aspekty rewitalizacji,
- wprowadzenie grup interesu w ocenę procesu rewitalizacji.

W procesie rewitalizacji wykorzystywane były bierne i czynne formy konsultacji społecznych. Formy bierne, a więc takie, w których prowadzona komunikacja jest jednokierunkowa to m.in. artykuły w informatorach samorządowych oraz krótkie informacje na stronach internetowych Gminy.

W ramach prac nad powstaniem programu istotnym elementem było zaproszenie przez Wójta do udziału w Zespole ds. Rewitalizacji szerokich grup społecznych. Podczas całego procesu tworzenia planu użytkowane były następujące kanały komunikacji z otoczeniem. Kanały komunikacji z grupami interesu:

-
- Informacje na podstronie dot. rewitalizacji na stronie www gminy,
- Ogłoszenia w prasie gminnej,
- Bezpośrednie rozmowy osobami, które wyraziły chęć uczestnictwa w grupie roboczej,
- Zaproszenia bezpośrednie.

9.2. Procedura włączenia interesariuszy w prace projektowe.

Partycypacja społeczna została wpisana w proces rewitalizacji Gminy Świlcza jako fundament działań na różnych jego etapach, tj. diagnozowanie, programowanie, wdrażanie (w tym finansowanie), monitorowanie i ewaluacja. Takie podejście ma na celu podniesienie skuteczności i trwałości projektów rewitalizacyjnych oraz gotowości i świadomości mieszkańców o partycypacyjnym współdecydowaniu o obszarze objętym Programem. Ponadto realizuje zasadę

partnerstwa wynikającą z art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 1303/2013, polegającą na łączeniu szerokiego grona partnerów (w szczególności lokalnych społeczności i przedsiębiorców, a także ekspertów) w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, otwartego i trwałego dialogu, także z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć. Opiera się ona na założeniu, że opinia środowiska lokalnego jest najważniejszym elementem tworzenia dokumentu, który ma stanowić narzędzie do projektowania konkretnych zadań, podejmowanych w celu rozwiązywania problemów i eliminacji niepożądanych zjawisk, a tym samym podnoszących jakość życia mieszkańców terenów zdegradowanych.

Proces diagnozowania sytuacji społeczno-ekonomicznej Gminy Świlcza oraz społecznego odbioru zagadnień objętych sytuacją kryzysową, odbywał się metodą partycypacyjną, której ideą jest włączanie mieszkańców i partnerów społecznych w przebieg wyznaczania obszaru zdegradowanego i rewitalizacji, a także przedsięwzięć i aktywności, które powinny przyczynić się do poprawy sytuacji na wyznaczonych podczas konsultacji obszarach.

Twórcy dokumentu tzn. samorząd gminy, uczestnicy oraz moderatorzy procesu, od samego początku kładli nacisk na wagę rozwiązań organizacyjnych (poszukiwanie nowych dróg dojścia) oraz potrzebę zmiany społecznej świadomości w zakresie szukania innych rozwiązań problemów na obszarach kryzysowych, poza tworzeniem na nich kolejnych, nowych inwestycji.

Warunkiem dobrej dyskusji jest świadomość społeczeństwa o rewitalizacji, o jej znaczeniu i efektach. Dlatego wiele uwagi poświęcono na dotarcie do społecznej świadomości mieszkańców gminy i dostarczenie im informacji o zaletach rewitalizacji i procesach towarzyszących wyprowadzaniu poszczególnych miejsc z sytuacji kryzysowej.

Pomocne okazały się tutaj narzędzia informatyczne – głównie strona internetowa gminy.

9.2.1. Spotkania z interesariuszami

W ramach procesu tworzenia programu przeprowadzone zostały następujące formy **uspoleczniania procesu powstawania Programu Rewitalizacji**:

W pierwszym etapie prowadzone były zaawansowane prace analityczne oraz konsultacje z mieszkańcami gminy (interesariuszami rewitalizacji). Konsultacje społeczne, dotyczące wyznaczenia obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji Gminy Świlcza przeprowadzono w terminie od 04.04.2017 r. do 04.05.2017 r.

Udział mieszkańców, dotyczył w pierwszej kolejności problematyki związanej z właściwym wytyczeniem obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji i obejmował następujące formy:

- umieszczenia na 7 dni przed rozpoczęciem konsultacji tj. 28.03.2017 r. na stronie internetowej Gminy Świlcza oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Świlcza informacji o przystąpieniu do konsultacji społecznych projektu uchwały, w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Świlcza,
- spotkania informacyjnego w dniu 19.04.2017 r. o godz. 15.30 w Urzędzie Gminy Świlcza,

- zbieranie uwag i propozycji przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych w formie ankiety i formularza konsultacyjnego. Wypełnione ankiety i formularze konsultacyjne można było dostarczyć:
 - drogą elektroniczną na adres: rewitalizacja@greenfuture-projekt.pl,
 - drogą korespondencyjną na adres: Urząd Gminy w Świlczy, Świlcza 168, 36-072 Świlcza,
 - bezpośrednio (osobiście) do sekretariatu Urzędu Gminy w Świlczy, Świlcza 168, 36-072 Świlcza.

Ankiety i formularze konsultacyjne dostępne były do 04.05.2017 r.:

- w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Świlcza,
- na stronie internetowej Urzędu Gminy w Świlczy,
- w Urzędzie Gminy w Świlczy, Świlcza 168, 36-072 Świlcza w godzinach pracy Urzędu.

Spotkanie informacyjne odbyło się zgodnie z przyjętym harmonogramem w dniu 19.04.2017r.

Zaproszenie wraz z informacją o terminie spotkania zostało zamieszczone 28.03.2017 r. stronie internetowej Gminy Świlcza oraz w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Świlcza. Celem spotkania informacyjno-konsultacyjnego było przedstawienie przy pomocy prezentacji multimedialnej:

- zagadnień dotyczących programu rewitalizacji, które wprowadza ustawa o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. (tj. Dz. U. z 2015 r. poz. 1777 ze zm.) oraz Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, opracowane przez Ministra Rozwoju (MR/H 2014-2020/20(2)08/2016) w sierpniu 2016 r.,
- metodologii wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Świlcza,
- wskaźników uwzględnionych w delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,
- wstępnie wyznaczonych obszarach: zdegradowanego i obszaru rewitalizacji,

W spotkaniu które odbyło się 19.04.2017 r. o godzinie 15:30 uczestniczyło 11 osób m.in: pracownicy Urzędu Gminy w Świlczy, pracownicy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, przedstawiciele stowarzyszeń działających na terenie Gminy Świlcza, lokalni przedsiębiorcy oraz mieszkańcy obszaru rewitalizacji i całej Gminy.

Spotkanie informacyjne z mieszkańcami miało na celu przedstawienie przy pomocy prezentacji multimedialnej zagadnień dotyczących programu rewitalizacji oraz wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, metodologii wyznaczania obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji Gminy Świlcza, wskaźników wykorzystanych do delimitacji obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji, wstępne wyznaczenie obszarów zdegradowanych.

Istotnym mechanizmem włączenia interesariuszy rewitalizacji była możliwość wniesienia własnej propozycji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego. Powstający dokument był konsultowany

z przedstawicielami Urzędu Gminy w Świlczy, przedstawicielami Rady Gminy w Świlczy, pracownikami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Świlczy, przedstawicielami stowarzyszeń działających na terenie Gminy Świlcza oraz z mieszkańcami Gminy. Wspólnie opracowano listę priorytetowych działań i przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Ogółem zarejestrowano 9 przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Przedsięwzięcia te zostały zweryfikowane przez władze oraz pracowników Urzędu Gminy w Świlczy.

Weryfikacja została przeprowadzona na podstawie następujących kryteriów: 1) lokalizacja przedsięwzięcia na obszarze (podobszarze) rewitalizacji; 2) komplementarność przedsięwzięcia z celami rewitalizacji i kierunkami działania; 3) zakres informacji na temat przedsięwzięcia (kompletność fiszki).

Ostatecznie pozostało zestawienie 17 przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Jedenaście zakwalifikowano na listę przedsięwzięć podstawowych, a pozostałe sześć – na listę przedsięwzięć uzupełniających.

PONOWNE KONSULTACJE SPOŁECZNE

W związku z uwagami Urzędu Marszałkowskiego oraz ponownie przeprowadzoną delimitacją obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Świlcza wyznaczono ponownie OBSZAR ZDEGRADOWANY I OBSZAR REWITALIZACJI.

Konsultacje społeczne wyznaczonego obszaru rewitalizacji trwały od 08.03. do 22.03.2018r. i połączone były z naborem projektów na nowo wyznaczony obszar rewitalizacji. W wyniku konsultacji wpłynęły: 1 wniosek dla projektu społecznego oraz 1 projekt inwestycyjny, które zostały uwzględnione w aktualizowanym LPR-rze oraz 10 projektów uzupełniających (2 inwestycyjne i 8 o charakterze społecznym).

W konsultacjach społecznych łącznie wzięło udział 43 osoby, które dodatkowo wypełniły ankietę konsultacyjną dotyczącą diagnozowanych negatywnych zjawisk obszaru rewitalizacji.

Zaktualizowany Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świlcza poddano konsultacjom społecznym w okresie od 10.05 do 26.05.2018r. a następnie zaprezentowano podczas Sesji Rady Gminy.

9.2.2. Ankiety

W procesie przygotowania planu przeprowadzono badania wśród mieszkańców terenów będących przedmiotem projektu. W badaniu wzięło udział liczna grupa mieszkańców, którzy wyrazili swoje zdanie w badanych obszarach problemowych oraz strefie wymagającej rewitalizacji. Ankieta zamieszczona była na stronie poświęconej rewitalizacji. Była też kierowana bezpośrednio do interesariuszy społeczności lokalnej w formie papierowej. Ankiety dostępne były w formie wydruku w Urzędzie Gminy. Omówienie wyników ankiet znajduje się w rozdziale dot. wyznaczenia stanu kryzysowego w gminie.

9.2.2.1. Wyniki badania ankietowego z okresu 08.03. do 22 .03.2018r

Celem badania ankietowego było zdiagnozowanie natężenia występujących na wskazanym obszarze problemów społecznych oraz problemów im towarzyszących:

- *gospodarczych, np. niski stopień przedsiębiorczości,*
- *przestrzenno-funkcjonalnych, np. niewystarczający stopień wyposażenia w infrastrukturę techniczną, drogową i społeczną (usługi),*
- *technicznych, np. degradacja stanu technicznego obiektów budowlanych,*
- *środowiskowych, np. obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi, bądź stanu środowiska.*

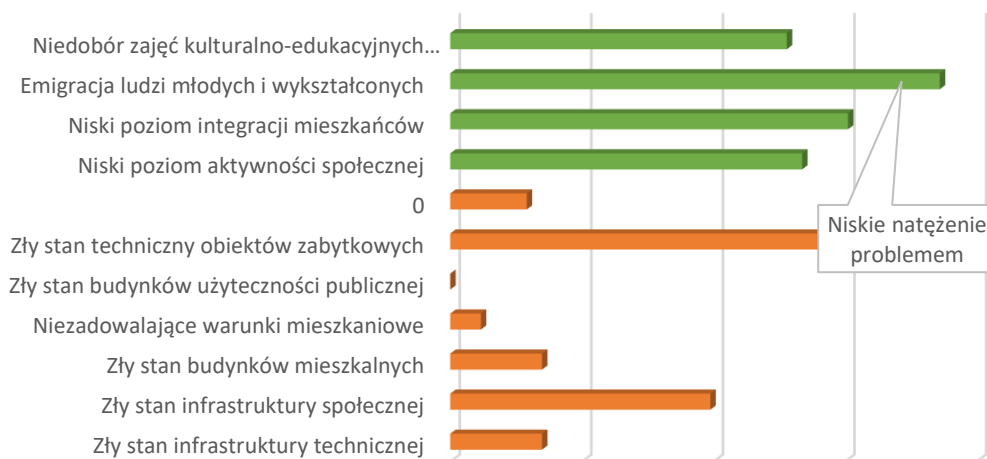
Uzyskane na podstawie niniejszej ankiety informacje zostały wykorzystane do prezentacji problemów obszaru rewitalizacji oraz potrzeb i oczekiwań związanych z wdrożeniem projektów zaplanowanych do realizacji .

Wyniki odpowiedzi na pytanie:

Jakiego rodzaju problemy i w jakim natężeniu (skali) występują na obszarze wskazanym do rewitalizacji

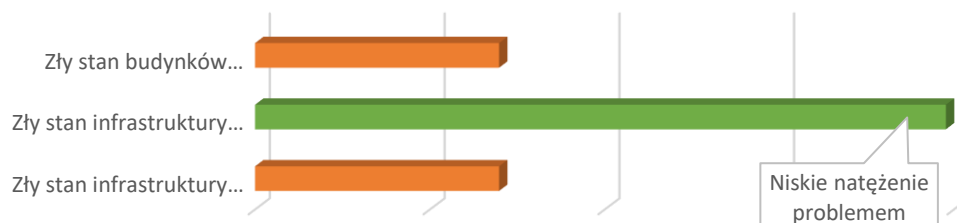
SFERA SPOŁECZNA	Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wysokie natężenie
<i>Bezrobocie</i>	0,00%	0,00%	55,81%	44,19%
<i>Ubóstwo</i>	0,00%	9,30%	53,49%	37,21%
<i>Niedostateczna opieka nad dziećmi i młodzieżą</i>	4,65%	27,91%	44,19%	25,58%
<i>Niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych</i>	4,65%	34,88%	44,19%	16,28%
<i>Oslabienie funkcji wychowawczej rodziny</i>	4,65%	41,86%	37,21%	16,28%
<i>Brak poczucia bezpieczeństwa wśród społeczeństwa</i>	4,65%	41,86%	39,53%	13,95%
<i>Przemoc domowa</i>	0,00%	65,12%	23,26%	11,63%
<i>Niski poziom aktywności społecznej</i>	0,00%	4,65%	41,86%	53,49%
<i>Niski poziom integracji mieszkańców</i>	0,00%	9,30%	27,91%	60,47%
<i>Emigracja ludzi młodych i wykształconych</i>	0,00%	6,98%	18,60%	74,42%
<i>Niedobór zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starszych</i>	0,00%	11,63%	39,53%	51,16%

Wysokie natężenie problemów SFERA SPOŁECZNA obszar rewitalizacji -miejscowość Trzciana

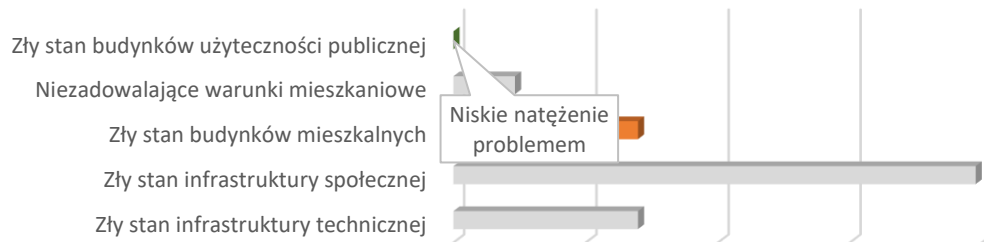
SFERA GOSPODARCZA	Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wysokie natężenie
Niski poziom przedsiębiorczości	18,60%	18,60%	37,21%	25,58%
Niewystarczająca liczba miejsc pracy	4,65%	13,95%	25,58%	55,81%
Słaba kondycja finansowa i niska aktywność małych i średnich przedsiębiorstw	0,00%	18,60%	55,81%	25,58%

Wysokie natężenie problemów SFERA GOSPODARCZA obszar rewitalizacji - miejscowość Trzciana

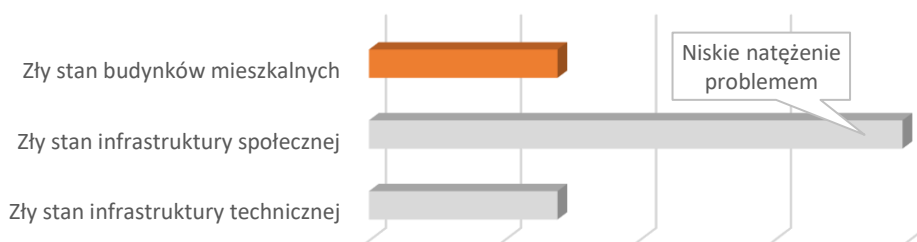
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wysokie natężenie
Niska dostępność usług publicznych	0,00%	61,76%	32,35%	5,88%
Niska estetyka przestrzeni publicznych - dróg, placów, skwerów, parków, małej architektury	0,00%	32,35%	64,71%	2,94%
Niezadawalająca dostępność transportowa	2,94%	64,71%	20,59%	8,82%
Brak miejsc wypoczynku i rekreacji	0,00%	73,53%	26,47%	0,00%
Brak miejsc integrujących starszych mieszkańców gminy	0,00%	20,59%	20,59%	58,82%

Wysokie natężenie problemów SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA obszar rewitalizacji - miejscowość Trzciana

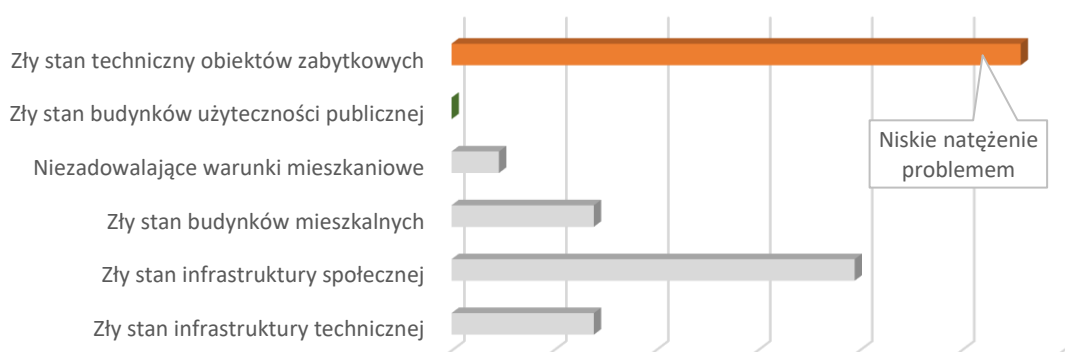
<i>SFERA ŚRODOWISKOWA</i>	Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wysokie natężenie
<i>Zanieczyszczenie środowiska naturalnego</i>	38,24%	38,24%	24,71%	8,82%
<i>Zły stan powietrza atmosferycznego</i>	17,65%	44,12%	20,59%	17,65%
<i>Zagrożenie hałasem</i>	20,59%	44,12%	17,65%	17,65%

Niskie natężenie problemów SFERA ŚRODOWISKOWA obszar rewitalizacji - miejscowość Trzciana

<i>SFERA TECHNICZNA</i>	Brak problemu	Niskie natężenie	Średnie natężenie	Wysokie natężenie
Zły stan infrastruktury technicznej	23,53%	41,18%	35,29%	0,00%
Zły stan infrastruktury społecznej	0,00%	14,71%	26,47%	58,82%
Zły stan budynków mieszkalnych	0,00%	35,29%	50,00%	14,71%
Niezadawalające warunki mieszkaniowe	5,88%	55,88%	38,24%	0,00%
Zły stan budynków użyteczności publicznej	0,00%	11,76%	32,35%	55,88%
Zły stan techniczny obiektów zabytkowych	0,00%	17,65%	20,59%	61,76%

Wysokie natężenie problemów SFERA TECHNICZNA obszar rewitalizacji - miejscowość Trzciana

10. ODZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO

Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023 jest dokumentem kierunkowym, opracowanym w celu ożywienia zdiagnozowanych jako zdegradowane obszarów objętych rewitalizacją na terenie Gminy. Strefa rewitalizacji leży w granicach miejscowości Świlcza.

Działania przewidziane do podejmowania, a zapisane w Lokalnym Programie Rewitalizacji mają na względzie specyfikę miejscowości, a w tym przypadku także występowanie na obszarze gminy Świlcza miejsc atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo.

W celu identyfikacji potencjalnych oddziaływań na środowisko będących wynikiem realizacji Programu Rewitalizacji oraz oceny ich natężenia, a także określenia, czy w programie w należyty sposób został uwzględniony interes środowiska przyrodniczego i kulturowego rozpatrywano wpływ realizacji Programu Rewitalizacji na poszczególne komponenty środowiska:

- różnorodność biologiczną, zwierzęta i rośliny,
- ludzi,
- wodę,
- powietrze i środowisko akustyczne,
- powierzchnię ziemi,
- krajobraz i zabytki,
- klimat, zasoby naturalne.

W przypadku powierzchni ziemi, klimatu i zasobów naturalnych, stwierdzono neutralny wpływ realizacji *Programu Rewitalizacji*, natomiast na wszystkie pozostałe komponenty środowiska realizacja projektów będzie miała wpływ pozytywny. W przypadku realizacji przedsięwzięć inwestycyjnych niekorzystne oddziaływanie może nastąpić jedynie w fazie ich wykonywania i może być związane bezpośrednio z uciążliwościami powstającymi w trakcie prowadzonego procesu budowlanego. Wówczas oddziaływania mają charakter odwracalny, chwilowy oraz występują w relatywnie krótkim czasie (krótkoterminowo).

Program poddano opiniowaniu przez Podkarpacki Państwowy Wojewódzki Inspektorat Sanitarny, który odstąpił od przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko (Zsnz. 9020.1.46.2018.JM z dnia 27.04.2018r.).

Opinię swoją uzasadnił tym iż określone priorytety i cele ekologiczne oraz działania wpisują się w cele ochrony środowiska, określone na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym.

Realizacja zadań zaproponowanych w niniejszym dokumencie jest zgodna z priorytetami środowiskowymi określonymi w dokumencie strategicznym, jakim jest Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackie 2020 oraz wpływa na zrównoważony rozwój województwa. Spójna jest z priorytetem 4 Środowisko i energetyka. Projekty zawarte w *Lokalnym Programie Rewitalizacji* wpisują się w cele priorytetu ²⁹:

Zabezpieczenie mieszkańców województwa podkarpackiego przed negatywnymi skutkami zagrożeń wywołanych czynnikami naturalnymi oraz wynikającymi z działalności człowieka

oraz

Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu środowiska oraz zachowanie bioróżnorodności poprzez zrównoważony rozwój województwa.

Realizacja wyszczególnionych w Programie zadań wpływa na poprawę bezpieczeństwa ekologicznego i jakości środowiska, a także przyczyni się do zachowania różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego oraz wpłynie na ograniczenie zużycia zasobów środowiskowych, a zaniechanie realizacji działań określonych w programie prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców gminy.

Program poddano także opiniowaniu przez RDOS w Rzeszowie, pismem z dnia 9 maja 2018r. (znak WOOŚ.410.1,21.2018.AP.2) odstąpił od konieczności przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko *Lokalnego Programu Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018-2023*.

W perspektywie długoterminowej działania, które będą realizowane, korzystnie wpłyną nie tylko na znaczącą poprawę warunków korzystania ze środowiska naturalnego, ale też na komfort życia mieszkańców Gminy Świlcza.

Można stwierdzić, iż Lokalny Program Rewitalizacji Gminy Świlcza na lata 2018 -2023 pozwala na osiągnięcie w pełnym zakresie celów środowiskowych, szczególnie w wyniku realizowanych projektów infrastrukturalnych, których istotnym elementem są projekty związane z ochroną środowiska.

²⁹Podkarpackie 2020, s.72, s.75

Załącznik nr 1:

SZCZEGÓŁOWE KARTY ZGŁOSZONYCH PROJEKTÓW DO REWITALIZACJI

WNIOSEK O UMIESZCZENIE PROJEKTU SPOŁECZNEGO W LOKALNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY ŚWILCZA			
Miejsce składania	Urząd Gminy Świlcza		
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY			
1. Nazwa wnioskodawcy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej		
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)	Świlcza 168 36-072 Świlcza	1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	Tel. 17 85-60-338 Fax: 17 85-60-338 e-mail: gops.swilcza@intertele.pl
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia		
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną	X	
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		
2.1. Inne instytucje i podmioty uczestniczące we wdrażaniu	Nie dotyczy		
B. DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu	Gminny Klub Seniora w Trzcianie		
3.1. Lokalizacja projektu (adres)	OBSZAR REWITALIZACJI	DOKŁADNY ADRES	
	Trzciana, miejscowość w Gminie Świlcza	36-071 Trzciana	
3.2. Przewidywany termin realizacji	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	
	2019	2020	
4. Opis projektu:			
CELE	Zwiększenie dostępności usług społecznych w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych oraz usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej dla osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym		

DZIAŁANIA	Problem poprawy dostępu do usług opiekuńczych, został dostrzeżony i uwzględniony w założeniach RPO WP 2014-2020, który aktywizację i wsparcie tej grupy uznaje za cel priorytetowy programu, a jego zniwelowanie (nawet w najmniejszym stopniu), przyczyni się do realizacji celu szczegółowego. Projekt bezpośrednio wpływa na ten cel, gdyż w założeniach obejmuje wsparciem 20 osób, które poprzez uczestnictwo w zajęciach prowadzonych w ramach nowopowstającego ośrodka zapewniającego opiekę dzienną, poprawią swoje umiejętności, kwalifikacje, kompetencje społeczne i zaradność życiową oraz swoją zdolność do funkcjonowania w środowisku, a w konsekwencji, poprawią swoją sytuację osobistą i zniwelują poczucie wykluczenia społecznego (czucia się niepotrzebnym, osamotnionym, pozostawionym samemu sobie). Projekt skierowany będzie do mieszkańców gminy Świlcza. Projekt stanowi odpowiedź na zdiagnozowane dla obszaru rewitalizacji problemy takie jak: dotyczące emigracji ludzi młodych dobrze wykształconych, niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, brak zaplecza dla prowadzenia działalności kulturalnej, osłabienie funkcji wychowawczej rodziny, niedobór zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, niska aktywność małych i średnich przedsiębiorstw, niski poziom przedsiębiorczości, niski poziom aktywności społecznej, niewystarczająca liczba miejsc pracy, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niedostateczna opieka nad dziećmi i młodzieżą, niski poziom integracji mieszkańców. Celem projektu jest wzrost wiedzy TIK oraz poziomu psychofizycznego (niwelujące poczucie wykluczenia społecznego) 20 osób niesamodzielnych w wieku 60+ (kobiety) i 65+ (mężczyźni) zamieszkujących gminę Świlcza, poprzez zwiększenie dla nich dostępu do usług społecznych w postaci utworzenia i funkcjonowania nowego ośrodka zapewniającego opiekę dzienną (klubu seniora). W ramach projektu zaplanowano zadania wspierające 20 osób niesamodzielnych w wieku 60+ (kobiety) i 65+ (mężczyźni), zamieszkujących obszar rewitalizacji w zakresie ich szeroko rozumianej aktywizacji psychofizycznej, ruchowej i edukacyjnej, poprzez udział w zajęciach oferowanych przez nowo powstały ośrodek zapewniający opiekę dzienną (klub seniora) - projekt obejmuje następujące działania/zadania: Uczestnicy po zakończeniu udziału we wsparciu, będą lepiej przygotowani do samodzielności, zniwelują swoje braki/deficyty w zakresie wiedzy TIK i podniosą swoją sytuację psychofizyczną, by móc w przyszłości funkcjonować w środowisku lokalnym. W celu realizacji niniejszego projektu niezbędne jest nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych obiektom będącym w posiadaniu Gminy min. budynkowi zabytkowego spichlerza w Trzcianie, który ze względu na zły stan techniczny nie spełniają swoich funkcji. Realizacja projektu wymaga wykorzystania zaplecza lokalowego oraz sprzętowego usytuowanego blisko społeczności obszaru rewitalizowanego. W ramach funkcjonowania klubu seniora będą prowadzone różnego rodzaju zajęcia i atrakcje wpływające na niwelowanie barier i deficytów uczestników w obszarach: ● psychofizycznym (poprzez wsparcie instruktora terapii oraz instruktora d.s. kulturalno-oświatowych i używanych przez nich narzędzi, rozwiązań oraz metod w tym zakresie, m.in. zajęcia ze śpiewu, artystyczne, integracyjne, relaksacyjne, treningi wrażliwości, twórczości, etc.) ● zdrowotnym (poprzez wsparcie instruktora d.s. aktywności sportowej - zajęcia Grupowe oraz indywidualne: aerobik, nordic walking, ogólnorozwojowe, na dany deficyt ruchowy zdiagnozowany indywidualnie. ● innych, które bezpośrednio przyczynią się do poprawy sytuacji osób niesamodzielnych (m.in. niwelujące zaburzenia psychosomatyczne, osobowości, nastroju, lękowe, nerwicowe - opiekę sprawować będą wykwalifikowani i uprawnieni w/w instruktorzy. Rezultaty projektu określone będą za pomocą wskaźnika rezultatu określonego w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WP na lata 2014-2020 dla Działania
-------------------------	--

	8.8 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne tj. Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu- szt 1. Niniejszy projekt przyczyni się do osiągnięcia celu strategicznego 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych oraz 1.3. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej.
Grupa docelowa (grupa mieszkańców, która skorzysta z przedsięwzięcia) Proszę wskazać adresatów projektu jak najbardziej precyzyjnie i z podaniem specyfiki grupy odbiorców	Wsparciem zostanie objętych 30 osób starszych zamieszkujących obszar rewitalizowany Gminy Świlcza, które ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymagają opieki lub pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych. Uczestnikami projektu będzie 20 osób są osobami niesamodzielnymi (osoba, która ze względu na podeszły wiek, stan zdrowia lub niepełnosprawność wymaga opieki lub pomocy w zaspokajaniu niezbędnych potrzeb życiowych) - niewykonująca przynajmniej jednej czynności samodzielnie (m.in.: ubieranie i rozbieranie, czynności higienicznych).
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Niniejszy projekt przyczyni się do osiągnięcia celu strategicznego 1. Budowa wspólnoty społecznej w Gminie Świlcza, cel operacyjny 1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych 1.3. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej oraz celu strategicznego 3 Poprawa jakości zamieszkania na obszarach rewitalizacji, cel operacyjny 3.1 Wykorzystanie istniejących zasobów do tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej.
5. Typ projektu (odniesienie do przyjętych celów działań rewitalizacyjnych):	
	działania dotyczące zapobieganiu zjawisku bezrobocia
	działania dotyczące podniesienia bezpieczeństwa
	działania dotyczące walki z patologiami społecznymi
x	działania dotyczące przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu
x	działania dotyczące rozwoju zasobów ludzkich,

Uzasadnienie KOMPLEMENTARNOŚCI z działaniami infrastrukturalnymi :

Kompleksowa rewitalizacja obszaru zdegradowanego Gminy Świlcza polegać będzie na realizacji projektów wzajemnie uzupełniających się poprzez wdrożenie działań społecznych w budynku zabytkowego spichlerza w Trzcianie. Nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych w/w obiektowi pobudzać będzie aktywność środowisk lokalnych i stymulować współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałać zjawisku wykluczenia zdiagnozowanego na obszarze zdegradowanym. Wychodząc naprzeciw zdiagnozowanym problemom planuje się w przebudowanym i wyremontowanym budynku przeprowadzenie działań w ramach EFS, mających na celu zwiększenie dostępności usług środowiskowych i opiekuńczych dla osób starszych. Realizacja założonych w niniejszym projekcie celów będzie możliwa tylko w oparciu o zasoby infrastrukturalne. Obecnie na obszarze rewitalizowanym nie ma odpowiedniego zaplecza lokalowego i sprzętowego do prowadzenia skutecznej rewitalizacji społecznej, w tym zwiększenia dostępności usług środowiskowych i opiekuńczych dla osób starszych. Przebudowa budynku spichlerza jest niezbędna do przeprowadzenia działań w ramach EFS. Projekt pn. „Gminny Klub Seniora w Trzcianie” planowany do realizacji w ramach Działania 8.8 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne jest komplementarny zadaniem ”Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF”- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza”. Wyżej wymienione przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach EFS i EFRR wzajemnie się uzupełniają i łącznie oddziałują na zdiagnozowany obszar problemowy, a także są odzwierciedleniem określonych w LPR dla Gminy Świlcza celów szczegółowych rewitalizacji przedmiotowego obszaru gminy Świlcza. Realizacja działań o charakterze infrastrukturalnym jest niezbędna do realizacji działań o charakterze społecznym.

Uzasadnienie NIEZBĘDNOŚCI PROJEKTU:

Realizacja projektu jest niezbędna ze względu na zdiagnozowane problemy obszaru rewitalizowanego, w tym znaczne tempo starzenia się społeczeństwa przy małej integracji wewnątrz i międzypokoleniowej. Projekt ma zaangażować czasowo i emocjonalnie osoby starsze w uczestnictwo w organizowanych formach wsparcia. Dzięki temu uczestnicy naberą nowe kompetencje społeczne a ich opiekunowie nieformalni znajdą czas na realizację swoich własnych planów życiowych.

6. WSKAŹNIKI		JM	LICZBA
6.1. Rezultatu /zgodnie z działaniem RPO /	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	szt	1
6.2. Produktu /zgodnie z działaniem RPO /	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie	Os.	20
C. FINANSOWANIE PROJEKTU			
6. Budżet projektu (w zł);(szacowane koszty)		1 000 000,00 zł	
7. Proszę podać nazwę Programu Operacyjnego, jeśli projekt finansowany jest ze źródeł europejskich		Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020	
Priorytet w programie		Oś priorytetowa VIII. Integracja społeczna	
Działanie w programie		Działania 8.8 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne	

8. Wkład własny kwota % dofinansowania <i>Jeżeli projekt ma wskazane źródło finansowania (np. w ramach RPO WP - wskazanie) proszę wskazać szacunkowy % dofinansowania i wartość wkładu w kwocie zł.</i>	Wkład własny wynosi 5% dofinansowania czyli ok. 50 tyś. Zł.
7. Inne źródła (jakie ,w jakiej wysokości)	W przypadku nieotrzymania dofinansowania zadanie zrealizowane zostanie w ograniczonym zakresie ze środków własnych GOPS w Świlczy.

WNIOSEK O UMIESZCZENIE PROJEKTU INWESTYCYJNEGO W LOKALNYM PROGRAMIE REWITALIZACJI GMINY ŚWILCZA			
A. DANE DOTYCZĄCE WNIOSKODAWCY			
1. Nazwa wnioskodawcy	Gmina Świlcza		
1.1. Adres wnioskodawcy: (kod, miejscowość, ul, nr lokalu)	Świlcza 168 36-072 Świlcza	1.2. Dane telefoniczne, fax, adres e-mail	Tel. 17-86-70-100 Fax: 17-86-70-157 e-mail: ug.swilcza@intertele.pl
2. Typ beneficjenta	jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia	x	
	jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego posiadające osobowość prawną		
	instytucje kultury		
	osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki		
	partnerzy społeczni i gospodarczy (w tym organizacje pozarządowe)		
	kościół i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych		
	inny ... (należy podać jaki?)		
DANE DOTYCZĄCE PROJEKTU			
3. Tytuł projektu	<i>"Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcinie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji"</i>		
3.1. Lokalizacja projektu (adres)	Budynek zabytkowego byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcinie znajduje się na terenie części działki o numerze ewidencyjnym 903/8 ,gm. Świlcza.		
3.2. Przewidywany termin rozpoczęcia i zakończenia prac	Termin rozpoczęcia	Termin zakończenia	
	2018	2019	

3.3. Stopień zaawansowania prac (analizy, zezwolenia, dok. techniczna)	1. Decyzja o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego RGP. 6733.1.2016 z dnia 18-03-2016r. 2. Dokumentacja techniczna- II kwartał 2018. 3. Udokumentowane prawo do dysponowania nieruchomościami w przypadku robót budowlanych 4. Pozwolenie na budowę-III kwartał 2018.
4. Opis projektu (max. 4000 znaków) - cel projektu, realizacja działań	
Cel projektu: Celem zadania Gminy Świlcza będzie ograniczenie problemów obszaru zdegradowanego poprzez kompleksową rewitalizację tego obszaru. Projekt polegać będzie na realizacji przedsięwzięć wzajemnie uzupełniających się dzięki utworzeniu Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza. Działania społeczne wdrożone zostaną w zabytkowym budynku Spichlerza w Trzcianie. Nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych wyżej wskazanym obiektowi jest niezbędne do pobudzania aktywności środowisk lokalnych i stymulować będzie współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałać zjawisku wykluczenia zdiagnozowanego na obszarze zdegradowanym. Realizacja zadania "Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji” ma na celu stworzenie bazy do realizacji kluczowych z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych projektów o charakterze miękkim. Problemy które zostały zdiagnozowane na terenie obszaru do rewitalizacji a do których ograniczenia przyczyni się realizacja przedmiotowego zadania to przede wszystkim problemy dotyczące emigracji ludzi młodych dobrze wykształconych, niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, brak zaplecza dla prowadzenia działalności kulturalnej, osłabienie funkcji wychowawczej rodziny, niedobór zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, niska aktywność małych i średnich przedsiębiorstw, niski poziom przedsiębiorczości, niski poziom aktywności społecznej, niewystarczająca liczba miejsc pracy, niewydolność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, niedostateczna opieka nad dziećmi i młodzieżą, niski poziom integracji mieszkańców. Wszystkie wspierane działania będą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. Wychodząc naprzeciw wskazanym powyżej problemom planuje w przebudowanym zabytkowym budynku Spichlerza w Trzcianie przeprowadzenie działań w ramach EFS : Działania 8.8 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne Projekt przewiduje wyremontowanie zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie. Zakres rzeczowy niniejszego projektu obejmuje: wykonanie robót związanych z osuszaniem i izolacją budynku, roboty wzmacniające konstrukcję w tym wymianę stropów na ogniotrwałe, termomodernizacja budynku, modernizacja i wymiana wewnętrznych instalacji wodno-kanalizacyjnych, wentylacyjnych, c.o. i gazowych oraz elektrycznych, wewnętrzne roboty wykończeniowe, zagospodarowanie terenu wokół budynku, urządzenie parkingów i ogrodzenie budynku, montaż elementów małej architektury, zakup niezbędnego wyposażenia. Ponadto zakres rzeczowy obejmuje inne niezbędne elementy do kompleksowej działalności ośrodka, tj. zakupumeblowania, wyposażenie w niezbędny sprzęt biurowy, stworzenie miejsc w przestrzeni publicznej, które służyć będą integracji społecznej mieszkańców oraz pobudzaniu ich aktywności fizycznej i intelektualnej.	

Jakie cele rewitalizacyjne spełnia projekt?	Wyżej wymienione przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach EFS i EFRR wzajemnie się uzupełniają i łącznie oddziałują na zdiagnozowany obszar problemowy, a także są odzwierciedleniem określonych w LPR dla Gminy Świlcza celów szczegółowych rewitalizacji przedmiotowego obszaru tj.: <u>1.1. Rozwój infrastruktury społecznej, która przyczyni się do promowania włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych:</u> • stworzenie bezpiecznych przestrzeni do prowadzenia działań integracyjnych dla mieszkańców: kulturalnych i rekreacyjno -wypoczynkowych; • stworzenie warunków do integracji międzypokoleniowej oraz rozwoju zainteresowań mieszkańców; • realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących, • wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież • zachęcanie młodych ludzi do angażowania się w sprawy społeczności lokalnych (wypracowanie i wdrożenie systemu wspierania liderów i animatorów). <u>1.2. Przeciwdziałanie procesom wykluczenia i marginalizacji społecznej:</u> -realizowanie programów i projektów aktywizacji społecznej osób najbardziej potrzebujących, -wzbogacenie oferty zajęć kulturalno-edukacyjnych ukierunkowanych na osoby starsze, dzieci i młodzież. <u>2.1. Przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacja ekonomiczna mieszkańców:</u> -aktywizacja zawodowa mieszkańców; -wykorzystanie narzędzi ekonomii społecznej do rozwiązywania problemów społecznych, -przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu (szkolenia, rozbudowa publicznych miejsc dostępu do Internetu), <u>3.1. Wykorzystanie istniejących zasobów do tworzenia atrakcyjnej oferty kulturalnej:</u> -rozbudowa istniejących budynków pod funkcje kulturalne, -zwiększenie dostępności kultury poprzez nowoczesne rozwiązania organizacyjne. <u>3.2. Kształtowanie wysokiej wartości przestrzeni publicznej:</u> -rewitalizacja obiektów zabytkowych; -zwiększanie zaangażowania mieszkańców w dbałość o najbliższe otoczenie.
Jakie efekty rewitalizacyjne spełnia projekt?	Nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych budynkowi zabytkowego Spichlerza w Trzcianie pobudzać będzie aktywność środowisk lokalnych i stymulować współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałać zjawisku wykluczenia zdiagnozowanego na obszarze zdegradowanym.

Najważniejsze zadania rzeczowo-techniczne do wykonania (zakres projektu):	W ramach zadania planuje się następujące działania: Przebudowa, rozbudowa i zmiana sposobu użytkowania spichlerza: W bieżącym etapie planuje się wykonanie prac: wykonanie robót związanych z osuszaniem i izolacją budynku, roboty wzmacniające konstrukcję w tym wymianę stropów na ogniotrwałe, termomodernizacja budynku, modernizacja i wymiana wewnętrznych instalacji wodno-kanalizacyjnych, wentylacyjnych, c.o. i gazowych oraz elektrycznych, wewnętrzne roboty wykończeniowe, zagospodarowania poddasza lokalizacja kotłowni i innych pomieszczeń pomocniczych w parterowej przybudówce lokalizacja windy trzyprzystankowej (podnośnika dla osób niepełnosprawnych), zagospodarowanie terenu wokół budynku, urządzenie parkingów i ogrodzenie budynku, montaż elementów małej architektury, zakup niezbędnego wyposażenia. Ponadto zakres rzeczowy obejmuje inne niezbędne elementy do kompleksowej działalności ośrodka, tj. zakupumeblowania, wyposażenie w niezbędny sprzęt biurowy, stworzenie miejsc w przestrzeni publicznej, które służyć będą integracji społecznej mieszkańców oraz pobudzaniu ich aktywności fizycznej i intelektualnej Ze względu na charakter budynku (zabytek wpisany do rejestru zabytków nieruchomych woj. Podkarpackiego) całość prac będzie prowadzona pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W ramach zadania planuje się również zakup wyposażenia. Wszystkie wspierane przedsięwzięcia będą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych.
Grupa docelowa (grupa mieszkańców, która skorzysta z przedsięwzięcia) <i>Proszę wskazać adresatów projektu jak najbardziej precyzyjnie i z podaniem specyfiki grupy odbiorców</i>	Z planowanego do złożenia Zadania "Rewitalizacja Gminy Świlcza-Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projektu : „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji” w pierwszej kolejności korzystać będą mieszkańcy wyznaczonego obszaru rewitalizacji, w następnej kolejności z terenu Gminy Świlczy.

Komplementarność z projektami społecznymi uzasadnienie (działania finansowane z EFS)	Celem zadania Gminy Świlcza będzie ograniczenie problemów obszaru zdegradowanego poprzez kompleksową rewitalizację tego obszaru. Projekt polegać będzie na realizacji przedsięwzięć wzajemnie uzupełniających się dzięki utworzeniu Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza. Działania społeczne wdrożone zostaną w zabytkowym budynku Spichlerza w Trzcianie. Nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych wyżej wskazanemu obiektowi jest niezbędne do pobudzania aktywności środowisk lokalnych i stymulować będzie współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałać zjawisku wykluczenia zdiagnozowanego na obszarze zdegradowanym. Realizacja zadania "Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza poprzez rewitalizację zabytkowego budynku byłego spichlerza umiejscowionego na terenie zespołu pałacowo – parkowego w Trzcianie i dostosowanie go do pełnienia nowych funkcji” w ramach EFRR ma na celu stworzenie bazy do realizacji kluczowych z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych projektów o charakterze miękkim. Problemy które zostały zdiagnozowane na terenie obszaru do rewitalizacji a do których ograniczenia przyczyni się realizacja przedmiotowego zadania to przede wszystkim problemy dotyczące emigracji ludzi młodych dobrze wykształconych, niewystarczająca oferta zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży, zaburzenia stosunków międzyludzkich (nietolerancja, obojętność egoizm, oraz niskie poczucie bezpieczeństwa, brak miejsc i aktywności integrujących mieszkańców, brak zaplecza dla prowadzenia działalności kulturalnej, brak miejsc pracy, trudności w uzyskaniu okresowych umów o pracę dla bezrobotnych, tworzenia miejsc pracy w niepełnym wymiarze godzin, wysoki poziom bezrobocia oraz brak wsparcia dla kobiet pozwalającego im łączyć życie prywatne i zawodowe. Wszystkie wspierane działania będą uwzględniać konieczność dostosowania infrastruktury i wyposażenia do potrzeb osób niepełnosprawnych. W ramach Działania 8.8 Zwiększenie dostępu do usług społecznych i zdrowotnych – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne jest komplementarny zadaniem "Rewitalizacja Gminy Świlcza- Kompleksowa rewitalizacja na terenie ROF"- projekt „Utworzenie Gminnego Klubu seniora oraz domu dziennej opieki dla osób starszych na terenie gminy Świlcza”. Wyżej wymienione przedsięwzięcia planowane do realizacji w ramach EFS i EFRR wzajemnie się uzupełniają i łącznie oddziałują na zdiagnozowany obszar problemowy, a także są odzwierciedleniem określonych w LPR dla Gminy Świlcza celów szczegółowych rewitalizacji przedmiotowego obszaru gminy Świlcza. Realizacja działań o charakterze infrastrukturalnym jest niezbędna do realizacji działań o charakterze społecznym.
Niezbędność projektu	Rewitalizacja społeczna wymaga zastosowania szerokiej palety działań wspierających członków społeczności obszaru rewitalizowanego. Nadanie nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i gospodarczych budynkowi zabytkowego Spichlerza pobudzać będzie także aktywność środowisk lokalnych i stymulować współpracę na rzecz rozwoju społeczno-gospodarczego, a także przeciwdziałać zjawisku wykluczenia zdiagnozowanego na obszarze zdegradowanym. Realizacja założonych w niniejszym zadaniu celów będzie możliwa tylko w oparciu o zasoby infrastrukturalne. Obecnie na obszarze rewitalizowanym nie ma odpowiedniego zaplecza lokalowego i sprzętowego do prowadzenia skutecznej rewitalizacji społecznej w tym wsparcia rozwoju społecznego rodzin osób.

5. Typ projektu:	
x	A. przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastrukturalnych z przeznaczeniem na cele społeczne
	B. budowa, przebudowa, rozbudowa, modernizacja i adaptacja obiektów infrastruktury kultury
x	C. działania prowadzące do ożywienia gospodarczego rewitalizowanych obszarów
	D. zagospodarowanie przestrzeni publicznej na cele społeczne
	E. modernizacje, renowacje budynków użyteczności publicznej poprawiające ich estetykę zewnętrzną
	F. modernizacje, renowacje części wspólnych wielorodzinnych budynków mieszkalnych
x	H. realizacja zakupu sprzętu i wyposażenia bezpośrednio związanego z funkcją, jaką będzie pełniona przez budynek/przestrzeń publiczną
6. Wskaźniki osiągnięte w wyniku realizacji projektu*	
▪ Powierzchnia odnowionych budynków [m ²]:	
▪ Powierzchnia zagospodarowanego obszaru [ha]:	
▪ Inne :	
C. FINANSOWANIE PROJEKTU	
7. Budżet projektu (w zł);	6 500 000,00 zł
Proszę podać nazwę Programu Operacyjnego, jeśli projekt finansowany jest ze źródeł europejskich	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020
Priorytet w programie	Oś priorytetowa VI Spójność przestrzenna i społeczna
Działanie w programie	Działanie 6.5 Rewitalizacja przestrzeni regionalnej- Zintegrowane Inwestycje Terytorialne
Wkład własny kwota % dofinansowania <i>Jeżeli projekt ma wskazane źródło finansowania (np. w ramach RPO WP - wskazanie) proszę wskazać szacunkowy % dofinansowania i wartość wkładu w kwocie zł. jeśli się da</i>	975 000,00 zł -15% wkładu własnego
Inne źródła (jakie i w jakiej wysokości	

Spis map i tabel:

Mapa 1. Gmina Świlcza na tle powiatu rzeszowskiego.....	13
Mapa 2. Obszar Natura 2000 -fragment Puszczy Sandomierskiej w obrębie Gminy Świlcza.	35
Mapa 3. Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Świlcza.....	73
Mapa 4. Lokalizacja projektu inwestycyjnego na obszarze rewitalizacji	101
Tabela 1. Powierzchnia sołectw Gminy Świlcza	13
Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów w Gminie Świlcza powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim	15
Tabela 3. Tereny zieleni w Gminie Świlcza na przestrzeni lat 2014-2016	16
Tabela 4. Liczba mieszkańców sołectw Gminy Świlcza (2014-2016).....	16
Tabela 5. Liczba mieszkańców sołectw Gminy Świlcza (stan na 31.12.2016r.	17
Tabela 6. Przyrost naturalny w Gminie Świlcza	18
Tabela 7. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób z podziałem na sołectwa Gminy Świlcza (dane na rok 2014)	18
Tabela 8. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku w Gminie Świlcza w latach 2014-2016.....	19
Tabela 9. Liczba ludności w wieku produkcyjnym, poprodukcyjnym oraz ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym wg faktycznego miejsca zamieszkania w sołectwach gminy Świlcza (dane na rok 2014)	20
Tabela 10. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym z podziałem na sołectwa (dane na rok 2014).....	22
Tabela 11. Pomoc społeczna w Gminie Świlcza w latach 2014 – 2016.....	23
Tabela 12. Pomoc społeczna w sołectwach gminy Świlcza (dane na rok 2014).....	23
Tabela 13. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych.....	30
Tabela 14. Klasy wielkości podmiotów gospodarczych w Gminie Świlcza w latach 2014-2016	31
Tabela 15. Podział gospodarstw rolnych prowadzących działalność gospodarczą pod względem wielkości	31
Tabela 16. Liczba podmiotów w przeliczeniu na 100 osób w sołectwach gminy Świlcza (dane na rok 2014)	32
Tabela 17. Dochody własne na 1 mieszkańca będące wynikiem udziału w podatkach.	32
Tabela 18. Zestawienie wyrobów azbestowych w Gminie Świlcza w rozbiciu na poszczególne sołectwa	39
Tabela 19. Długość dróg gminnych w podziale na miejscowości /stan na 31.12.2017r.]	40
Tabela 20. Dostępność do komunikacji zbiorowego transportu mierzona ilością przystanków autobusowych z przypadającą na liczbę mieszkańców (stan 31.12.2017)	41
Tabela 21. Zbiorcze zestawienie wskaźników w zakresie bibliotek publicznych w Gminie Świlcza.....	44
Tabela 22. Liczba turystów odwiedzających hotele w gminie Świlcza (dane na rok 2014).....	44
Tabela 23. Liczba budynków mieszkalnych i powierzchnia użytkowa mieszkań w Gminie Świlcza, powiecie rzeszowskim i województwie podkarpackim w latach 2014-2016.....	45
Tabela 24. Zasoby mieszkaniowe i ich instalacje techniczno-sanitarne w latach 2014-2016 - Gmina Świlcza.....	45
Tabela 25. Liczba budynków w sołectwach Gminy Świlcza, w których zameldowane są osoby na pobyt stały (2014).....	46
Tabela 26. Zestawienie obiektów użyteczności publicznej z określeniem ich stanu technicznego z podziałem na sołectwa.	48
Tabela 27. Dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie Gminy Świlcza w latach 2014-2016.....	51
Tabela 28. Dane z zakresu kanalizacji na terenie Gminy Świlcza w latach 2014-2016	52
Tabela 29. Sieć gazowa w Gminie Świlcza [2014-2016].....	52
Tabela 30. Liczba przyłączy gazowych w gospodarstwach domowych w Gminie Świlcza -lata 2014 i 2016.	53
Tabela 31. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk społecznych do wyznaczania obszarów zdegradowanych.	54
Tabela 32. Wykaz wybranych kryteriów oceny i wskaźników zjawisk gospodarczych, technicznych przestrzenno-funkcjonalnych środowiskowych do wyznaczania obszarów zdegradowanych.	56

Tabela 33. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA SPOŁECZNA – demografia.....	58
Tabela 34. Analiza porównawcza wskaźników SFERA SPOŁECZNA rynek pracy i pomoc społeczna	60
Tabela 35. Analiza porównawcza wskaźników SFERA SPOŁECZNA edukacja bezpieczeństwo publiczne integracja społeczna.....	61
Tabela 36. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA GOSPODARCZA	62
Tabela 37. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA TECHNICZNA - sieć wodociągowa kanalizacyjna gazowa.....	63
Tabela 38. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA TECHNICZNA – drogi ,zabytki.....	65
Tabela 39. Zestawienie zbiorcze wskaźników z zakresu SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA	66
Tabela 40.Sfera środowisko– wskaźniki: odsetek budynków z azbestem	67
Tabela 41.Zbiorczo wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk społecznych.....	69
Tabela 42.Zbiorczo wartości wskaźnika degradacji dla zjawisk sfer gospodarcza, techniczna ,przestrzeno funkcjonalna oraz środowiskowa	69
Tabela 43. Wskaźniki degradacji poszczególnych sołectw	70
Tabela 44.Przesłanki wyboru obszaru rewitalizacji.....	78
Tabela 45.Odpowiedź na pytanie: Które kierunki działań wg.Pani/Pana zdaniem przyczynią się do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz poprawy warunków i jakości życia mieszkańców	79
Tabela 46. Projekt społeczny.....	100
Tabela 47. Projekt inwestycyjny.....	100
Tabela 48. Wykaz wybranych projektów gminy Świlcza z dofinansowaniem środków zewnętrznych	114
Tabela 49.Wzór wniosku do LPR – projekt inwestycyjny.....	126
Tabela 50.Wzór wniosku do LPR – projekt społeczny.....	128
Wykres 1. Dynamika zmian liczby ludności w latach 2014-2016	17
Wykres 2.Wskaźnik obciążenia demograficznego w Gminie Świlcza (2014-2016)	19
Wykres 3. Struktura wiekowa wg ekonomicznych kategorii wieku w Gminie Świlcza w latach 2014-2016	20
Wykres 4.Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci	21
Wykres 5.Wyniki sprawdzianu szóstoklasisty w latach 2014 – 2016	25
Wykres 6.Wyniki egzaminu gimnazjalnego (j. polski i matematyka) w Gminie Świlcza w latach 2014-2016	26
Wykres 7..Przestępstwa stwierdzone (oszacowane) w Gminie Świlcza w latach 2014 – 2016.....	29
Wykres 8.Ogólna ilość podmiotów gospodarczych na 10tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym w Gminie Świlcza w latach 2014-2016.....	30
Wykres 9. Struktura podstawowych branż gospodarki Gminy Świlcza [2014r.]	31
Wykres 10. Dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych [porównanie Gminy Świlcza i Powiatu Rzeszowskiego].....	33
Wykres 11.Ilość gospodarstw na terenie Gminy Świlcza posiadająca wyroby azbestowe z podziałem na jego stan techniczny(2012).....	38
Wykres 12.Udział % ilości płyt cementowo-azbestowych zlokalizowanych na terenie Gminy Świlcza (2012).....	38
Wykres 13.Liczba budynków w miejscowościach Gminy Świlcza pokrytych azbestem [stan na 31.12.2017r.]	39
Wykres 14.Prezentacja graficzna: negatywne zjawiska w sferach: społeczna, gospodarcza, techniczna, uwarunkowania przestrzenno- funkcjonalne i środowisko w miejscowościach Gminy Świlcza na tle średniej wartości wskaźnika degradacji dla całej Gminy.	71
Wykres 15.Przyrost naturalny w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania.....	75
Wykres 16. Liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 100 osób wg miejsca zamieszkania	75
Wykres 17. Frekwencja w wyborach do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego: rady gminy, na terenie województwa podkarpackiego	76
Wykres 18.Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w rejestrze REGON w przeliczeniu na 100 osób wg faktycznego miejsca zamieszkania	76